

Themabegroting 2021

gemeente Heerenveen

Samen verantwoord kiezen

Wat gaan we in 2021 doen?

Thema: Samen met inwoners

"Wij zijn ervan overtuigd dat de beste ideeën samen tot stand komen"

- » We werken samen met onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan een mooier Heerenveen.
- » We vragen onze inwoners en ondernemers wat ze van onze dienstverlening vinden.
- » We gaan met de gemeenteraad aan de slag met de doorontwikkeling van onze strategische agenda.
- » We gaan zo mogelijk onze regels eenvoudiger maken.

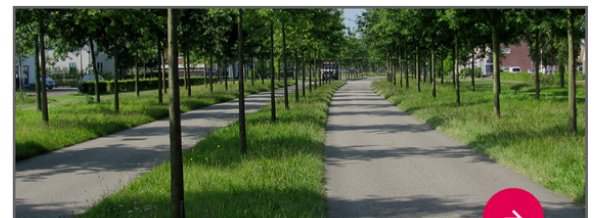
Thema: Zorg en welzijn

"We helpen inwoners van alle leeftijden om gezond en met plezier te kunnen leven"

- » Wij willen kinderen en jongeren gelijke ontwikkelingskansen geven.
- » We zetten ons in om roken, overgewicht en (overmatig) alcoholgebruik van jong tot oud te voorkomen.
- » We verlenen zo snel en passend mogelijk bijstand, zeker in deze crisistijd. Het aantal uitkeringen willen we zoveel mogelijk stabiliseren.
- » We helpen inwoners die moeite hebben met lezen, schrijven en de digitalisering.

Thema: Wonen en leven

"Inwoners staan centraal bij de ontwikkeling van leefbare wijken en dorpen"

- » We stellen een nieuwe woonvisie op om het wonen in onze gemeente goed te regelen.
- » We willen dat Heerenveen bereikbaar blijft. Daarom werken we o.a. aan de reconstructie van de K.R. Poststraat en de A32 - Oranje Nassaulaan.
- » We onderzoeken een verregaande vorm van samenwerking van het Posthuis Theater en onze cultuureducatiepartner Ateliers Majeur.
- » We betrekken onze inwoners en ondernemers actief bij de totstandkoming van de omgevingsvisie.

Thema: Werken en ondernemen

"We willen middelen en kansen benutten voor een constante economische groei"

- » Ons MKB draait goed en is vitaal. We organiseren onze dienstverlening zo dat we ondernemers optimaal kunnen ondersteunen.
- » We investeren in het vestigingsklimaat en zorgen voor goede werklocaties, bruisende kernen en toeristische recreatieve voorzieningen.
- » We werken samen met onderwijs en ondernemers aan een sterke verbinding tussen arbeidsmarkt en onderwijs.

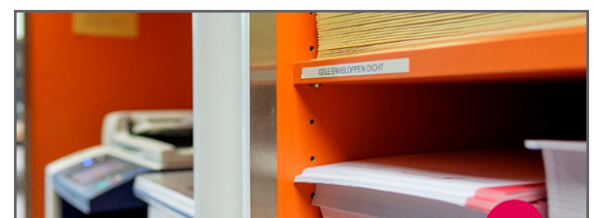
Thema: Toekomstbestendig en duurzaam

"Samen beschermen we onze natuurlijke rijkdommen en zorgen we voor een gezonde leefomgeving"

- » We zorgen ervoor dat duurzame energie toegankelijk is voor inwoners.
- » We starten met een subsidieregeling voor groene daken, waterbesparende maatregelen en vergroeningsmaatregelen.
- » We geven vorm aan Circular Valley. Kansen en kansrijke projecten maken we concreet, bijvoorbeeld op het gebied van circulaire plastics.
- » We starten met een energieloket.

Thema: Financiën en organisatie

"Er is financiële ruimte om samen invulling te geven aan dat wat wij belangrijk vinden"

- » We werken aan een stabiele, financieel duurzame basis voor de gemeentelijke financiën. Maar ook een basis met flexibiliteit, met ruimte voor nieuwe ambities, investeringen en om tegenvallers op te kunnen vangen.
- » We blijven Werken vanuit de bedoeling doorontwikkelen. We willen doen wat helpt en niet wat moet.

In de themabegroting vertellen we wat we de komende jaren gaan doen. Lees de themabegroting digitaal op www.heerenveen.nl/financien.

Inhoudsopgave

Themabegroting 2021	
Inhoudsopgave	3
Algemeen	4
Inleiding	5
Uitkomsten begroting 2021	12
Totaal mutaties Begroting 2021	13
Thema's	16
Leeswijzer	17
Thema Samen met Inwoners	18
Thema Zorg en Welzijn	24
Thema Wonen en Leven	40
Thema Werken en Ondernemen	60
Thema Toekomstbestendig en Duurzaam	68
Thema Financiën en organisatie	82
Paragrafen	100
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	101
Onderhoud kapitaalgoederen	105
Financiering	111
Bedrijfsvoering	115
Samenwerking	117
Grondbeleid	159
Lokale Heffingen	164
Financiën	169
Overzicht van baten en lasten	170
Overzicht incidentele lasten en baten per thema	172
Overzicht reserves en voorzieningen	174
Uiteenzetting financiële positie	176
Uitgangspunten Themabegroting 2021-2024	177
Investeringsplan 2021 - 2024	180
Taakvelden begroting en Beleidsindicatoren	182
Totaal begroting op taakvelden	183
Overzicht van te verstrekken subsidies	188

Algemeen

Inleiding

Begroting 2021

Inleiding

Hierbij presenteren wij de begroting 2021. Een begroting die in het teken staat van financieel herstel na een correctie op de begroting 2021 die heeft geleid tot een gewijzigd meerjarenperspectief. En een begroting in een tijd van een wereldwijde pandemie met een grote impact ook op de lokale samenleving. En een begroting waarin we de tekorten op het sociaal domein hebben opgelost maar waar ook weer forse nieuwe risico's dreigen. En een begroting waaruit blijkt dat we werken aan veel maatschappelijke opgaven in fysiek en sociaal domein, waaronder opgaven uit het raads- en hoofdlijnenakkoord.

Financiële correctie begroting 2021

Over de aard, analyse en omvang van het probleem dat geleid heeft tot deze correctie is met u een separaat traject afgesproken. Als eerste stap is een verschillenanalyse uitgevoerd met als doel meer zekerheid te krijgen over de cijfers. Deze analyse met gewijzigd meerjarenperspectief hebben we op 7 september 2020 aan u voorgelegd.

Op 5 oktober heeft u besloten over een onderzoeksopdracht voor de tweede fase. Met dit onderzoek wilt u inzicht verkrijgen in de werkwijze die wordt gehanteerd bij het opstellen van de P&C-documenten. Wat gaat goed en wat kan beter. Met als doel dat u erop kunt vertrouwen dat de informatievoorziening van de cijfers van de P&C-documenten betrouwbaar is. Het onderzoek wordt uitgevoerd door een externe partij en moet toekomstgerichte aanbevelingen opleveren waar de raad, het college en de organisatie concreet mee aan de slag kunnen. Als derde stap heeft u het voornemen om na uitvoering van het onderzoek en na implementatie van de conclusies en aanbevelingen mogelijk een validering van de accountant hierop te vragen. Ook dit onderzoek vindt plaats op uw initiatief en onder begeleiding van de auditcommissie.

Dit totaal aan onderzoeken moet bijdragen aan het herstel van het vertrouwen in de cijfers in de P&C-documenten, in het bijzonder de cijfers van het meerjarenperspectief in het begrotingsproces. Bij het opstellen van de begroting 2021-2024 zijn, naast de genoemde verschillenanalyse over de cijfers jaarrekening 2020 en begroting 202, extra controles uitgevoerd om meer zekerheid te bieden over het meerjarenperspectief 2021-2024.

Ook wordt met deze begroting 2021 grotendeels voldaan aan alle BBV-vereisten (Besluit begroting en verantwoording).

Een tweede belangrijk spoor dat is ingezet, is het financieel oplossen van het nieuw ontstane tekort van bijna € 2 miljoen. U heeft hierover een besluit genomen op 5 oktober 2020. Uitgangspunt was om een sluitende begroting 2021 te presenteren en een meerjarenperspectief gelijk aan het niveau van de Perspectiefnota 2020.

U heeft besloten als volgt bij te sturen. Dit besluit is verwerkt in deze begroting 2021-2024.

Jaar	2021	2022	2023	2024
Resterende investeringsruimte na amendement	739	727	677	677
Verduurzaming gemeentelijke huisvesting (wettelijk verplicht) uitstelbaar	0	348	348	348
Structurele exploitatieruimte inzetten	800	800	800	800
Vervroegde afwaardering gebouwen jaar uitstellen	-351			
Totaal ombuigingsvoorstellen	1.188	1.875	1.825	1.825

Bij deze begroting 2021 is in tegenstelling tot gebruikelijk ook de septembercirculaire verwerkt; dit is mogelijk omdat we door de correctie op de begroting later zijn gestart. Ondanks de verwerking van het positieve effect hiervan is het meerjarenperspectief op termijn niet positief net als bij de Perspectiefnota 2020. Dit komt met name doordat de extra financiële rijksbijdrage voor de jeugd van € 850.0000 vervalt vanaf 2022. In de septembercirculaire is dit met één jaar verlengd tot 2022. Bij de Perspectiefnota 2020 hebben wij aangegeven dat wij de voortdurende kostenverhogingen in het sociaal domein niet kunnen blijven opvangen en dat budgetverhoging door het rijk noodzakelijk is. Met deze verlenging van één jaar van de tijdelijke extra rijksbijdrage jeugd, wordt een eventueel structurele oplossing voor de (landelijke) tekorten op jeugd verschoven naar een volgende kabinetsperiode.

Met het besluit tot bijsturing heeft u een eerste stap gezet naar een stabiele en financieel duurzame basis voor de gemeentelijke financiën. De ruimte voor nieuwe ambities en investeringen én om tegenvallers op te vangen, is echter wel beperkter geworden.

Dit vraagt nog wel een derde spoor. Richting de Perspectiefnota 2021 hebben wij u daarom voorgesteld om een gezamenlijk proces in te gaan. Met als doel om inzicht te krijgen in welke ambities en investeringen u wenst te investeren. En met welke ombuigingen in beleid en budgetten u de hiervoor benodigde financiële investeringsruimte wil creëren. Direct na de vaststelling van de begroting 2021-2014 starten wij met overleg met uw raad over dit proces, de aanpak, de uitgangspunten en het gewenste resultaat.

Moties over de begroting 2021

Bij de Perspectiefnota 2020 heeft u een tweetal moties aangenomen:

Motie Sociaal domein:

- Bij het opstellen van de begroting minimaal uit te gaan van het in standhouden van het huidige voorzieningenniveau van het Sociaal domein.
De begroting 2021 voorziet daarin. Bij de Perspectiefnota 2020 heeft u een aantal ombuigingen vastgesteld op het Sociaal domein; deze leiden niet tot aantasting van het voorzieningenniveau van het Sociaal domein.

Motie cultuursector:

- Bij het opstellen van de begroting rekening te houden met de gevolgen van de COVID-19-crisis voor de culturele sector en dit terug te laten komen in de begroting. Uitgangspunt in de begroting 2021 is niet om nu structureel in de begroting rekening te houden met de gevolgen van de COVID-19-crisis. We doen dit wel incidenteel via de risico-analyses en de daarmee samenhangende ophoging van het

weerstandsvermogen. In een separate brief aan u zullen wij u met de behandeling van de begroting 2021 een geactualiseerde risico -en impactanalyse Covid-19 doen toekomen.

Covid-19 financiële effecten vertaald in de begroting 2021 via het weerstandsvermogen

In 2020 zijn we als samenleving geconfronteerd met een globale pandemie. Uitgangspunt in deze begroting 2021 is dat we nu niet structureel rekening houden met de effecten van Covid-19. Via het weerstandsvermogen kunnen we risico's wel tijdelijk opvangen. Incidentele risico's kunnen we 1 jaar opvangen. Incidentele risico's met mogelijke structurele doorwerking 2 jaar. Dit geeft ons de tijd om de eventuele structurele effecten in beeld te brengen. Beleidsmatig en in de uitvoering houden we wel rekening met de effecten. Dit betekent dat we binnen ons beleid en uitvoering waar nodig andere accenten leggen en activiteiten uitvoeren. Om een zo actueel mogelijk beeld weer te geven doen wij u in een separate brief met de behandeling van de begroting 2021 een geactualiseerde risico- en impactanalyse toekomen. Indien de pandemie voortduurt zullen wij mogelijk ook in 2020 rekening moeten houden met extra uitgaven en mogelijk ook opnieuw met financiële compensatie vanuit de rijksoverheid.

Investeringsagenda en strategische agenda

Bij de Perspectiefnota 2020 hebben wij u voor het eerst een Investeringsagenda voorgelegd. In deze Investeringsagenda zijn gewenste ambities en investeringen opgenomen. Doel van de Investeringsagenda is om u in positie te brengen om meer vooruit te kijken en meer in samenhang afwegingen te maken over ambities en investeringen. Bij de Perspectiefnota 2021 presenteren wij een geactualiseerde Investeringsagenda 2021. Op basis hiervan kunt u aangeven in welke ambities en investeringen u wenst te investeren. Nieuwe ambities en investeringen vragen echter tegelijkertijd om ombuigingen in budget en beleid om de benodigde financiële ruimte te creëren.

Ook hebben wij u bij de Perspectiefnota ter kennisname een strategische agenda voorgelegd. Doel is om u in positie te brengen om te kunnen sturen, inhoudelijk, financieel en samenhangend, op belangrijke opgaven voor de langere en kortere termijn. Deze strategische agenda kan tevens als afwegingskader dienen bij afwegingen over financiële inzet in ambities en investeringen. Graag willen wij deze strategische agenda samen met u doorontwikkelen tot een strategisch koersdocument van de raad.

Via een amendement heeft u bij de Perspectiefnota 2020 besloten tot de volgende ambities en investeringen. Deze zijn financieel vertaald in de begroting 2021.

Structurele lasten verwerkt in de begroting 2021

Investering	2021	2022	2023	2024
Huur onderwijsruimte de Burcht en Slingertouw in Skoatterwâld	-55	-55	-55	-55
Toegankelijke haltes		-12	-12	-12
Veenweidegebied	-60	-60	-60	-60
Energie: Energie-informatiepunt	-96	-96	-96	-96
Zwerfafval beloningssysteem	-50	-50	-100	-100
Totaal	-261	-273	-323	-323

Incidentele lasten ten laste van de algemene reserve

Investering	2021	2022	2023	2024
Fietsplan/fietsgemeente, fietssnelwegen en Regionale fietsagenda in en tussen kernen	-50			
Lokaal Energie Experimenten Fonds	-439	-200		
Totaal	-489	-200	0	0

U heeft bij de Perspectiefnota 2020 niet besloten tot een drietal voorgestelde investeringen en ambities, te weten:

- Exploitatie Thialf B.V.
- Fietsplan
- Voortzetting economisch beleid

Deze worden ook niet bij deze begroting opnieuw ter afweging voorgelegd.

Indien u deze ambities alsnog wilt realiseren, kunt u deze betrekken bij de Perspectiefnota 2021. Hierbij dienen dan tevens besluiten worden genomen om de benodigde investeringsruimte hiervoor te realiseren. De resterende beschikbare investeringsruimte is bij het financieel herstelplan ingezet bij de begroting 2021.

Versterken lokale democratie: samen met inwoners

Door de Covid-19-crisis is het lastig om de geplande inzet en ontwikkeling vast te houden. Anderzijds ontstaan hele nieuwe ontwikkelingen zoals het versnelde thuiswerken, digitaal overleggen en de ontwikkeling van de digitale oplossingen die hiervoor benodigd zijn. Ook zien we creatieve (digitale) oplossingen om toch met inwoners te werken aan participatietrajecten en maatschappelijke initiatieven. Een belangrijke ontwikkeling waarmee wij gezamenlijk in deze raadsperiode aan de slag zijn, is uw besturingsfilosofie om samen met inwoners te werken aan opgaven groot en klein. Deze besturingsfilosofie is ook leidend voor het ontwikkelen van de organisatie. Komend jaar komen wij hier bij u op terug om hierin gezamenlijk vervolgstappen te zetten. Dit op basis van opgedane ervaringen én onderzoeken, zowel door uw raad als door de organisatie. Deze uitkomsten geven richting aan de vervolgstappen, hoe wij gezamenlijk het nieuwe besturen verder kunnen ontwikkelen.

De opgaven waarvoor we als gemeente staan vragen hier ook om; deze kunnen wij als gemeente niet alleen realiseren maar alleen samen met inwoners, bedrijven en partners. De verwachtingen en behoeftes van de samenleving veranderen snel. Wij vinden het van belang om te kunnen inspelen op deze verwachtingen en behoeftes en de samenleving faciliteren bij initiatieven.

Anderzijds heeft de crisis als gevolg van de Covid-19-pandemie laten zien dat burgers ook behoefte hebben aan een sterke en slagvaardige overheid. Die slagvaardig is en maatregelen kan nemen die van belang zijn voor de veiligheid en gezondheid van inwoners. Met oog voor alle andere belangen.

Met deze begroting geven wij de hoofdlijnen van beleid weer en de budgetten die benodigd zijn om dit beleid te realiseren. Ook geven we aan op welke manier wij doelen willen bereiken. Dit doen we waar mogelijk samen met inwoners, met als uitgangspunt de representatieve democratie waarin u uw functie behoudt en versterkt.

Uitkomsten begroting 2021 en meerjarenperspectief 2022-2024

Uitkomsten begroting 2021-2024	2021	2022	2023	2024
Perspectiefnota 2020	467	-720	-762	-778
Correctie fout begroting	-1.060	-2.771	-2.613	-1.981
Gewijzigde stand begroting 2021	-593	-3.491	-3.375	-2.759

Mutaties begroting:

Algemene uitkering Gemeentefonds	497	1.346	608	1.585
Loon- en prijscompensatie	0	0	0	-684
Incidentele bijdrage Jeugdzorg	850	850	0	0
Overige mutaties	-789	-591	-457	-862
Resterende investeringsruimte	739	727	677	677
Verduurzamen gemeentelijke huisvesting	0	348	348	348
Structurele Exploitatieruimte (SER)	800	800	800	800
Vervroegde afwaardering gebouwen	-351	0	0	0
Totaal mutaties (na perspectiefnota)	1.746	3.481	1.977	1.865

Uitkomsten begroting 2021-2024	1.153	-11	-1.398	-895
---------------------------------------	--------------	------------	---------------	-------------

Dekking reserve Weerstandsvermogen	0	0	636	117
------------------------------------	---	---	-----	-----

Uitkomsten begroting 2021-2024	1.153	-11	-762	-778
---------------------------------------	--------------	------------	-------------	-------------

Kernboodschap: solide financiële basis

Kernboodschap van deze begroting is dat de financiële basis weer solide is maar dat de financiële ruimte, om enerzijds structurele risico's op te vangen en anderzijds te investeren in gewenste ambities en investeringen, beperkter is geworden.

Dit betekent dat we nog scherper aan de wind moeten zeilen. Er is onverminderd sprake van een scherp risicoprofiel. Deze zijn hieronder nader beschreven.

Er is ook investeringsruimte binnen de begroting. Deze zit vooral in het Fonds Vitale Kernen. Voor nieuwe ambities en investeringen dient financiële ruimte te worden gecreëerd door keuzes over het ombuigen van bestaand beleid en budgetten.

Toelichting op de risico's

Weerstandsvermogen

In de begroting zijn de risico's opgenomen om het benodigde weerstandsvermogen te kunnen bepalen. De omvang van het benodigde weerstandsvermogen neemt toe in de begroting 2021. Dit wordt voor een groot deel veroorzaakt door de effecten van Covid-19. Bij deze begroting 2021 ontvangt u een separate brief met een actualisering van de risico's en de actuele top 10. In deze begroting wordt het weerstandsvermogen verhoogd met ruim € 3,3 miljoen. Het weerstandsvermogen was bij de jaarrekening 2019 vastgesteld op € 21,2 miljoen en wordt met € 3,3 miljoen vermeerderd.

Weerstandsvermogen	2020	2021	2022	2023	2024
Stand per 1 januari	21.151	21.317	24.620	24.620	23.984
<i>Mutaties:</i>					
Resultaatbestemming themarekening 2019	500				
Applicatie Schuldhulpverlening	-64				
Applicatie Jeugd en gezin	-70				
Applicatie Belastingen	-200				
Aanvulling controlagenda augustus 2020		3.303			
Mutatie begroting 2021				-636	-117
Totaal mutaties	166	3.303	0	-636	-117
Stand per 31 december	21.317	24.620	24.620	23.984	23.867

Het verschil tussen de stand weerstandsvermogen jaarrekening 2019 (€ 21,7 miljoen) en stand per 1 januari 2020 (21,15 miljoen) heeft als oorzaak dat de resultaatbestemming van de jaarrekening 2019 wordt geboekt in de jaarschijf 2020.

Eigen vermogen: stand algemene reserve

De groei van het eigen vermogen neemt af. Er vindt vanaf 2022 geen storting meer plaats vanuit de precario op ondergrondse kabels en leidingen. Ook wordt een aantal incidentele uitzettingen gedekt uit de algemene reserve. In de begroting 2021 vindt bovendien een uitname plaats uit de algemene reserve ten gunste van het weerstandsvermogen omdat het risicoprofiel van de gemeente naar boven is bijgesteld.

Algemene reserve	2021	2022	2023	2024
Stand per 1 januari	13.490	10.279	6.366	7.725
Mutaties (t/m perspectiefnota 2020)	-3.008	-432	980	441
Correctie afwaardering gemeentehuis/Crackstate	1.400	-1.400		
Correctie afwaardering onderwijshuisvesting	2.086	-2.086		
Mutatie Lokale Energie Experimenten Fonds	-439	-200		
Fietsplan (amendement perspectiefnota 2020)	-50			
Winstneming Grondbedrijf	248	270	280	209
Storting reserve Weerstandsvermogen	-3.303			
Dekking algemene reserve (begroting 2021)	-145	-65		
Totaal mutaties	-3.211	-3.913	1.260	650
Stand per 31 december	10.279	6.366	7.625	8.276

Sociaal domein: nieuwe risico's op jeugd WMO en Participatie

Ook in de jaarrekening 2019 was er sprake van een flink tekort op jeugd en ook een nieuw tekort op de WMO. In 2019 en 2020 zijn de tekorten op jeugd opgevangen via het weerstandsvermogen. Bij de Perspectiefnota 2020 hebben wij voorstellen gedaan om dit tekort op jeugd structureel te dekken vanaf de begroting 2021. De financiële ruimte hiervoor is gecreëerd door ombuigingen vooral binnen het sociaal domein.

Ondanks het structureel oplossen van de tekorten jeugd bij de Perspectiefnota 2020 vanaf de begroting 2021 zien we tegelijkertijd weer nieuwe risico's ontstaan. Bij jeugd, WMO en ook bij Participatie zien we een verhoging van het risico op tekorten. Deze zijn vertaald in het weerstandsvermogen en kunnen op termijn een extra structurele budgetvraag inhouden. Deze blijvende stijging van de benodigde budgetten sociaal domein vraagt om een scherpe aanpak in het sociaal domein, van beleid, uitvoering en maatregelen gericht op kostenreductie en -beheersing in het sociaal domein.

Overige domeinen

Naast de risico's als gevolg van Covid zijn er binnen de andere domeinen ook grote risico's. Wij willen hier wijzen op risico's in de grondexploitatie, Heerenveen Beter Bereikbaar maar ook risico's ten aanzien van verbonden partijen.

Uitkering gemeentefonds

In de systematiek 'Samen de trap op, samen de trap af', leiden lagere rijksuitgaven tot een lagere algemene uitkering. Hogere rijksuitgaven laten de algemene uitkering stijgen. Deze systematiek staat los van de taken en opgaven waar we als gemeente voor staan. Dit geeft niet alleen schommelingen in de algemene uitkering maar brengt ook risico's voor de financiële duurzaamheid.

Samenvattend is het van belang voor uw raad om, vanuit dit nieuwe meerjarenperspectief met minder ruimte voor risico's en nieuwe ambities, helder te zijn over welke accenten u wilt leggen voor toekomstige ambities en welke accenten u wilt leggen om hiervoor de financiële ruimte te creëren. Wij gaan graag dit proces met u in de voorbereiding van de Perspectiefnota 2021.

Wij vertrouwen er op u met deze begroting 2021 hiervoor een financieel stabiele basis te hebben gelegd. Ook binnen deze huidige middelen vindt veel ontwikkeling plaats en worden belangrijke opgaven opgepakt.

Burgemeesters en wethouders van Heerenveen,

De gemeentesecretaris,

J. van Leeuwestijn

De burgemeester

T.J van der Zwan

Uitkomsten begroting 2021

Meerjaren begroting structureel	2021	2022	2023	2024
Begroting	-593	-3.491	-3.375	-2.759
Totale structurele mutaties	1.746	3.481	1.977	1.865
Meerjarenbegroting structureel	1.153	-11	-1.399	-895

Meerjaren begroting incidenteel	2021	2022	2023	2024
Begroting				
Totale incidentele mutaties	-145	-65	636	117
Meerjarenbegroting incidenteel	-145	-65		
Dekking algemene reserve	145	65		
Dekking weerstandsvermogen			636	117
Uitkomsten begroting	1153	-11	-763	-778

Totaal mutaties Begroting 2021

De mutaties in de onderstaande tabel die zijn opgenomen met een min (-) zijn extra lasten of minder inkomsten. De positieve bedragen bestaan uit lagere lasten of hogere inkomsten. Per thema zijn de structurele en incidentele mutaties doorgenummerd. In enkele gevallen heeft een structurele en incidentele mutatie hetzelfde nummer.

Structureel

Samen met Inwoners	2021	2022	2023	2024
Totaal				

Zorg en Welzijn	2021	2022	2023	2024
Huisvesting onderwijs				-185
Hulpmiddelen WMO	-190	-190	-190	-190
Leegstand de Kompenije	-65	-65	-65	-65
Totaal	-255	-255	-255	-440

Wonen en Leven	2021	2022	2023	2024
Elektra voorzieningen weekmarkt	-4	-4	-4	-4
Fumo			27	27
Grondbedrijf	-92	-94	-96	-98
Openbare ruimte en kapitaalgoederen				-12
Veiligheidsregio	-60	-60	-60	-60
Totaal	-156	-158	-133	-147

Werken en Ondernemen	2021	2022	2023	2024
Bijdrage Heerenveen ondernemers Fonds	-15	-20	-23	-26
Totaal	-15	-20	-23	-26

Toekomstbestendig en Duurzaam	2021	2022	2023	2024
Afval en riolering	-44	-73	-122	-211
Verduurzamen gemeentelijke huisvesting		348	348	348
Voorziening onderhoud	-14	15	16	-10
Totaal	-58	291	243	128

Financiën en Organisatie	2021	2022	2023	2024
Algemene uitkering meicirculaire	562	1.396	608	1.585
Algemene uitkering septembercirculaire	785	-50		
Archivaris archiefwet	-70	-70	-70	-70
Incidentele bijdrage jeugd		850		
Loon en prijscompensatie				-684
Mutatie kapitaallasten	-160	45	205	117
Resterende investeringsruimte	739	727	677	677
Structurele Exploitatieruimte (SER)	800	800	800	800
Tegemoetkoming ziektekosten	-70	-70	-70	-70
Verlengen Picturae- AlleFriezen.nl	-5	-5	-5	-5
Vervroegde afwaardering gebouwen	-351			
Totaal	2.230	3.624	2.146	2.351

Totale structurele mutaties	1.746	3.481	1.977	1.865
------------------------------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Incidenteel

Samen met Inwoners	2021	2022	2023	2024
Totaal				

Zorg en Welzijn	2021	2022	2023	2024
Sportaccommodaties	-30			
Voedselbank	-15	-15		
Totaal	-45	-15		

Wonen en Leven	2021	2022	2023	2024
Posthuis eigen productie	-50	-50		
Totaal	-50	-50		

Werken en Ondernemen	2021	2022	2023	2024
Totaal				

Toekomstbestendig en Duurzaam	2021	2022	2023	2024
Totaal				

Financiën en Organisatie	2021	2022	2023	2024
Invoering archiefwet	-50			
Mutatie Weerstandsvermogen	-3.303		636	117
Onttrekking algemene reserve	3.303			
Totaal	-50		636	117

Totale incidentele mutaties	-145	-65	636	117
------------------------------------	-------------	------------	------------	------------

Thema's

Leeswijzer

In de documenten voor de planning en control en dus ook in deze begroting sluiten wij aan op de thematische indeling van het hoofdlijnenakkoord.

De thema's van deze begroting zijn

- Samen met Inwoners
- Zorg en Welzijn
- Wonen en Leven
- Werken en Ondernemen
- Toekomstbestendig en Duurzaam
- Financiën en Organisatie

De opbouw

- Structurele mutaties hoger dan € 50.000 en incidentele mutaties hoger dan € 100.000 zijn toegelicht met een Advies, Argument en Kanttekening.
- Mutaties structureel lager dan € 50.000 en incidenteel lager dan € 100.000 zijn voorzien van een toelichting.
- Elk thema begint met de kernboodschap en speerpunten uit het hoofdlijnenakkoord. Ook wordt verbinding gelegd met het Thematisch raadsakkoord.
- De kernboodschap en de speerpunten zijn per thema vertaald naar beleidsdoelen en speerpunten.
- De speerpunten zijn breder dan alleen het hoofdlijnenakkoord. Ook bestaande ambities en nieuwe ontwikkelingen staan hierin verwoord.
- In de begroting zijn per thema, naast beleidsdoelen en speerpunten, ook de resultaten voor het specifieke begrotingsjaar worden opgenomen.

Thema Samen met Inwoners

"Wij zijn ervan overtuigd dat de beste ideeën samen tot stand komen"

In Heerenveen luisteren we naar onze inwoners en we zijn ervan overtuigd dat de beste ideeën samen tot stand komen. Inwoners en ondernemers hebben de ruimte om zelf met plannen en voorstellen te komen. Daar helpen we bij. We zoeken naar mogelijkheden om regels te versoepelen of te verminderen.

We gaan aan de slag met:

- Nieuwe lokale democratie en Maak Het!
- De Omgevingsvisie.
- Het thematisch raadsakkoord.

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Samen met inwoners
* Samen met inwoners de in het Hoofdlijnenakkoord genoemde doelen uitvoeren. Communicatieve ondersteuning van de initiatieven.
Onderzoeken en toepassen van versoepeling of verminderen van regels.
* Organiseren van participatietrajecten bij (grote maatschappelijke) projecten.
* Voortzetten van experimenten om te leren van verschillende vormen (Zoals Maak Het! en Buitengewoon De Greiden).
Realiseren en uitvoeren van de Omgevingsvisie en Omgevingswet.

De onderwerpen die zijn aangeduid met een * hebben een relatie met het thematisch raadsakkoord.

Strategische opgaven

Doorontwikkeling omgevingsgericht werken en opgavesturing

Wat willen we bereiken?

We willen het thema aamen met inwoners ofwel het omgevingsgericht werken doorontwikkelen met als uitgangspunt de vernieuwing van de lokale democratie. Onderdeel hiervan is dat we samen met inwoners en samenwerkingspartners de grote maatschappelijke opgaven willen en moeten aanpakken. We kunnen dat ook alleen samen met inwoners en samenwerkingspartners. We willen meer vooruitkijken aan de hand van een strategische agenda. Omgevingsgericht en opgavegestuurd werken vraagt om een nieuw samenspel tussen de omgeving, de raad, het college en de organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

We ontwikkelen een gezamenlijke vervolgaanpak omgevingsgericht voor raad, college en organisatie. We gebruiken daarvoor de uitkomsten van de Quick Scan Lokale Democratie, het stakeholdersonderzoek en het doelgroepenonderzoek.

In 2021 komen wij met:

- Een samenhangende aanpak om het omgevingsgericht werken door te ontwikkelen in een gezamenlijke aanpak van raad, college en organisatie.
- Deze aanpak verbinden we met wat er al in ontwikkeling is bij raad, college en organisatie. Daarbij sluiten we aan bij ontwikkelingen en casuïstiek die er speelt.
- Ook ontwikkelen we communicatie- en participatiestijlen die aansluiten bij de leefwereld van verschillende groepen inwoners bij het ontwikkelen en realiseren van plannen.
- Concreet willen we samen met u aan de slag om de strategische agenda te ontwikkelen naar een koersdocument voor u én vervolgens onze organisatie. En willen we een aanpak organiseren rondom deze maatschappelijke opgaven. Samen met de investeringsagenda is dit voor u een belangrijk sturingsinstrument.

Doorontwikkelen samenwerken aan opgaven en initiatieven uit de samenleving

Werken samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties

Wat willen we bereiken?

We willen een betrouwbare partner zijn voor de omgeving. We werken daarom samen met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan maatschappelijke opgaven en initiatieven van uit de samenleving. Onze rol hangt af van de opgave én de kracht van de omgeving. Om continu te verbeteren vragen we onze stakeholders regelmatig om feedback. We vinden het van belang om een sterke en slagvaardige overheid te zijn die goed in verbinding staat met de samenleving.

Wat gaan we daarvoor doen?

Onze inzet bij de ontwikkeling en realisatie van plannen wordt bepaald door de opgave, de kracht van de samenleving en onze rol als gemeente. Er zijn initiatieven vanuit de samenleving waar we als overheid in participeren. En er zijn opgaven waar we als gemeente regie op voeren en waarbij we de omgeving nodig hebben om gezamenlijk plannen te maken en gezamenlijk tot realisatie te komen. In alle gevallen willen we als gemeente een betrouwbare partner zijn.

Met de input vanuit de onderzoeken Quick Scan Lokale Democratie, het stakeholdersonderzoek en het doelgroepenonderzoek richten wij ons komend jaar op de doorontwikkeling van onze werkwijzen.

We komen separaat bij u met de uitkomsten van bovenstaande onderzoeken.

In 2021 zetten wij in op:

Verbeteren werkwijze initiatieven uit de samenleving

- Heldere toegang binnen de gemeente voor maatschappelijke initiatieven.
- Heldere sturing, organisatie en transparantie van het vervolgproces.
- Ontwikkelen van vaardigheden om deze werkwijze te verbeteren.
- Heldere communicatie en participatie.

Doorontwikkelen betrouwbaar partnerschap

- Ontwikkelen van nieuwe vormen van samenwerking om gezamenlijke opgaven te realiseren.
- Integreren van onze ambities in onze samenwerkingsvormen, zoals bij circulaire inkoop.

Doorontwikkelen dienstverlening

We passen continu de dienstverlening aan de inwoners aan

Wat willen we bereiken?

We passen onze dienstverlening continu aan de behoefte en verwachtingen van onze inwoners aan. Deze behoefte en verwachtingen zijn leidend voor de oplossingen die we bieden en de manier waarop we onze dienstverlening organiseren. We werken continu aan de verbetering van onze dienstverlening:

We vragen de inwoners regelmatig om feedback.

- We standaardiseren én digitaliseren onze dienstverlening waar dit kan.
- We zorgen voor een integrale dienstverlening waar dit nodig is.
- We bieden dienstverlening persoonlijk en/of digitaal aan en sluiten aan op de behoefte.
- We bieden de dienstverlening outreachend aan waar dit voorziet in een behoefte.

Wat gaan we daarvoor doen?

Wat gaan we concreet doen in 2021:

- We actualiseren onze visie dienstverlening en betrekken daarbij de ICT visie.
- Bij de totstandkoming van deze visie komen we ook met u in gesprek over nut en noodzaak van big data (onder andere bescherming en beheer) en de invloed op dienstverlening en bedrijfsvoering.
- We maken een aanpak om de dienstverlening door te ontwikkelen en gebruiken daarbij de uitkomsten van het stakeholdersonderzoek.
- We peilen periodiek de behoefte, verwachtingen en tevredenheid van inwoners.
- Belangrijke input voor de visie is de uitkomst van het rekenkameronderzoek.

Vereenvoudiging regels en lastenverlichting

We zorgen voor vereenvoudiging regels en minder lastendruk

Wat willen we bereiken?

We werken voor de omgeving en spelen in op behoeften en verwachtingen van onze inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners. We zoeken oplossingen binnen kaders. Regels en procedures moeten ondersteunend zijn en niet belemmerend. Waar nodig passen we onze regels aan. Bij inkoop- en subsidieafspraken kijken we kritisch naar de administratieve lasten voor onze samenwerkingspartners.

Wat gaan we daarvoor doen?

Voor 2021 staat gepland:

- We koppelen de uitkomsten van de stakeholdersonderzoeken terug en maken een plan van aanpak hoe wij als organisatie beter kunnen omgaan met regels en administratieve lasten voor inwoners.
- Waar mogelijk en nodig gaan we aan de slag met vereenvoudiging regels en vermindering lastendruk.
- Daarnaast wordt bij herijking van beleid of opstellen nieuw beleid ook standaard gekeken of de hiermee samenhangende regels zo eenvoudig mogelijk kunnen blijven én ondersteunend zijn aan de bedoeling.
- Tevens wordt bij nieuwe of te herijken subsidievoorwaarden en inkoopafspraken nagegaan hoe de administratieve lastendruk kan worden verlaagd.

Financiën thema

Omschrijving		Rekening	Begroting				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bestuurszaken	Lasten	-1.757	-1.935	-1.948	-2.062	-1.953	-1.960
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-1.757	-1.935	-1.948	-2.062	-1.953	-1.960
College	Lasten	-3.611	-4.157	-4.440	-4.480	-4.457	-4.468
	Baten	1	-	-	-	-	-
	Saldo	-3.610	-4.157	-4.440	-4.480	-4.457	-4.468
Erfgoed	Lasten	-73	-93	-70	-71	-74	-74
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-73	-93	-70	-71	-74	-74
Plattelandsbeleid/wijkmanagement	Lasten	-449	-616	-647	-658	-646	-653
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-449	-616	-647	-658	-646	-653
Maak het! en nieuwe rollen	Lasten	-209	-238	-139	-139	-139	-140
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-209	-238	-139	-139	-139	-140
Geraamd saldo van baten en lasten		-6.099	-7.039	-7.244	-7.411	-7.269	-7.296
Toevoegingen reserve							
Onttrekking reserve							
Geraamd resultaat		-6.099	-7.039	-7.244	-7.411	-7.269	-7.296

Incidentele baten en lasten

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	-	75	-	30	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo incidenteel		75	-	30	-	-

Indicatoren

In dit thema zijn geen verplichte indicatoren opgenomen.

Thema Zorg en Welzijn

"We helpen inwoners van alle leeftijden om gezond en met plezier te kunnen leven"

Iedereen doet mee in onze gemeente. We bouwen veerkracht op voor inwoners in kwetsbare situaties en we helpen inwoners van alle leeftijden om gezond en met plezier te kunnen leven. Om dit te realiseren werken we aan doorontwikkeling van het sociaal domein en zoeken we verbinding met partners.

We gaan aan de slag met:

- Jeugdzorg
- Armoede
- Lezen en schrijven
- Zorg en ondersteuning
- Preventieve gezondheid
- Welzijn
- Sport

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Zorg en welzijn
Doorontwikkeling van het sociaal domein.
Ontwikkelen en uitvoeren van gebiedsgerichte aanpak.
Inwoners helpen om langer thuis te blijven wonen.
Ondersteuning bieden aan mantelzorgers en vrijwilligers.
Aanpakken van de problematiek bij de grootste risicogroepen (verwarde personen, verslaafden, inwoners met psychische problemen).
Terugbrengen van het aantal laaggeletterden.
Bereiken en ondersteunen van inwoners met een risico op gezondheidsproblemen.
Aandacht voor roken, alcohol- en drugsmisbruik en overgewicht.
Verminderen van problematische eenzaamheid.
Vergroten van sport- en beweegactiviteiten, waaronder wandelpaden en buiten fitness.
Bereikbare, duurzame en toegankelijke sport- en cultuurvoorzieningen.
Uitvoeren van sportbeleid 2017

Opvoeden & opgroeien

Opvoeden en opgroeien met samenhangende preventie

Wat willen we bereiken?

De opvoed- en opgroei-problematiek is in onze gemeente niet kleiner dan in veel andere Friese gemeenten. Preventie kent binnen de gemeente Heerenveen een goede basisstructuur en een goed basisaanbod. Opgroeien en opvoeden gaat ook hier niet vanzelf. Ons doel is dat kinderen, jongeren en gezinnen er niet op achteruit gaan op het gebied van gezondheid, opvoeding en ouderschap, overgewicht en leefstijl. Daarnaast willen wij een rijk aanbod houden voor het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen en jongeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We smeden een coalitie van professionals in het medische en sociale domein rondom de allerjongste kinderen (van prenatale zorg tot ca. 2,5 jaar). De bedoeling hiervan is om kinderen in kwetsbare situaties een kansrijke start te geven.
- De werkwijze van de preventieteams wordt verbeterd, op basis van een onderzoek naar de maatschappelijke effecten van de preventieteams. Dit rapport verschijnt in het najaar 2020.
- Met Caleidoscoop worden nieuwe prestatieafspraken gemaakt.
- We blijven er – via de gebiedsregisseurs – op sturen dat de preventieteams hun inzet nog beter afstemmen op de populatie en problematiek in de gebieden.
- In De Greiden zetten we in op een intensievere samenwerking tussen het preventieteam, het TJG en de scholen. Dit om zowel vroegtijdige signalering te stimuleren als om interprofessioneel contact te intensiveren.

Sterke pedagogische basisvoorzieningen en kansengelijkheid

Wat willen we bereiken?

Kinderen en jongeren groeien op in verschillende situaties. Ze krijgen niet allemaal dezelfde kansen om zich optimaal te ontwikkelen. Dit kan leiden tot ongelijke startposities - en daarmee tot ongelijke kansen. Wij streven naar gelijke ontwikkelingskansen voor kinderen en jongeren. Daarom zetten we in op integrale samenwerking rondom kinderen en ouders en op de versterking van pedagogische basisvoorzieningen. Met onder andere peuteropvang en scholen voor basis- en voortgezet onderwijs, werken we toe naar meer samenhang en een rijk programma. Denk daarbij aan de ontwikkeling van integrale kindcentra en samenhang tussen jeugdhulp en (passend) onderwijs. Ons ideaal is dat alle kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Daarnaast is het ons ideaal dat professionals als pedagogisch medewerkers, leerkrachten, jeugdverpleegkundigen, gezinswerkers en jeugdhulpverleners vanuit één pedagogische visie in teams samenwerken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Om meer doelgroeppeuters te bereiken met VVE, wordt een promotiecampagne uitgevoerd en een 'VVE-toeleider' ingezet. De toeleider bezoekt de ouders van alle 2-jarigen met een VVE-indicatie en informeert hen over het belang van en de mogelijkheden voor VVE. Ook leidt zij hen toe naar een VVE -locatie.
- Op vier VVE-locaties worden pilots gestart op het gebied van ouderbetrokkenheid en laaggeletterdheid.

- De verklaring 'Samen aan de Slag!' (waarin gemeenten en schoolbesturen afspraken maken over het intensiveren van de samenwerking) wordt vertaald in concrete acties.

Getransformeerde en beheersbare jeugdhulp

Wat willen we bereiken?

Op basis van de Jeugdwet zijn gemeenten inhoudelijk en financieel verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdhulp voor hun jeugdige inwoners. Ook werken gemeenten verplicht samen met andere gemeenten in een jeugdhulpregio; voor Heerenveen is dat de jeugdhulpregio Fryslân. Daarmee is sturing omtrent het bekostigingssysteem, het contract- en relatiemanagement richting zorgaanbieders en de vorm van contracten en contractvoorwaarden een zaak geworden die gemeenten gezamenlijk via de gemeenschappelijke regeling (centrumgemeente Leeuwarden) invullen. Er is sprake van indirecte invloed. Daarnaast geldt dat de gemeente slechts één van de toegangen tot jeugdhulp is, naast bijvoorbeeld huisartsen en (gezins)voogden.

In Heerenveen hebben we de afgelopen jaren daar waar mogelijk een begin gemaakt met de zorginhoudelijke transformatie. De komende jaren zetten we de omslag naar getransformeerde (sneller, dichterbij en meer op maat) en (inhoudelijk, financieel en procesmatig) en beheersbare jeugdhulp verder door.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Begin 2021 presenteren we het beloofde uitvoeringsplan getransformeerde en beheersbare jeugdhulp. In het uitvoeringsplan besteden we ook aandacht aan de doelstellingen, speerpunten, indicatoren en monitoring van het beleid op het terrein van de gespecialiseerde jeugdzorg, mede aan de hand van het kwaliteitskompas Jeugd.
- We zetten in op het beheersen van de kosten op lokaal, regionaal en landelijk niveau, door middel van:
 - Een aanscherping van de prognosesystematiek op lokaal niveau waarbij we per kwartaal aangeven wat de kostenontwikkelingen zijn en hoe die zich verhouden met de ramingen in de begroting.
 - Het nog nadrukkelijker uitwerken van de positie van het TJG, zowel richting andere wettelijke verwijzers binnen de Jeugdwet als richting preventieve voorzieningen als scholen, kinderopvang en welzijnswerk.
 - Afspraken in regionaal verband over het verbeteren van de bekostigingssystematiek voor de gespecialiseerde jeugdhulp. Per 1 januari 2022 worden in SDF-verband nieuwe inkoopcontracten gesloten voor de percelen Specialistische Jeugdhulp, Pleegzorg en Dyslexie. Door middel van deelname aan regionale inkoopwerkgroepen zetten we in op een betere balans tussen vertrouwen en controle in de systematiek.
 - We sluiten ons aan bij de landelijke lobby richting het rijk voor structurele adequate financiering van jeugdhulp.
- Eind 2020 de bestaande samenwerking in SDF-verband geëvalueerd zodat - daar waar nodig - aanpassingen in de samenwerkingsconstructie kunnen worden aangebracht. In het kader van deze evaluatie zetten wij ons in voor het versterken van het opdrachtgeverschap van individuele gemeenten richting SDF. Doel hiervan is het regionale beleid beter aan te kunnen laten sluiten bij de grote maatschappelijke (transformatie)opgaven: normaliseren, het verbeteren van de zorg en het keren van de trend van stijgende kosten.

Belangrijk kader voor onze ambities op dit terrein zijn de financiële kaders. Het Rijk zal de incidentele bijdrage voor jeugdhulp met één jaar verlengen (2022). Dit geeft incidenteel lucht, maar is geen oplossing voor de lange termijn. In 2021 zal het Rijk beslissen over het al dan niet structureel maken van deze middelen. Ook zal in 2021 helder worden hoe de nieuwe verdeling van het Gemeentefonds er uit zal zien wat dit zal betekenen voor de gemeente Heerenveen.

Leefbaarheid, meedoen en gezondheid

Inwoners wonen langer thuis

Wat willen we bereiken?

Wij zorgen ervoor dat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen, vooral wanneer dat niet zo vanzelfsprekend (meer) is. Wanneer iemand belemmeringen ervaart om zelfstandig te wonen, die niet door naasten (mensen uit het sociale netwerk) kunnen worden opgevangen, dan zorgen wij voor ondersteuning van dat netwerk of voor het inzetten van noodzakelijke voorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

We richten ons op:

- Het verbeteren van de zelfredzaamheid en participatie, door de inzet van voorzieningen, zoals thuisondersteuning of een taxipas, afgestemd op de behoefte van de inwoner.
- Het versterken van de sociale omgeving, waardoor mensen makkelijker kunnen bijdragen aan de zelfredzaamheid van hun familielid, vriend, dorps- of buurtgenoot. Bijvoorbeeld door te zorgen voor mantelzorgvervangende of het stimuleren van de buurtapp waardoor mensen elkaar makkelijker vragen om iets voor elkaar te doen.
- Het vergroten van de bewustwording van de eigen levensloop door voorlichting te geven over bijvoorbeeld de huistest: kun je blijven wonen waar je woont als de beperkingen toenemen? En zo ja, welke aanpassing kan de inwoner dan al zelf doen.

De betaalbaarheid en daarmee de kwaliteit van onze Wmo-ondersteuning staat onder druk

Wat willen we bereiken?

De kosten van Wmo voorzieningen stijgen en het aantal mensen dat er een beroep op doet neemt toe. Deze toename wordt vooral veroorzaakt door de invoering van het abonnementstarief en verdergaande vergrijzing. Hoewel de Wmo budgetten onder druk staan, willen wij voorzieningen die noodzakelijk zijn om zelfstandig te wonen en te participeren, toegankelijk houden.

Wat gaan we daarvoor doen?

In de jaarrekening 2020 wordt het effect van de invoering van het abonnementstarief en van de vergrijzing zichtbaar: minder inkomsten uit eigen bijdragen en meer uitgaven door toename van het aantal aanvragen. Hoewel de Wmo beleidsruimte beperkt is gaan we bij de perspectiefnota 2022 inzichtelijk maken aan welke knoppen u kunt draaien om bij te sturen.

Voorkomen roken, overgewicht en problematische alcoholgebruik

Wat willen we bereiken?

We willen dat onze inwoners zo gezond mogelijk leven. We willen minder rokers, minder inwoners met problematisch overgewicht en minder problematisch alcoholgebruik ten opzichte van de meest recente GGD-rapportage.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Aan de hand van het Nationaal en Provinciaal Preventieakkoord zetten wij ons in om roken, overgewicht en (overmatig) alcoholgebruik te voorkomen. Van jong tot oud. Hiervoor maken wij een lokaal uitvoeringsplan gezondheid waarin wij onder andere specifieke activiteiten benoemen die zich richten op de hier genoemde onderwerpen. Het uitvoeringsplan wordt in het eerste kwartaal van 2021 aan u voorgelegd.

Meer mantelzorgers en vrijwilligers ondersteunen

Wat willen we bereiken?

- In 2019 was 12 procent van de mantelzorgers overbelast. We willen deze overbelasting verminderen. Je kiest er niet voor om mantelzorger te worden, dat overkomt je. Een mantelzorger wil niet anders dan zorgen voor zijn naaste. Omdat een langere periode vol te kunnen houden is het van belang om af en toe ontlast te worden.
- We willen meer mensen enthousiast maken om zich als vrijwilligers in te zetten voor een ander.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wij zorgen er voor dat mantelzorgers - daar waar nodig - worden ondersteund, door bijvoorbeeld mantelzorgvervanging, dagbesteding of een tijdelijke logeermogelijkheid voor degene waarvoor wordt gezorgd.
- We blijven mantelzorgers en vrijwilligers jaarlijks op enige manier waarderen.
- We leggen u in het tweede kwartaal van 2021 een preventieplan voor, waarin aandacht is voor het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers.

Zorgen voor een lager risico op psychische problemen

Wat willen we bereiken?

We willen het aantal inwoners dat risico loopt op psychische problemen verlagen, om bij te dragen aan hun welzijn en om de overlast, waarbij mensen met verward gedrag betrokken zijn, te verminderen.

We willen voorkomen dat inwoners angststoornissen, depressies of andere vormen van psychische en of psychosociale problemen ontwikkelen en het risico daarop zoveel mogelijk verkleinen.

Wat gaan we daarvoor doen?

De invloed van de gemeente om psychische problemen bij inwoners te voorkomen is gering. Deze geringe invloed benutten we door in te blijven zetten op preventie:

- Voorlichting: informeren van dorpen en wijken over signalering en melding.
- Vroegsignalering: samenwerking tussen verschillende instanties in de preventieteam en de inzet van onder andere onze wijk GGD-er en Meitinkers geeft uitvoering aan de (vroeg) signalering. Het in beeld hebben van situaties, waar

personen met psychische problemen bij betrokken zijn, draagt bij aan het voorkomen of het tijdig inzetten van hulpverlening.

Meer uitstroom beschermd wonen

Wat willen we bereiken?

We willen bereiken dat:

- minder mensen instromen in Beschermd Wonen en meer mensen uitstromen.
- de decentralisatie van Beschermd Wonen per 1 januari 2022 zorgvuldig en efficiënt is uitgevoerd.
-

Wat gaan we daarvoor doen?

- Strenger aan de poort om de toegang tot Beschermd Wonen te beperken.
- Daar waar mogelijk mensen stimuleren om weer zelfstandig, met begeleiding, te gaan wonen
- In verband met de decentralisatie onderzoeken we welke vormen van Beschermd Wonen/tijdelijke opvang, aanvullend op bestaande voorzieningen zoals de Opstapper, in Heerenveen behoefte is. Dit doen we om er voor te zorgen dat mensen, waarvoor dat noodzakelijk is, (tijdelijk) lokaal opgevangen kunnen worden op een plek met permanent toezicht.
- Onder het motto "lokaal wat kan en regionaal wat efficiënter is", stellen we samen met de 17 andere Friese gemeenten een Regioplan op met daarin een overzicht van de taken die we in dit kader gezamenlijk kunnen doen. Dit plan leggen we begin 2021 aan u voor.

Participatie en bestaanszekerheid

Samen op weg naar duurzaam passend werk

Wat willen we bereiken?

De groei van werkgelegenheid staat vaak terecht voorop in onze gemeente. In deze tijd van Corona moet het nu ook meer dan ooit gaan over het behouden van werk. Mogelijk is corona van invloed op ons bijstandsbudget. Hoeveel kunnen we nog niet goed inschatten. De regering verwacht namelijk nu nog een economische groei van 3,5%. Deze eventuele groei is ver volgens van invloed op de hoogte van de BUIG uitkering.

We zien door corona op dit moment een lichte stijging van het aantal uitkeringen (van 1.220 in het eerste kwartaal naar 1.280 in het begin van het vierde kwartaal).

Het doel is zo snel en passend mogelijk bijstand te verlenen en het aantal uitkeringen zoveel mogelijk te stabiliseren. Dat doen we zelf en in samenwerking met Bureau Zelfstandigen Fryslân (de TOZO uitkering). Daarnaast blijven we ons actief inzetten voor duurzaam passend werk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten in op kansberoepen.
- We stimuleren jonge mensen om (weer) naar school te gaan.
- We gaan aan de slag met het uitvoeringsprogramma Werk.

Financieel gezonder worden

Wat willen we bereiken?

Zo'n 15 procent van onze huishoudens leeft op of onder de armoedegrens. We hebben het dan ook over de groep 'werkende armen'. Wij willen er voor zorgen dat al onze inwoners een fatsoenlijk en verrijkt bestaan hebben en kunnen blijven meedoen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten acties in het uitvoeringsplan 'Armoede, Laaggeletterdheid en Schulden' in gang, waaronder de nieuwe wet adviesrecht die nog door de Eerste Kamer moet. Dit wetsvoorstel helpt ons de regierol bij schuldhulpverlening beter te vervullen en bij te dragen aan de samenwerking tussen gemeenten, rechtbanken en beschermingsbewindvoerders. We krijgen het recht om advies uit te brengen aan de rechter over de boedelbeschrijving en het plan van aanpak van de beschermingsbewindvoerder.
- We verstrekken saneringskredieten om mensen uit de schulden te helpen.
- Organiseren van de Werkconferentie 'Als elke cent telt'.
- We werken verder aan het preventief budgetbeheer.
- We starten met het project 'Vroegsignalering'.

We helpen meer mensen die moeite hebben met lezen en schrijven

Wat willen we bereiken?

Veel maatschappelijke problemen zijn te herleiden naar het niet goed begrijpen van (digitale) tekst. Inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven en de digitalisering, willen we helpen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Wij voeren het uitvoeringsplan uit voor Armoede, Laaggeletterdheid en Schulden.
- We gaan samen met onze aanjager Laaggeletterdheid verder met onze bewustwordingscampagne, acties in onze Digi-Taalhuizen en bij (grote) werkgevers zoals Caparis.
- We herschrijven gemeentelijke beschikkingen, brieven en onze budgetgids.
- We zijn klaar voor de invoering van de Wet inburgering.

Caparis

Wat willen we bereiken?

- We willen in ieder geval tot 2024 een sterke sociale onderneming neerzetten die uitvoering geeft aan de sociale werkvoorziening en onderdelen van de Participatiewet.
-

Wat gaan we daarvoor doen?

- We werken volgens de dienstverleningsovereenkomst 2021.

Extra toelichting bij Caparis

Sinds 2020 heeft Caparis vier aandeelhouders in de plaats van acht. Wij zijn één van deze aandeelhouders. Caparis houdt momenteel 271fte mensen aan het werk. Zij werken voornamelijk bij de werksoort Diensten en productie. In totaal werkt 13fte mensen op de nieuwe 'beschut werken'-plek en via een BAB-baan bij Caparis.

De financiële afwikkeling van de Fair Deal loopt nog. We blijven u regelmatig informeren over de stand van zaken bij Caparis.

Het blijkt dat bij Caparis een relatief grote groep medewerkers de indicatie 'ernstige handicap' heeft. Dit vraagt relatief meer inspanning in de begeleiding.

WSW Statistiek	jun-20	Landelijk 2019
Handicap Matig	65,2%	83,0%
Handicap Ernstig	34,8%	17,0%

Financiële mutaties

Huisvesting onderwijs

Het gemeentelijk beleid en de maatregelen voor wat betreft onderwijshuisvesting zijn vastgesteld in de 'Herijking Toekomstperspectief Huisvesting Basisonderwijs gemeente Heerenveen' van 23 juni 2016. De financiële consequenties zijn opgenomen in de perspectiefnota van 2016 waar in de begroting van 2017 naar wordt verwezen. De toekomstige huisvesting van het Kompas en Ekke de Haan staat in 2022 gepland. De kapitaalslasten van deze twee scholen zijn al opgenomen in de begroting. De toekomstige huisvesting van de andere twee basisscholen in de Greiden, de Roerganger en het Vogelnest, staat gepland in 2024. De kapitaallasten hiervan komen nu in beeld voor de begroting.

Advies

1. Op basis van het vastgestelde document door de raad 'Toekomstperspectief Huisvesting Basisonderwijs gemeente Heerenveen' € 185.000 op te nemen in de begroting vanaf 2024.

Argumenten

- 1.1 Hiermee is – gezamenlijk met de verhoging van de normbedragen van 40% waarover u in 2019 heeft besloten – dekking voor de toekomstige investering voor de huisvesting van de Roerganger en het Vogelnest.
- 1.2 Hiermee volgen we de 'Herijking Toekomstperspectief Huisvesting Basisonderwijs gemeente Heerenveen uit 2016'.

Kanttekeningen

1. Er loopt op dit moment een haalbaarheidsonderzoek naar de toekomstige huisvesting van vier basisscholen in de Greiden. Hierin worden meerdere scenario's in beeld gebracht om u zo een toekomstbestendige variant voor te stellen.
2. Er is nog geen rekening gehouden met de indexering van de VNG norm; deze indexering wordt meegenomen bij het definitieve voorstel aan uw raad naar aanleiding van het haalbaarheidsonderzoek.
3. In 2021 komen we bij u terug met de herijking van het toekomstperspectief BO 2016, hierin wordt ook de financiële systematiek geëvalueerd waaronder de indexering.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Huisvesting onderwijs				-185

Hulpmiddelen WMO

Het afgelopen jaar moesten we noodgedwongen op zoek naar een nieuwe leverancier van WMO-hulpmiddelen (rolstoelen, scootmobielen en dergelijke). Resultaat van die aanbesteding is dat de prijzen per hulpmiddel gestegen zijn van € 45,50 naar € 62,50 per maand. Dit is marktconform. In Heerenveen zijn ruim 900 WMO-hulpmiddelen in omloop.

Advies

De besteding aan WMO-hulpmiddelen vanaf 2021 structureel te verhogen met € 190.000 per jaar.

Argumenten

Het verstrekken van WMO-hulpmiddelen is een wettelijke taak en noodzakelijk om mensen te ondersteunen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven wonen.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Hulpmiddelen WMO	-190	-190	-190	-190

Leegstand de Kompenije

We betalen een leegstandsvergoeding aan stichting MFG de Kompenije in Jubbega. Dit is een contractuele afspraak tussen de stichting en de gemeente.

Advies

1. Een structureel bedrag van € 65.000 beschikbaar te stellen voor het betalen van de leegstandsvergoeding aan MFG de Kompenije.

Argumenten

1.1 Hiermee voldoen wij ons onze contractuele verplichting met MFG de Kompenije.

Kanttekeningen

1.1 Samen met de stichting proberen we de leegstand omlaag te krijgen. Een extern adviesbureau voert een onderzoek uit waarin dit vraagstuk wordt meegenomen.

1.2 De leegstandsvergoeding kan hoger uitvallen. Door Covid-19 is dit risico nog groter geworden.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Leegstand de Kompenije	-65	-65	-65	-65

Versnipperd aanbod buitensportaccommodaties

In 2021 wordt onderzoek gedaan naar het huidige versnipperd aanbod van buitensportaccommodaties en playgrounds.

Doel is om te onderzoeken of deze situatie op langere termijn wenselijk is of dat het nodig is om toe te werken naar een efficiënter gebruik van de ruimte. Financiën en demografische ontwikkelingen zijn hier onderdeel van. Dit is één van de speerpunten (V1, actielijn 17) uit het sportbeleid 'In Heerenveen beweegt het'.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Sportaccommodaties	-30			

Voedselbank huurkosten

Wij subsidiëren de voedselbank en dragen al jaren structureel bij in de exploitatie. Hiermee faciliteren wij de verstrekking van gemiddeld zo'n 5.000 voedselpakketten per jaar. De huur van de voedselbank wordt (fors) verhoogd. Ook de energierekening is de afgelopen jaren steeds hoger geworden. Dit komt met name door grotere koelers en vriezers. Het huidige huurcontract kan op deze manier in ieder geval 2 jaar worden verlengd.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Voedselbank	-15	-15		

Financiën thema

		Rekening	Begroting				
Omschrijving		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Bijstand	Lasten	-20.592	-19.162	-19.164	-19.166	-19.168	-19.170
	Baten	18.994	19.417	19.467	19.467	19.517	19.517
	Saldo	-1.597	255	303	301	349	347
Gymnastiekonderwijs	Lasten	-268	-244	-247	-249	-252	-254
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-268	-244	-247	-249	-252	-254
Jeugd	Lasten	-19.811	-17.790	-21.827	-22.107	-22.162	-22.393
	Baten	487	743	743	743	743	743
	Saldo	-19.324	-17.047	-21.084	-21.364	-21.419	-21.650
Maatschappelijk dienstverlening	Lasten	-1.706	-2.160	-1.862	-1.922	-1.889	-1.912
	Baten	-	21	21	21	21	21
	Saldo	-1.706	-2.139	-1.841	-1.901	-1.869	-1.891
Minimabeleid	Lasten	-2.839	-5.842	-5.334	-5.462	-5.412	-5.468
	Baten	181	118	118	118	118	118
	Saldo	-2.658	-5.724	-5.216	-5.344	-5.295	-5.351
Onderwijs	Lasten	-4.342	-4.362	-4.631	-5.889	-4.381	-4.555
	Baten	14	5	5	6	6	6
	Saldo	-4.328	-4.356	-4.626	-5.883	-4.376	-4.549
Participatie	Lasten	-14.046	-13.129	-11.889	-11.712	-11.727	-11.758
	Baten	1.133	-	-	-	-	-
	Saldo	-12.913	-13.129	-11.889	-11.712	-11.727	-11.758
Sociaal beleid algemeen	Lasten	-84	-25	-	-	-	-
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-84	-25		-	-	-
Sport	Lasten	-1.474	-1.069	-1.397	-1.057	-817	-825
	Baten	69	65	65	65	65	65
	Saldo	-1.406	-1.004	-1.332	-992	-752	-760
Sportaccommodaties	Lasten	-2.695	-3.952	-2.580	-2.540	-2.513	-2.463
	Baten	546	204	206	208	210	212
	Saldo	-2.150	-3.748	-2.374	-2.332	-2.304	-2.251
Volksgezondheid	Lasten	-1.819	-1.865	-1.947	-1.947	-1.947	-1.947
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-1.819	-1.865	-1.947	-1.947	-1.947	-1.947
WMO	Lasten	-18.578	-19.503	-18.419	-18.718	-18.833	-19.025
	Baten	419	797	797	797	798	798
	Saldo	-18.159	-18.706	-17.622	-17.920	-18.036	-18.227

Geraamd saldo van baten en lasten	-66.410	-67.734	-67.875	-69.345	-67.626	-68.292
Toevoegingen reserve	-344					
Onttrekking reserve	2.935	1.862	541	263		
Geraamd resultaat	-63.820	-65.872	-67.335	-69.082	-67.626	-68.292

Incidentele baten en lasten

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	843	2.218	1.499	271	-	-
Baten	345	1.200	541	263	-	-
Saldo incidenteel	498	1.018	958	8	-	-

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Verwijzingen HALT	per 10.000 inwoners 12-17 jaar	2019	84	132	Bureau HALT
Jongeren met delict voor rechter	%	2018	1	1	CBC Verwey-Jonker Instituut Kinderen in Tel
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2018	1,8	1,9	Ingrado
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	0,7	1,9	Dienst Uitvoering Onderwijs
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2018	15	23	Dienst Uitvoering Onderwijs
Niet-sporters	%	2016	49,0	48,7	RIVM/Zorgatlas
Netto arbeidsparticipatie	%	2019	68,8	68,8	CBS-arbeidsdeelname
Lopende reïntegratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners 15-64 jaar	2019, 2e halfjaar	156,2	205,6	CBS
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inwoners	2019, 2e halfjaar	630	630	GMSD

Kinderen in uitkeringsgezin	%	2018	6	7	Verwey Jonker instituut- Kinderen in Tel
Personen met een bijstands-uitkering	per 10.000 inwoners	2019, 2e halfjaar	398,4	373,9	CBS
Werkloze jongeren	%	2018	2	2	Verwey-Jonker instituut Kinderen in Tel
Jongeren met jeugdhulp	% inwoners tot 18 jaar	2019, 2e halfjaar	8,9	10,3	CBS
Jongeren met jeugdreclassering	% inwoners 12-22 jr	2019, 2e halfjaar	0,2	0,3	CBS
Jongeren met jeugdbescherming	% inwoners tot 18 jaar	2019, 2e halfjaar	1,1	1,1	CBS

Indicatoren	Omschrijving
Verwijzingen HALT	Het aantal verwijzingen naar HALT, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.
Harde kern jongeren	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
Jongeren met delict voor rechter	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 – 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
Absoluut verzuim	Het aantal leerplichtigen van 5 tot 18 jaar dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
Relatief verzuim	Het aantal leerplichtigen van 5 tot 18 jaar dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
Niet sporters	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
WMO- cliënten met een maatwerkarrangement	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
Kinderen in armoede	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar).
Jongeren met jeugdhulp	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Jongeren met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Jongeren met jeugdbescherming	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.

Nadere toelichting indicatoren

Indicator werkloze jongeren

De hoge werkloosheid onder jongeren is inmiddels voorbij. In augustus 2019 heeft in Nederland 4% van de mensen van 15-25 jaar een werkloosheidsuitkering. In onze gemeente zijn er in deze periode 37 mensen van 15-25 jaar werkloos. Dat is omgerekend 4,3%

Indicator niet-sporters

De gepresenteerde percentages komen uit een GGD-onderzoek. De GGD zet dit provinciaal uit en splitst dit tot op gemeentelijk niveau. Het aantal deelnemers aan de enquête per gemeente is beperkt. Als voorbeeld, in 2016 hebben maar 40 kinderen uit Heerenveen tussen de 12 en 8 jaar meegedaan.

In Nederland doet gemiddeld 51,3% van de bevolking van 19 jaar en ouder minstens een keer per week aan sport. In onze gemeente is dat 51%. Hiermee scoort Heerenveen een positie in landelijke subtop. Verder is bekend dat in Nederland in 2018 gemiddeld 79% van de bevolking van 8 tot en met 12 jaar lid is van een sportvereniging. In onze gemeente is dat 85,2%.

Thema Wonen en Leven

"Inwoners staan centraal bij de ontwikkeling van leefbare wijken en dorpen"

We willen graag dat iedereen in onze gemeente toegang heeft tot adequate, veilige en betaalbare huisvesting en basisvoorzieningen. Bereikbaarheid, veiligheid en duurzame ontwikkelingen in wijken en dorpen staan centraal. We spannen ons in voor het stimuleren van cultuur en een aantrekkelijke groene omgeving.

We gaan aan de slag met:

- Leefbare wijken en dorpen
- Vitale kernen
- Mobiliteit en bereikbaarheid
- Sport
- Cultuur
- Recreatie en toerisme

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Wonen en leven
* Samen met inwoners de leefbaarheid in dorpen en wijken verbeteren.
Wijken en dorpen zijn schoon, heel en veilig.
Er is een goede balans in de beschikbaarheid van verschillende soorten woningen.
* Stimuleren en faciliteren van wijk- en dorpsvoorzieningen.
Uitvoering geven aan integraal veiligheidsplan 'Samen leven, samen doen' 2017-2021.
Heerenveen wordt fietsgemeente.
Uitvoering geven aan project Beter Bereikbaar (A32).
Uitvoering Gemeentelijk Verkeer- en Vervoersplan 2017.
Maken van een mobiliteitsanalyse en proactief acteren op OV-concessie van de provincie.
Uitvoering van cultuurbeleid 2017.
Budget voor aansprekende (inter)nationale evenementen op het gebied van sport en cultuur.
* Onderzoek, voorbereiding en start uitvoering van aanpassingen in centra van Heerenveen, Akkrum, Aldeboarn en Jubbega.
Verkenning en besluit Cultuurhuis Heerenveen.
Beschikbaarheid van snel internet in de dorpen en in het buitengebied.

De onderwerpen die zijn aangeduid met een * hebben een relatie met het thematisch raadsakkoord.

Verbeteren mobiliteit en bereikbaarheid

Fietsplan

Wat willen we bereiken?

In het Hoofdlijnenakkoord 2018-2022 hebben wij ons als doel gesteld om een fietsvriendelijke gemeente te worden.

In juni 2020 is het koersdocument met drie verschillende ambitieniveaus (Goud, Zilver en Brons) aan u voorgelegd. Hierbij is besloten het op te stellen Fietsplan verder uit te werken op ambitieniveau 'Zilver met een gouden randje'.

In 2019 is de 'Fietsagenda Zuidoost-Fryslân 2019-2023', een samenwerkingsverband van gemeente Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Weststellingwerf en Heerenveen, opgesteld. Prioriteit ligt hierbij op de snelfietsroute Heerenveen-Drachten. Daarnaast wordt ingezet op een kwaliteitsverbetering van de regionale hoofdfietsroutes in Zuidoost-Fryslân. Er is samenwerking gezocht met de provincie Fryslân om de ambities de komende jaren te realiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hoewel er geen middelen beschikbaar zijn voor de realisatie van de doelen die wij momenteel voor ogen hebben, worden deze wel voorbereid. Voor deze voorbereiding is wel financiële dekking. De voorbereidende werkzaamheden richten zich op:

- Het realiseren van een compleet en samenhangend fietsnetwerk.
- Het realiseren van veilige en comfortabele infrastructuur.
- Passende ketenreisvoorzieningen.
- Effectieve gedragsmaatregelen.
- Veilige schoolomgevingen.
- Stimulering van recreatie en sport.

Bereikbaarheid A32

Wat willen we bereiken?

We willen dat Heerenveen bereikbaar blijft. Ook zijn aanpassingen nodig om het extra verkeer door de uitbreiding van Skoatterwâld, het IBF en de andere ontwikkellocaties in de toekomst te kunnen verwerken.

Speerpunten:

- Reconstructie van de K.R. Poststraat en de A32 - Oranje Nassaulaan.
- Aanpassing van de kruising Burgemeester Falkenaweg - Oranje Nassaulaan. Dit is nodig om te voorkomen dat het verkeer vanaf de A32 vastloopt en de omgeving van Heerenveen Midden hier last van krijgt. Ook willen we zo voorkomen dat de veiligheid van langzaam verkeer in het geding komt.

Na een intensief participatieproces ligt er nu voor deze laatste kruising een scenario waarin de huidige rotonde plaats maakt voor een kruispunt met verkeerslichten. De benodigde investering van € 4.000.000 en de bijbehorende kapitaallasten zijn opgenomen in de begroting. Na uitwerking staat realisatie gepland in 2023/2024. In vervolg op de reconstructie van de afritten maken we zo ook dit verkeersknooppunt toekomstbestendig.

Wat gaan we daarvoor doen?

De uitvoering en realisatie van fase 1 is inmiddels in volle gang en gaat onverminderd door. De realisatie van de afrit richting K.R. Postraat is in uitvoering. Voorbereidingen voor de afrit Oranje Nassaulaan zijn opgestart.

Voor de kruising Burgemeester Falkenaweg – Oranje Nassaulaan betekent dit het volgende:

- We werken het plan voor een kruispunt met VRI verder uit in een voorlopig- en definitief ontwerp.
- Er volgt een landschappelijk inpassingsplan voor het gebied.
- We starten een planologisch traject op.
- Deze fase is klaar in 2023/2024.

Leefbare, vitale wijken en dorpen

Gasdossier

Wat willen we bereiken?

We voeren onze taken als bevoegd gezag uit bij de lopende aanvraag voor een nieuwe gaswinlocatie bij Nieuwehorne. Daarbij zien we er op toe dat de initiatiefnemer de belanghebbenden goed informeert over, en betreft in, het planproces. Daarnaast zijn we kritisch op ontwikkelingen rond gaswinning op andere locaties en eventuele nieuwe winningsverzoeken.

We hebben een Beleidsnotitie gaswinning opgesteld. Deze notitie heeft u vastgesteld. De notitie biedt (binnen de beperkte wettelijke mogelijkheden) afwegingsgronden voor de gemeente om nieuwe aanvragen voor gaswinning te toetsen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Voorbereiden en doorlopen planprocedure gaswinning locatie Nieuwehorne (bestemmingsplannen en planMER).
- Volgen landelijke ontwikkelingen gaswinning en schadeprotocol.
- Volgen ontwikkelingen relevante overige (beoogde) winningslocaties.

Actualisatie onderhoud kapitaalgoederen en beheer openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

In 2016 stelde u het kwaliteitsplan kapitaalgoederen en beheer openbare ruimte vast. Elke vijf jaar is een actualisatie nodig. We stellen dan het onderhoudsgebied, de onderhoudstoestand en maatregelen opnieuw vast. Dat gaat bijvoorbeeld om onderhoud van wegen, voet- en fietspaden, groen, civieltechnische kunstwerken zoals bruggen en tunnels, en oevers/ kaden. Hiervoor worden geactualiseerde beleidsplannen opgesteld. Dit kan leiden tot aanpassing van de beschikbare onderhoudsbudgetten en investeringskredieten voor 2021 en verder.

Wat gaan we daarvoor doen?

In het 1^e kwartaal van 2021 leggen we u een geactualiseerd kwaliteitsplan kapitaalgoederen (Nota Kapitaalgoederen) voor. Hierin wordt een actueel beeld gegeven van de kwantiteit (het areaal) en de kwaliteit (op basis van inspecties) van onze kapitaalgoederen. Deze nota bevat ook een evaluatie van het groenbeheer zoals dit in 2016 is vastgesteld conform de kwaliteitsnorm "bewust beheer". Door in deze nota een aantal verschillende beheer- en onderhoudsscenario's op te nemen kunt u bepalen of

aanpassingen per kapitaalgoed gewenst zijn in de te onderscheiden onderhoudsniveaus én wat bij die keuze dan de financiële impact is. In 2021 kunnen we dan eventuele aanpassingen in keuzes vertalen in de begroting van 2022. Ook de specifieke onderwerpen “klimaatadaptatie en biodiversiteit” uit het duurzaamheidsprogramma kunnen bij deze besluitvorming worden betrokken.

Oeverbescherming Compagnonsvaart

Wat willen we bereiken?

In 2020 hebben wij samen met het Wetterskip een plan van aanpak opgesteld voor het vervangen van de steenstapeling langs de Compagnonsvaart (De Knipe – Bontebok).

Uitgangspunten voor het plan van aanpak:

- Zorgdragen voor voldoende waterberging/afstroomprofiel.
- De veiligheid van de weggebruiker is gewaarborgd.

Er is een afspraak gemaakt met het Wetterskip dat zij 20% van de kosten voor haar rekening neemt.

In het kwaliteitsplan kapitaalgoederen en beheer openbare ruimte is hiervoor dekking in de vorm van een (vervangings) investeringskrediet.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om te voldoen aan de uitgangspunten voor het “plan van aanpak” plaatsen we een stalen damwand. Deze stalen damwand wordt voorzien van een houten voorhangconstructie die past bij de “historische” uitstraling van de Compagnonsvaart. Bovenstaand plan is reeds met u gedeeld. We verwachten in het voorjaar van 2021 te starten met de werkzaamheden. Eén en ander is afhankelijk van de planning van de werkzaamheden (vervangen van water- en gasleidingen) van de nutsbedrijven. De uitvoering wordt hier op afgestemd om de overlast tot een minimum te beperken.

Fonds vitale kernen

Wat willen we bereiken?

In 2017 heeft u het Fonds Vitale Kernen ingesteld voor toekomstige aanpassingen en investeringen in de centra van Heerenveen, Jubbega, Akkrum en Aldeboarn. In het huidige Meerjarenperspectief is rekening gehouden met de volgende middelen voor het fonds:

2021: € 250.000

2022: € 500.000

2023: € 1.000.000

Centrum Heerenveen

Voor het centrum van Heerenveen is in 2019 een uitgebreid participatietraject gestart en doorlopen (G1000 en G20). Aan de hand van de bouwstenen uit dit proces heeft u in december 2019 een visie en een investeringsagenda voor het centrum van Heerenveen vastgesteld waarin onderscheid is gemaakt in direct en indirect aan het centrum gekoppelde investeringen. Het directe investeringsprogramma voor het centrum is vertaald in kapitaallasten die globaal uitkomen op een omvang van ruim € 1,5 miljoen per jaar op termijn naast de incidentele kosten voor de gepresenteerde subsidieregelingen.

Over de verdeling van middelen tussen Heerenveen, Akkrum, Jubbega en Aldeboarn moet u nog een besluit nemen. Uitgaande van 80% voor de plaats Heerenveen (voorzichtige insteek) betekent dit dat bij het huidige fonds er € 800.000 aan kapitaallasten beschikbaar is. Dit is niet voldoende om alles te kunnen doen. Als u wenst te voorkomen dat er versoberd of uitgesteld wordt, dan is er meer geld nodig.

Dit wordt in beeld gebracht in het kader van de besluitvorming rond het starten van de programmaorganisatie voor het centrum van Heerenveen. Wij verwachten eind 2020/1e kwartaal 2021 een concreet voorstel aan u voor te leggen met betrekking tot de programmaorganisatie, de voorbereidingskosten, de verdeling over de kernen en de prioritering van het programma binnen de eerder gepresenteerde investeringsagenda voor het centrum van Heerenveen.

Ook komen we met een voorstel voor de aanpak van de eerste gebiedsdeal(s).

De voor 2021 gereserveerde middelen binnen het fonds zullen deels aangewend worden voor de programma-organisatie en het voorbereiden van de eerste gebiedsdeals.

Dorpen Akkrum, Jubbega en Aldeboarn

Voor de dorpen Akkrum en Jubbega zijn wij een participatieproces gestart om te komen tot een visie voor het centrum. Daarbij maken wij gebruik van bestaande bouwstenen en wordt samenhang aangebracht in de diverse ontwikkelingen. Naast focus op de fysieke leefomgeving kijken wij met de ondernemers en de dorpen naar het ondernemerschap, marketing en profilering.

Medio 2021 volgt voor beide dorpen een visie met investeringsvoorstel waarin concrete bouwstenen zijn aangegeven die vervolgens in uitvoering gebracht worden. Met de inwoners en ondernemers brengen wij gezamenlijk een prioritering aan om financiële haalbaarheid te borgen.

Aanvullend op het fonds vitale kernen én aansluitend op de doelstellingen van het fonds vitale kernen, zijn er vanuit de Regiodeal Zuidoost Friesland middelen beschikbaar voor het versterken van de leefbaarheid en brede welvaart in de dorpen Akkrum, Jubbega en Aldeboarn. Vanuit de Regiodeal is voor Akkrum en Jubbega elk € 500.000 beschikbaar gesteld.

Ondersteund vanuit de Regiodeal gaan wij in Aldeboarn aan de slag met de methodiek Dorp Ontwikkelmaatschappijen (DOM). Met deze methodiek kunnen leefbaarheidsinitiatieven in het dorp ondersteund worden én werken wij aan de vitaliseringsslag.

Wat gaan we daarvoor doen?

Heerenveen

- Opstarten programmaorganisatie centrum Heerenveen.
- Voorbereiden 1e gebiedsdeal centrum Heerenveen (omgeving Burgemeester Kuperusplein-ABC complex).
- Aanpak Romkessteeg.
- Begeleiden woningbouwprojecten en transitie leegstand centrum Heerenveen.

Dorpen

- Opstellen centrumvisies Akkrum en Jubbega.
- Opstellen investeringsagenda's behorende bij de visies, incl. prioritering.
- Inrichten DOM voor Aldeboarn.

Versterken van recreatie en toerisme

Overname Hooivaartbrug

Wat willen we bereiken?

Rijkswaterstaat wil de Hooivaartbrug overdragen aan de gemeente Heerenveen. De brug ligt op gemeentelijk grondgebied en in een gemeentelijke weg. De gemeente Heerenveen staat daarom niet onwelwillend tegenover overdracht. We zijn in overleg met Rijkswaterstaat en onderzoeken samen de mogelijkheid van overdracht vermoedelijk in 2023.

Wat gaan we daarvoor doen?

We zorgen voor een overdrachtsdocument waarin is omschreven op welke wijze de brug overgedragen kan worden. Voorwaarde hierin is dat de gemeente een goed functionerende brug overneemt, waarbij er geen sprake is van achterstallig onderhoud en waarbij het toekomstig onderhoud (30 jaar) 'op geld' gezet wordt. Uitgangspunt hierin is dat de 'wet Brokx' (herverdeling wegenbeheer, vaarwegbeheer) gehanteerd wordt. Deze wet gaat ervan uit dat het over te dragen beheerobject bij de logische beheerder terecht komt, in dit geval de gemeente Heerenveen.

Brugbediening op afstand

Wat willen we bereiken?

De Poolsbrug (gemeente) en de Hooivaartsbrug (Rijkswaterstaat), beide gelegen in de Hooivaart, zijn op dit moment "zelf bedienbare bruggen". De watersporter kan de bediening activeren door op een knop te drukken, waarna de bediening door scanners wordt overgenomen. Deze wijze van bediening voldoet niet meer aan de huidige wet- en regelgeving.

De wettelijke veiligheidseisen zijn dusdanig aangescherpt dat een brug alleen bediend mag worden door een brugwachter, ter plaatse of op afstand (door middel van camera's). Met de aanleg van een glasvezelnetwerk van de provincie in 2020, om de provinciale Warrebrug (Tijnje) op afstand te bedienen, kan de gemeente Heerenveen meeliften om ook de gemeentelijke Poolsbrug in de nabije toekomst op afstand te bedienen. Ook Rijkswaterstaat (Hooivaartbrug) zal zich hierbij aansluiten. De provincie zal dan alle drie bruggen, gelegen in dezelfde vaarroute, op afstand bedienen vanuit het Swettehûs in Leeuwarden.

De verwachting is dat vanaf 2023 de bruggen op afstand kunnen worden bediend.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2021 stellen we een plan van aanpak op voor de Poolsbrug om te komen tot 'bediening op afstand'. De brug dient geheel, technisch en elektrisch, aangepast te worden voor bediening met camera's. Deze kosten zijn reeds opgenomen in de investeringsagenda, ingaande 2023, welke door u is vastgesteld.

Mogelijk maken van aansprekende sport- en cultuurevenementen

Sportieve en culturele evenementen in Heerenveen

Wat willen we bereiken?

In het hoofdlijnenakkoord is geld beschikbaar gesteld voor het binnenhalen van (inter)nationale evenementen. Echter om dit professioneel uit te voeren is geen werkbudget beschikbaar. Samen met onze partners willen we hier graag een structuur voor opbouwen. Een projectorganisatie om dergelijke evenementen binnen te halen en te organiseren.

Dit projectbureau (werktitel Heerenveen voor Goud) haalt grote evenementen op het gebied van sport en cultuur binnen en organiseert deze in samenwerking met betrokken partijen. Deze evenementen sluiten aan bij het profiel van Heerenveen als sportstad van het noorden en 'n gouden plak voor iedereen.

Daarnaast levert het projectbureau ondersteuning aan andere evenementenorganisatoren op het gebied van evenementen, subsidies, lobbywerkzaamheden, vergunningen en veiligheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Een besluit nemen over de oprichting van het projectbureau Heerenveen voor Goud. Dit najaar zal het college samen met samenwerkingspartners besluiten hoe het projectbureau vorm krijgt zowel qua inhoud als financieel. Hierbij wordt ook de grotendeels invulling gegeven aan het G1000 besluit aangaande profilering, evenementen, samenwerking, marketing van het centrum.

Toekomstbestendig en slagvaardig cultureel aanbod organiseren

Wat willen we bereiken

In de gemeente Heerenveen kennen we een uitstekend vraaggericht aanbod van cultuur en cultuureducatie.

Wat gaan we daarvoor doen

- We doen onderzoek naar een verregaande vorm van samenwerking van het Posthuis Theater en onze cultuureducatiepartner Ateliers Majeur. Hieruit moet blijken of deze samenwerking van toegevoegde waarde kan zijn voor de toekomstbestendigheid van beide functies en de slagkracht in de culturele sector kan versterken.

Geschikte, veilige en betaalbare huisvesting voor iedereen

Huisvestingsbeleid, afspraken en monitoring

Wat willen we bereiken?

- Geschikte, veilige en betaalbare huisvesting voor iedereen nu en in de toekomst.
- Woonbeleid, (prestatie) afspraken en monitoring.

Een actuele woonvisie is nodig om het wonen in de gemeente goed te regelen. Dit betekent dat er voldoende geschikte woningen zijn voor nu, maar ook voor de toekomst. Onderzoek, demografie, maatschappelijke ontwikkelingen en veranderende woonwensen bepalen wat die vraag is en zal worden. In de woonvisie wordt uitgewerkt hoe hierop wordt ingespeeld. De verduurzamingsopgave is daarbij zeer groot. Goede afspraken met

partners en de samenwerking met inwoners is cruciaal in de uitwerking. De woonvisie biedt een kader en verkent de uitwerkingsrichtingen. Hierin is een wisselwerking met de warmte transitievisie.

Vanuit de woonvisie worden jaarlijks prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersverenigingen gemaakt. Hierin wordt geregeld dat er voldoende, beschikbare en betaalbare sociale huurwoningen zijn. Het verduurzamen van het corporatiebezit speelt hier ook een belangrijk rol. Met elkaar wordt jaarlijks bekeken en gemonitord wat er nodig is.

Het woningbouwprogramma geeft inzicht in welke woningen gerealiseerd zijn en nog gebouwd worden. Er is ontwikkelruimte gereserveerd voor de (veranderende) samenleving en initiatieven van inwoners. Over het aantal te realiseren woningen worden afspraken gemaakt met de provincie. Dit gebeurt op basis van prognoses van huishoudens.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren een aanvullend / verdiepend woningbehoefte onderzoek uit.
- We stellen een nieuwe Woonvisie op.

Implementatie Omgevingswet

Programma implementatie omgevingswet

Wat willen we bereiken?

De invoering van de Omgevingswet is landelijk met 1 jaar uitgesteld. Dat betekent dat de voorbereidingen langer doorlopen en dat we per 1 januari 2022 met de nieuwe Omgevingswet gaan werken. Doelen van de Omgevingswet zijn:

- Een verbeterde en snellere dienstverlening.
- Meer samenhang in beleid en regels (integraal).
- Inzichtelijk beleid waarin de fysieke leefomgeving centraal staat.

Concreet te bereiken resultaten zijn:

- Een integrale, gemeentebrede Omgevingsvisie (beleid op hoofdlijnen).
- Een gemeentedekkend Omgevingsplan (regels), te beginnen met een handboek.
- De gemeente is aangesloten op het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
- De dienstverlening met klantreizen is tijdig op orde.
- Houding en gedrag in de gehele organisatie dienen passend te zijn bij de ambities.

Landelijk zijn er zorgen over de kosten van de implementatie en uitvoering van de Omgevingswet. Mede door het uitstel van de wet kunnen deze hoger uitvallen dan voorzien. Wij proberen binnen begroting te blijven. Medio 2021 verwachten wij er meer zicht op te hebben of dit haalbaar is.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Verder werken aan de ontwikkeling van het nieuwe instrumentarium van de Omgevingswet.
- Instellen/voortzetten van het programmteam en de stuurgroep (MT niveau) Omgevingswet.
- Opstellen en uitvoeren acties geactualiseerd programmaplan Omgevingswet.

- Voortzetten trainingen inhoud én houding & gedrag voor medewerkers fysieke domein.

Omgevingsvisie

Wat willen we bereiken?

In 2021 wordt de Omgevingsvisie Heerenveen vastgesteld. Met de Omgevingsvisie geeft de raad richting aan de ontwikkeling, inrichting en gebruik van de fysieke leefomgeving, voor de middellange en lange termijn. De in juni 2020 vastgestelde Beleidskoers fysieke leefomgeving vormt de basis voor de Omgevingsvisie. De kaders uit de Omgevingsvisie kunnen verder worden uitgewerkt in het Omgevingsplan (regels) of in programma's (beleid). Ook vormt de visie het toetsingskader voor vergunningaanvragen die niet passen binnen het Omgevingsplan. Om het gebruiksgemak voor inwoners en bedrijven zo groot mogelijk te maken, wordt de visie ook digitaal toegankelijk en doorzoekbaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen van de Omgevingsvisie.
- Waar wenselijk: externe partijen bij de uitvoering uitnodigen en het netwerk onderhouden.
- Monitoren en evalueren van de voortgang.

Uitvoeringsprogramma's

Wat willen we bereiken?

Afhankelijk van de opgaven en ambities in de Omgevingsvisie en/ of het Omgevingsplan starten we programma's op. Thema's en/ of gebieden worden daarin verder uitgewerkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Opstellen overzicht op te starten programma's (thematisch en/of gebiedsgericht).
- Voorbereiden van de eerste programma's.

Omgevingsplan

Wat willen we bereiken?

We ontwikkelen stapsgewijs een (samengesteld) Omgevingsplan voor de hele gemeente. Dit geldt ook voor afwijkingsplannen en wijzigingen. De nieuwe deel- omgevingsplannen vervangen uiteindelijk alle bestemmingsplannen. Plannen waar geen inhoudelijke aanleiding is voor omzetting, dienen uiterlijk 2029 alsnog te zijn opgenomen in het integrale Omgevingsplan.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Instellen/voortzetten ambtelijke werkgroepen voor het Omgevingsplan.
- Opstellen Handboek Omgevingsplan inclusief actualiseringsparagraaf bestemmingsplannen.
- Uitvoeren pilot(s) Omgevingsplan om het handboek in de praktijk te toetsen.
- Op (laten) stellen nieuwe Omgevingsplannen volgens het Handboek Omgevingsplan 2021.

Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

Wat willen we bereiken?

In 2021 koppelen we de gemeentelijke applicaties, informatiesystemen en processen aan het landelijke Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Alle digitale informatie is dan op één centrale plek te vinden: het Omgevingsloket.

Speerpunten:

- Samenwerkingsafspraken maken voor goede informatie uitwisseling en snelle afhandeling van ruimtelijke aanvragen.
- Zorgen dat zaakgericht werken tijdig gereed is.
-

Wat gaan we daarvoor doen?

- Aansluiten op de landelijke voorziening DSO.
- Werkafspraken maken met beleidspartners.
- Inrichten softwarepakketten voor DSO.
- Trainen medewerkers voor correct gebruik DSO.
- Voorlichten gebruikers (intern en extern) over de werking van DSO.

Klantreizen

Wat willen we bereiken?

We zetten de inwoner onder de nieuwe Omgevingswet nog centraler dan nu. Onze werkprocessen organiseren we daarom vanuit het perperspectief van de inwoners en ondernemers. Met als doel om hen snel en op maat van dienst te kunnen zijn.

Speerpunten:

- Binnen acht weken besluiten over het merendeel van de aanvragen voor omgevingsvergunningen, en voor eenvoudige aanvragen nog sneller.
- Inrichten van samenwerkingsprocessen waarin we complexe omgevingsvergunningen vooraf bespreken met de initiatiefnemer. We betrekken hier ook externe (beleids)partners bij.
-

Wat gaan we daarvoor doen?

- Ontwikkelen van, en proefdraaien met klantreizen.
- Werken met het digitale omgevingsloket.
- Toepassen van 'ja, mits' benadering.
- Waar nodig doorgaan met training van houding en gedrag bij medewerkers en bestuurders.

Wet kwaliteitsborging bouwen, preventieve bouwtoets

Wat willen we bereiken?

Op 14 mei 2019 nam de Eerste Kamer de 'Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)' aan. Deze wet moet de kwaliteit van bouwwerken verbeteren en de positie van de opdrachtgever versterken. De aansprakelijkheid van aannemers ten opzichte van opdrachtgevers wordt uitgebreid. Invoering van de wet is gepland op 1 januari 2022. Als organisatie willen wij ons samen met de 'bouwketen' in Heerenveen hier adequaat op voorbereiden.

Nu voeren gemeenten de preventieve bouwtechnische toets uit voor alle aanvragen omgevingsvergunningen 'bouw'. Straks geldt dit alleen nog voor complexe bouwwerken en geldt het nieuwe stelsel. De 'kwaliteitsborger' voert dan de bouwtechnische toets uit. Met de introductie van de kwaliteitsborger (private partij) ontstaat een nieuwe taak en rol in het bouwproces.

Wat gaan we daarvoor doen?

In 2019 heeft de gemeente samen met een woningbouwcorporatie, bouwer en kwaliteitsborger een proefproject gedraaid en zijn eerste ervaringen opgedaan. In 2021 willen we ons verder voorbereiden op de wetswijziging en hopen we dit ook aan de hand van proefprojecten met de bouwkolom in Heerenveen te kunnen doen. Hiervoor zijn we wel afhankelijk van initiatiefnemers die proefprojecten willen draaien.

Veiligheidsdomein

Ontwikkeling veiligheidsdomein

Wat willen we bereiken?

Er is sprake van een ontwikkeling en verschuiving van taken en bevoegdheden op het gebied van veiligheid en handhaving. Dit vindt plaats op zowel het beleidsmatige als operationele vlak.

We willen dat onze gemeentelijke organisatie in kan spelen op deze verandering.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Er wordt een plan gemaakt met als uitgangspunt dat de uitvoering en handhaving opgevegestuurd wordt ingevuld.
- Er vindt een herijking plaats van de formatie op juridische, beleidsmatige en uitvoerende / handhavende taken (BOA's / toezichthouders) in het veiligheidsdomein.

Bij aanbidding van het Veiligheidsplan wordt u nader geïnformeerd over bovengenoemde uitkomsten. Eventuele uitzettingen kunnen worden betrokken bij de perspectiefnota 2021.

Gemeentelijk Vastgoed

Strategisch accommodatiebeleid

Wat willen we bereiken?

Met het opstellen van de nota strategisch vastgoedbeleid wordt voorzien in een eenduidig kader waarmee afwegingen en keuzes kunnen worden gemaakt in het behouden, (her)ontwikkelen of afstoten van eigen vastgoed cq. accommodaties. Primair wordt er met deze nota antwoord gegeven op de vraag: Hoe willen wij omgaan met ons vastgoed en waarom hebben wij vastgoed in eigendom ?

Met behulp van dit kader kunnen daarna(ast) afwegingen worden gemaakt met betrekking tot onder meer:

- Investerings m.b.t. duurzaamheid (keuze en mate duurzaamheidsmaatregelen).
- Verhuur en prijs (i.r.t. Wet Markt en Overheid).
- Financiële (af)waarderingen (in samenhang met gedragslijn materiële activa).

Wat gaan we daarvoor doen?

In het laatste kwartaal van 2020 zijn wij gestart met de voorbereidingen en eerste uitwerkingen om te komen tot een nota strategisch vastgoedbeleid. In het 1^e kwartaal van 2021 zullen wij u deze nota aanbieden.

Financiële mutaties

Elektra voorzieningen weekmarkt

De elektrische installatie voor stroomvoorziening van de weekmarkt en evenementen in het centrum van Heerenveen is aan vervanging toe. Het oude systeem heeft onvoldoende capaciteit om aan de vraag te kunnen voldoen en is bovendien storingsgevoelig.

Met de wens voor het vernieuwen van de verkoopwagens heeft een aantal standplaatshouders behoefte aan een aansluiting voor krachtstroom. De huidige installatie kan deze krachtstroom niet voldoende leveren.

Bovendien is de bestaande installatie storingsgevoelig doordat ze in de grond zijn ondergebracht. Vocht zorgt regelmatig voor een storing, waarbij een gedeelte van de standplaatsen geen stroom heeft.

Bij evenementen op het Gemeenteplein worden dieselaggregaten gebruikt, omdat er onvoldoende krachtstroom aanwezig is. Door de stroomvoorziening te moderniseren hoeft er geen gebruik meer te worden gemaakt van deze aggregaten, wat prettiger is voor het leefklimaat.

Met deze investering is een bedrag gemoeid van € 40.000.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Elektra voorzieningen weekmarkt	-4	-4	-4	-4

Fumo

In de transitiebegroting van de FUMO zijn de extra tijdelijke budgetten opgenomen die tot en met 2022 nodig zijn om de bedrijfsvoering te verbeteren. Dit project wordt 'de basis op orde' genoemd. In de begroting van Heerenveen was nog geen rekening gehouden met de verlaging door het wegvallen van deze transitiebegroting vanaf 2023. Hierdoor kan de bijdrage vanaf 2023 worden verlaagd met € 27.000.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Fumo			27	27

Grondbedrijf

Door afnemende activiteiten binnen de diverse grondexploitaties voor woningbouw hebben we minder inkomsten.

Advies

1. Het budget voor actieve grondexploitaties verhogen met structureel € 92.000 in 2021 oplopend naar € 98.000 in 2023.

Argumenten

1.1 Afnemende activiteiten binnen de diverse grondexploitaties voor woningbouw leidden tot een dalend budget voor plankosten. Consequentie is dat minder personeel kan worden toegerekend aan de woningbouwcomplexen.

1.2 Bij de berekening van de plankosten woningbouw wordt uitgegaan van de plankosten gedurende de looptijd van deze begroting.

1.3 Het verschuiven van de personele inzet naar de grondexploitaties naar bedrijventerrein is geen optie.

Kanttekeningen

1.3 De grondexploitatie Klaverblad Noord Oost wordt voorbereid. Als de Raad besluit om de grondexploitatie voor dit bedrijventerrein vast te stellen, kan een deel van uren wel toegerekend worden en kan het nadeel deels gecompenseerd worden.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Grondbedrijf	-92	-94	-96	-98

Openbare ruimte en kapitaalgoederen

De huidige nota Kapitaalgoederen kijkt verder vooruit dan de looptijd. Dit betekent dat de nota 2016-2020 een financiële mutatie met zich meebrengt voor 2024.

In het 1^e kwartaal van 2021 leggen we de geactualiseerde Nota Kapitaalgoederen met daarin verschillende beheer- en onderhoudsscenario's aan u voor. Voor 2021 gaan we uit van de huidige keuze "bewust beheer" en de hieraan gekoppelde (opgenomen) financiële middelen in de begroting.

Afhankelijk van te maken keuzes vindt vanaf 2022 zo nodig aanpassing van het beheerbudget plaats. Dit betekent dat de financiële mutaties in de jaarschijven daarna kunnen veranderen.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Openbare ruimte en kapitaalgoederen				-12

Veiligheidsregio

Advies

1. De bijdrage aan de Veiligheidsregio structureel te verhogen met € 60.000.

Argumenten

1.1 In de kaderbrief 2021 ging de Veiligheidsregio uit van een indexatie voor de consumentenprijsindex (CPI) van 2,8% en voor de nieuwe CAO 3,4%. De werkelijke indexering voor de CPI is 0,2% lager en voor de CAO 0,57% hoger. Voor toekomstbestendige bedrijfsvoering was in de kaderbrief geen rekening gehouden met indexatie.

Kanttekeningen

1.1 In de raad van 25 mei 2020 is ingestemd met de verhoging van de bijdrage.

1.2 De aanpassingen van de indexatie zijn autonome ontwikkelingen. Deze worden gecompenseerd via de Algemene uitkering Gemeentefonds.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Veiligheidsregio	-60	-60	-60	-60

Posthuis eigen productie

Eind 2019 heeft u besloten om de eigen productie in het Posthuis Theater, met ingang van 2020, voor 3 jaar mogelijk te maken. Samen met de drie cultuurpartners (museum Heerenveen, bibliotheek en Ateliers Majeur) wordt er gewerkt aan de realisatie van een familieproductie.

Eind 2021 wordt de productie "nieuwe stijl" geëvalueerd.

De huidige maatregelen van 1,5 meter vragen om creativiteit en meer voorstellingen, maar maken het mogelijk om, binnen de begroting, een eigen productie ten tonele te brengen. Bij strengere corona-maatregelen, zoals sluiting van theaters, wordt de voorstelling uitgesteld.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Posthuis eigen productie	-50	-50		

Financiën thema

		Rekening	Begroting				
Omschrijving		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Beeldende kunst	Lasten	-30	-52	-51	-51	-51	-52
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-30	-52	-51	-51	-51	-52
Begraafplaatsen	Lasten	-483	-501	-507	-511	-515	-523
	Baten	244	210	212	215	217	219
	Saldo	-239	-291	-295	-297	-298	-304
Beleid groen	Lasten	-1.034	-1.992	-1.215	-1.235	-1.236	-1.249
	Baten	4	-	-	-	-	-
	Saldo	-1.030	-1.992	-1.215	-1.235	-1.236	-1.249
Bestemmingsplannen	Lasten	-899	-1.758	-1.038	-1.055	-895	-905
	Baten	5	102	1	1	1	1
	Saldo	-894	-1.656	-1.037	-1.055	-895	-904
Betaald parkeren	Lasten	-1.329	-1.278	-1.279	-1.289	-1.289	-1.296
	Baten	2.285	2.372	2.300	2.300	2.301	2.325
	Saldo	956	1.094	1.022	1.012	1.011	1.029
Brandweer	Lasten	-2.771	-3.198	-3.409	-3.607	-3.808	-3.807
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-2.771	-3.198	-3.409	-3.607	-3.808	-3.807
Cultuur en recreatie	Lasten	-2.431	-2.620	-2.610	-2.643	-2.663	-2.690
	Baten	-	2	2	2	2	2
	Saldo	-2.431	-2.618	-2.608	-2.641	-2.661	-2.688
Dierenopvang	Lasten	-65	-67	-68	-68	-68	-68
	Baten	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-65	-67	-68	-68	-68	-68
Evenementen	Lasten	-350	-323	-343	-355	-353	-356
	Baten	196	193	195	197	199	201
	Saldo	-153	-130	-148	-159	-154	-155
GEO	Lasten	-371	-388	-392	-405	-401	-407
	Baten	2	3	3	3	3	3
	Saldo	-369	-385	-389	-402	-398	-404
Grondbank	Lasten	-72	-270	-71	-72	-72	-73
	Baten	98	54	54	55	56	56
	Saldo	26	-216	-16	-17	-17	-17
Grondexploitaties	Lasten	-13.502	-7.989	-6.669	-7.901	-9.029	-5.415
	Baten	12.789	8.385	6.210	7.449	8.634	4.943
	Saldo	-714	395	-459	-452	-395	-473

Handhaving	Lasten	-1.390	-1.306	-1.414	-1.434	-1.421	-1.400
	Baten	9	-	-	-	-	-
	Saldo	-1.381	-1.306	-1.414	-1.434	-1.421	-1.400
Leges titel 1	Lasten	-1.558	-1.589	-1.642	-1.643	-1.643	-1.644
	Baten	767	664	775	725	677	920
	Saldo	-791	-926	-867	-917	-967	-725
Leges titel 2	Lasten	-285	-262	-169	-170	-171	-172
	Baten	-	2	2	2	2	2
	Saldo	-285	-260	-167	-168	-169	-170
Leges titel 3	Lasten	-189	-413	-369	-369	-369	-369
	Baten	8	32	32	33	33	33
	Saldo	-181	-380	-336	-336	-336	-335
Openbare orde / rampenbeheersing	Lasten	-405	-559	-419	-428	-426	-431
	Baten	12	-	-	-	-	-
	Saldo	-392	-559	-419	-428	-426	-431
Planologisch beleid	Lasten	-952	-1.173	-1.040	-1.201	-1.640	-1.648
	Baten	198	-	-	-	-	-
	Saldo	-754	-1.173	-1.040	-1.201	-1.640	-1.648
Posthuis	Lasten	-1.859	-1.832	-1.938	-1.948	-1.897	-1.899
	Baten	698	574	580	586	592	598
	Saldo	-1.161	-1.258	-1.358	-1.362	-1.305	-1.302
Verkeersveiligheid	Lasten	-524	-778	-499	-471	-473	-524
	Baten	14	10	-	-	-	-
	Saldo	-510	-768	-499	-471	-473	-524
WABO	Lasten	-3.877	-4.070	-4.192	-4.196	-4.220	-4.223
	Baten	1.534	1.605	1.621	1.637	1.653	1.670
	Saldo	-2.342	-2.466	-2.571	-2.559	-2.566	-2.553
Watergangen	Lasten	-551	-737	-599	-709	-725	-747
	Baten	9	41	16	16	16	16
	Saldo	-542	-697	-583	-693	-708	-730
Wegen	Lasten	-4.897	-5.599	-4.866	-5.118	-5.257	-5.431
	Baten	187	437	175	176	177	178
	Saldo	-4.710	-5.162	-4.691	-4.942	-5.081	-5.253
Wijken	Lasten	-7.798	-7.934	-8.155	-8.252	-8.333	-8.454
	Baten	289	284	286	288	289	291
	Saldo	-7.509	-7.650	-7.869	-7.964	-8.044	-8.163
Wonen	Lasten	-65	-106	-112	-114	-125	-126
	Baten	-	-	-	-	-	-

	Saldo	-65	-106	-112	-114	-125	-126
Geraamd saldo van baten en lasten		-28.339	-31.827	-30.600	-31.561	-32.230	-32.452
Toevoegingen reserve		-2.317	-316	-379	-316	-270	-432
Onttrekking reserve		1.293	2.278	151	74	24	
Geraamd resultaat		-29.362	-29.865	-30.829	-31.804	-32.476	-32.884

Incidentele baten en lasten

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	2.172	3.037	834	245	51	21
Baten	1.657	1.522	-75	-913	-1.801	-16
Saldo incidenteel	515	1.515	908	1.158	1.852	37

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Ziekenhuis opname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2015	6	8	VeiligheidNL
Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	%	2015	11	9	VeiligheidNL
Nieuwe gebouwde woningen	aantal per 1.000 woningen	2018	9,3	8,6	Basisregistratie adressen en gebouwen
Demografische druk	%	2020	60,5	54,2	CBS- bevolking statistiek
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2019	1,4	2,3	CBS
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2018	3,7	4,8	CBS
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2019	2,1	2,3	CBS
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	3,8	4,8	Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen

Indicatoren	Omschrijving
Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	Als aandeel van het totaal aantal ongevallen dat leidt tot ziekenhuisopname.
Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	Als aandeel van het totaal aantal ongevallen dat leidt tot ziekenhuisopname.
Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Demografische druk	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).

Nadere toelichting indicatoren

Nieuwbouwwoningen

De belangrijkste reden voor het verschil is dat de woningvoorraad in andere delen van het land sneller groeit, omdat de vraag daar veel groter is dan het aanbod. Dit wordt bijvoorbeeld veroorzaakt door 'de woningnood' in de Randstad.

Demografische druk

Dit percentage geeft de verhouding weer tussen de productieve leeftijdsgroep (20 – 64 jaar) en de niet-productieve leeftijdsgroepen (0 – 19 jaar) en 65+. Een demografische druk van 60,2 betekent dat op de 100 Heerenveense inwoners uit de productieve leeftijdsgroep er 60 staan uit de niet productieve leeftijdsgroepen. Als de demografische druk verbetert dan wordt het percentage lager, en als de demografische druk verslechtert dan wordt het percentage hoger. De gemeente Heerenveen wijkt wat af van de landelijke trend. De reden hiervoor is dat er in Heerenveen sprake is van een hogere grijze druk. Maar ook dat de leeftijdscategorie 20 tot 25 jaar relatief gezien kleiner is qua omvang dan landelijk gezien. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt door de afwezigheid van Hbo- en Universitair onderwijs.

Thema Werken en Ondernemen

"We willen middelen en kansen benutten voor een constante economische groei"

In Heerenveen willen we middelen en kansen benutten voor een constante economische groei. Er is voldoende werkgelegenheid en we willen zoveel mogelijk inwoners helpen aan passend werk. We voorzien in goede infrastructuur waar iedereen gebruik van kan maken en bevorderen innovatie.

We gaan aan de slag met:

- Economische groei
- Werkgelegenheid
- Fatsoenlijk werk voor iedereen
- Circulaire economie

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Werken en Ondernemen
Investeren in nieuwe bedrijventerreinen zoals Klaverblad Noord-Oost.
Meer inwoners hebben betaald regulier werk.
Een pact sluiten tussen onderwijs, werknemers, bedrijfsleven en overheden.
Het in samenhang uitvoeren van de Wsw en de Participatiewet met relevante stakeholders.
Experimenteren met andere vormen van werktoeleiding.
Invulling en ontwikkeling van circulaire economie.

Investeren in een toekomstgerichte, duurzame economie

Algemeen

In 2030 leven we in een economie die duurzaam en vitaal is. Ondernemers zijn in staat zich aan te passen aan de eisen van de tijd en in te spelen op kansen die zich voordoen. Onderwijs, ondernemers en overheden werken samen aan maatschappelijke opgaven en voegen waarde toe aan de samenleving. De werkgelegenheid sluit aan bij onze kracht en de behoefte van de samenleving. De Heerenveense economie is klaar voor de toekomst.

Welzijn en welvaart

We zijn een gemeente waarin economische ontwikkeling ten goede komt aan het welzijn van de regio en de welvaart van onze inwoners. We zijn de banenmotor van Fryslân en laten iedereen meedoen. We stimuleren en faciliteren ondernemers zodat zij kunnen ondernemen, en goede banen blijven bieden voor onze inwoners en die van de regio om ons heen. We zetten in op toekomstbestendige werkgelegenheid en economische ontwikkeling op basis van onze kracht.

We vinden het belangrijk om een duurzame, vitale gemeente te zijn met krachtige, levendige kernen en goed bereikbare voorzieningen. Een gemeente waarin bedrijven volop ruimte en mogelijkheden krijgen om te innoveren, te 'vergroenen' en te verdienen aan maatschappelijke opgaven.

In 2019 zijn bij de vaststelling van het economisch beleid Werken voor Heerenveen extra middelen beschikbaar gesteld voor de jaren 2020 en 2021.

De in 2019 extra beschikbaar gestelde middelen zijn met ingang van 2022 niet meer beschikbaar. Ze waren opgenomen in de Investeringsagenda. Bij de behandeling van de perspectiefnota heeft u via een amendement besloten de middelen voor het economisch beleid nog niet beschikbaar te stellen.

Corona

In 2020 hebben we veel aandacht besteed aan onze (MKB-)ondernemers. Zij hadden het zwaar als gevolg van corona. De kans bestaat dat er meer ondernemers failliet gaan en dat de werkloosheid toeneemt, dat de leegstand in winkelgebieden toeneemt. Voor meer achtergrond verwijzen we u naar de impact-analyse.

Ons beleid is al gericht op het versterken van onze relatie met de ondernemers om te weten wat er speelt en om te kijken hoe we kunnen ondersteunen/ faciliteren, hoe we het ondernemers- en vestigingsklimaat kunnen versterken. Dat doen we samen met ondernemersverenigingen, onderwijs, andere gemeenten en de provincie. Ook zetten we in op vitale kernen. Op dit moment voorzien we geen forse koerswijziging in dit voorgenomen beleid.

Wat gaan we daarvoor doen?

Tot 2025 zetten we in op de volgende pijlers:

- Inspelen op de kracht van Heerenveen.
- Faciliteren en stimuleren van ons MKB.
- Versterken van het vestigingsklimaat.

Deze pijlers zijn ook onze rode draad in 2021. Voor de jaren 2020 en 2021 zijn grotendeels de middelen beschikbaar om dit programma uit te voeren. Hieronder hebben we deze drie pijlers verder uitgewerkt.

Inspelen op de kracht van Heerenveen

Wat willen we bereiken?

We spelen verder in op de kracht van Heerenveen om zo onze identiteit verder te versterken, onze werkgelegenheid te versterken en de afzetmarkt in en buiten de regio te verstevigen. Hiervoor zoeken we de samenwerking in F4-verband en daarbuiten.

Onze economische kracht ligt in:

- De belangrijke sectoren rondom logistiek (groothandel, vervoer en opslag) en industrie.
- De voedingsmiddelenindustrie die in en om de regio Heerenveen geclusterd is.
- De grote aanwezige zorgsector in combinatie met de aanwezige voorzieningen op het gebied van sport, recreatie, vitaliteit en voeding
- De verdere ontwikkeling van circulaire economie waar kansen liggen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Visie, strategie en beleid:

- Visie Circular Valley uitwerken en marketingstrategie ontwikkelen (zie ook Thema Toekomstbestendig en duurzaam).
- Blue Zone-kansen in beeld brengen, in samenhang met provinciale aanpak.

Accountmanagement en dienstverlening:

- Focus houden op de themalijnen duurzame logistiek, circulaire economie en sport, vitaliteit en voeding.
- Strategisch accountmanagement inzetten om kansen te onderzoeken, innovatie te stimuleren en partijen te koppelen.

Projecten:

- Economische proposities ontwikkelen samen met de F4 om als regio beter op de kaart te komen.
- Circulaire plasticsaanjager in noordelijk verband aantrekken om haalbaarheid en kansen te onderzoeken.

Faciliteren en stimuleren van ons MKB

Wat willen we bereiken?

We willen dat ons MKB vitaal is en goed draait. Ondernemers zijn natuurlijk zelf in de lead als het gaat om het versterken van ondernemerschap en concurrentiekracht. De gemeente faciliteert, stimuleert en brengt kennisuitwisseling en samenwerking tot stand.

Onze speerpunten zijn:

- Onze dienstverlening is zo georganiseerd dat we ondernemers optimaal kunnen ondersteunen.
- We weten waar ondernemers behoefte aan hebben. Onze ondernemers weten ons uitstekend te vinden.
- We hebben ons netwerk (regionaal, provinciaal en noordelijk) op orde.

Wat gaan we daarvoor doen?

Visie, strategie en beleid:

- Aanpak potentieel MKB, ZZP, starters verder uitwerken.
- Evalueren Sterk Fries Ondernemerschap (programma van het IPF).
- FairTrade gemeente Heerlijk Heerenveen versterken en professionaliseren (aparte stichting).
- Netwerk betekeniseconomie Friesland verkennen.
- Communicatieplan Economische Zaken.

Accountmanagement en dienstverlening:

- Optimaliseren van de dienstverlening en ketenbenadering/ klantreis.
- Accountplan: relatiebeheer, weten wat er speelt en behoeftes kennen, verbindingen leggen.
- Investeren in relatie met ondernemersverenigingen en 'ondersteunend ecosysteem'.

Projecten:

- Het ontwikkelde relatiebeheerssysteem blijvend vullen en benutten.
- Actieprogramma impact-ondernemen onderzoeken van kansen.

Versterken van ons vestigingsklimaat

Wat willen we bereiken?

Heerenveen is aantrekkelijk voor ondernemen, werken, recreëren en wonen.

Daarom blijven we:

- Investeren in het vestigingsklimaat en zorgen voor goede werklocaties, bruisende kernen en toeristische recreatieve voorzieningen.
- Samenwerken met onderwijs en ondernemers om zo de verbinding tussen arbeidsmarkt en onderwijs te versterken.
- De kwaliteiten van ons gebied professioneel uitdragen. Dit doen we op het gebied van werk en economie, maar ook voor de vrijetijdseconomie en toerisme. Hiervoor werken we in regionaal verband samen in F4.
- Leegstand op de bedrijventerreinen voorkomen door gericht uitgiftebeleid te voeren en aandacht te houden op kwaliteit (en duurzaamheid) van bestaande terreinen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Visie, strategie en beleid:

- Regionaal bedrijventerreinplan Zuidoost Friesland monitoren.
- F4-samenwerking strategische bedrijventerreinen opzetten.
- Beleid vrijetijdseconomie en visie Waterrecreatie afronden en uitwerken.
- Visie retail en horeca afronden en uitwerken.
- Centrum Promotie Heerenveen (CPH) door de evaluatie verder versterken en professionaliseren.
- Intensiveren samenwerking en positie Toeristisch netwerk regio Zuidoost Friesland "Het andere Friesland".
- Uitwerken provinciaal onderzoek vitale verblijfsaccommodaties in onder andere een beleidsnotitie permanente bewoning recreatiewoningen.
- Camperbeleid (in provinciaal verband) afronden.

Accountmanagement en dienstverlening:

- Optimaliseren dienstverlening en integrale samenwerking.
- Relatiebeheer toerisme en centrumondernemers intensiveren.

Projecten:

- Ontwikkelen KNO, met daarin 10 tot 20 hectare bedrijventerrein.
- Regionaal plan ErVaren en Turf en de daarin opgenomen deelprojecten afronden.
- Project "Het andere Friesland" uit de regionale ontwikkelstrategie (regiodeal) uitwerken.
- Verder ontwikkelen van recreatieve routestructuren (inclusief TOP's) zoals een ATB-route.
- KnOOp punt doorontwikkelen door spreekuren en thema-avonden te organiseren.
- Meten is weten voor Heerenveen Centrum ontwikkelen.
- Ontwikkelplan recreatiegebied De Heide.

Financiële mutatie

Bijdrage Heerenveen Ondernemers Fonds

Het Heerenveen Ondernemers Fonds wordt gevoed door een opslag van 4,76% van de OZB-opbrengst voor niet-woningen. Alle ondernemersverenigingen in de gemeente zetten dit fonds in voor projecten die bijdragen aan het ondernemers- en vestigingsklimaat. Omdat de geraamde opbrengst van de OZB stijgt, stijgt de jaarlijkse subsidiebijdrage aan het Heerenveen Ondernemers Fonds ook.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Bijdrage Heerenveen ondernemers Fonds	-15	-20	-23	-26

Financiën thema

		Rekening	Begroting				
Omschrijving		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sociaal economisch beleid	Lasten	-1.302	-1.621	-1.433	-1.350	-1.311	-1.323
	Baten	164	3	140	140	140	140
	Saldo	-1.138	-1.618	-1.294	-1.211	-1.171	-1.183
Geraamd saldo van baten en lasten		-1.138	-1.618	-1.294	-1.211	-1.171	-1.183
Toevoegingen reserve		-127	-140				
Onttrekking reserve		20	127				
Geraamd resultaat		-1.245	-1.631	-1.294	-1.211	-1.171	-1.183

Incidentele baten en lasten

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	55	175	100	-	-	-
Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo incidenteel	55	175	100	-	-	-

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Vestigingen	per 1000 inwoners 15-74 jaar	2019	134,4	129,6	LISA
Bruto gemeentelijk product (verwacht/ gemeten)	index	2013	102	100	Atlas voor gemeenten
Functiemenging	%	2019	58,2	53,2	LISA
Banen	per 1000 inwoners 15-64 jaar	2019	1.043,7	792,1	LISA

Indicatoren	Omschrijving
Vestigingen	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
Bruto gemeentelijk product (verwacht/ gemeten)	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt geproduceerd.
Functiemenging	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.

Thema Toekomstbestendig en Duurzaam

"Samen beschermen we onze natuurlijke rijkdommen en zorgen we voor een gezonde leefomgeving"

Ons klimaat verandert en dat is merkbaar in de natuur. Actie is nodig om de effecten van deze verandering te bestrijden. Duurzame en moderne energie draagt daar aan bij. In Heerenveen willen we duurzaam leven, wonen en werken. We werken aan bewustwording om onze natuurlijke rijkdommen te beschermen. Samen zorgen we voor een gezonde leefomgeving.

We gaan aan de slag met:

- Duurzaamheid
- Energietransitie
- Duurzaam beheer bodem

In deze raadsperiode gaan we aan de slag met de onderstaande onderwerpen die zijn opgenomen in het hoofdlijnenakkoord.

Toekomstbestendig en duurzaam
* Invulling geven aan de energietransitie op basis van de Friese energiestrategie door het opstellen van een lokale strategie en een vertaling naar een plan van aanpak.
Uitvoering geven aan klimaatadaptatie.
* Stimuleren van lokale en gebiedsgerichte oplossingen.
* Duurzame energie is toegankelijk voor inwoners en we creëren draagvlak.
Behoud en vergroten van biodiversiteit.
Strategie en visie op gebruik en benutting ondergrond.

De onderwerpen die zijn aangeduid met een * hebben een relatie met het thematisch raadsakkoord.

Heerenveen klimaatneutraal

Algemeen

Wat willen we bereiken?

Onze lange termijnambitie is Heerenveen klimaatneutraal in 2050. Dit doen we samen, sociaal en sportief met voldoende speelruimte, iedereen kan meedoen!

We willen bereiken dat de gemeente in 2050:

- Energieneutraal is (95% CO₂-reductie) waarbij energie-armoede is voorkomen (energietransitie).
- Afvalstoffen inzet als grondstof, we denken in kringlopen (circulaire economie).
- Optimale leefomstandigheden heeft voor inheemse dieren en plantensoorten (biodiversiteit).
- Klaar is voor extremer weer zoals extreme droogte, langdurige hitte en clusterbuien (klimaatadaptatie).

Alle projecten en maatregelen die we uitvoeren dragen bij aan bovenstaande doelen. In het duurzaamheidsprogramma 2019-2022 zijn onze activiteiten per thema uitgewerkt. Kijk voor het complete duurzaamheidsprogramma [hier](#).

In de begroting 2021 zijn die projecten uitgelicht waar we veel inspanningen gaan leveren en/of een financiële uitzetting nodig is.

Om het gehele programma goed te kunnen verankeren en uitvoeren, zijn mensen en middelen nodig. Dit om de continuïteit van projecten en processen te garanderen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Met de beschikbare mensen en middelen (voor 2021 is dit € 100.000) zetten we in op de volgende onderwerpen:

- Voorbereidingen onderzoek rond zonneparken.
- Bijdrage kosten Regionale Energiestrategie.
- Duurzame mobiliteit/ NAL.
- Doorontwikkelen Sustainable Development Goals op Heerenveens niveau.
- Monitoren en bijsturen van het programma.
- Kennis delen en samenwerken door het organiseren van interne en externe kennisbijeenkomsten.
- Duurzaamheidscommunicatie – goede voorbeelden via filmpjes en story telling, actueel houden website, social media, lokale kranten enzovoorts.
- Toetsen en meekoppelen sociale duurzaamheid.
- Lidmaatschappen zoals Vereniging Circulair Fryslân en Freonen van Fossyl Frij Fryslân.

Het is op dit moment niet zeker of het beschikbare budget voor 2021 (namelijk € 100.000) voldoende is. Het gevolg kan zijn dat voor specifieke onderdelen gedurende het jaar opnieuw financiële middelen georganiseerd moeten worden, met risico op stagnatie. Het is daarnaast een incidenteel budget, na 2021 moet opnieuw budget georganiseerd worden.

Energietransitie

Aanpak eigen gebouwen

Wat willen we bereiken?

Overheidsgebouwen vallen formeel onder 'utiliteitsgebouwen met kantoorfunctie'. Deze gebouwen moeten vanaf 2023 minimaal energielabel C hebben. In 2050 moeten alle gemeentelijke gebouwen energieneutraal (BENG) zijn. Om dit te kunnen realiseren, staat in het duurzaamheidsprogramma voor 2030 als doelstelling: 50% van de gemeentelijke gebouwen is energieneutraal. De landelijke ambitie is energielabel klasse A in 2030.

Aanvullende informatie: de maatschappelijke vastgoedportefeuille kent nog hogere ambities: 2040 circulair en energieneutraal zijn, 95% CO2 reductie ten opzichte van 1990 (Sectorale tafel gebouwde omgeving 2019).

In de inhoudelijke uitwerking én in financiële zin vertalen we dit in twee stappen: in 2030 alle vastgoed energiezuinig en in 2050 alle gemeentelijke vastgoed (bijna) energieneutraal:

- Voor het gemeentehuis en Crackstate betekent dit een investering van € 3,8 miljoen tot 2030 en € 3,5 miljoen daarna. Het eerste wettelijk verplichte deel is opgenomen in de Perspectiefnota 2020. Het tweede deel niet. Het eerste deel is uitstelbaar. Het voorstel is om dit bedrag in te zetten voor het tekort in de begroting in 2021. Op enig moment is het onontkoombaar. Dat zal eerder zijn dan 2030, omdat het de bedoeling is dit in samenhang te doen met de aanpassingen in het gemeentehuis en Crackstate.
- Voor alle overige gemeentelijk gebouwen betekent dit € 5,5 miljoen tot 2030 en € 5,5 miljoen daarna. Dit onderdeel is opgenomen in de investeringsagenda. Hier is dus op dit moment geen financiële ruimte voor gecreëerd.

Wat gaan we daarvoor doen?

Opgave huisvesting gemeentehuis-Crackstate:

- De werkgroep richt zich op het verbeteren van de huisvesting in het gemeentehuis en Crackstate. Duurzaamheid is één van de thema's.
- De beschikbaarstelling van de middelen in de perspectiefnota is uitgesteld. In totaal € 3,8 miljoen. Voorgesteld is dit bedrag in te zetten voor het tekort in de begroting 2021. Het betreft een bedrag van € 348.000 per jaar. Het is wel wettelijk verplicht en op enig moment niet verder uitstelbaar.
- De werkgroep ontwikkelt in 2021 een integraal plan voor de aanpak en verbetering huisvesting. Duurzaamheid is een onderdeel. Dit vanuit de gedachte dat wanneer we de gemeentelijke huisvesting aanpakken, we dit in samenhang doen (werk met werk maken).
- Dit integrale plan wordt, samen met de financiële consequenties, ter besluitvorming in 2021 aan u aangeboden.

Opgave duurzaamheid overige gemeentelijke gebouwen:

- De werkgroep richt zich op de overige circa 45 gebouwen. Dit zijn alle gebouwen in ons eigendom met een verblijfsfunctie. Gebouwen die in het nog te ontwikkelen strategisch accommodatiebeleid aangemerkt worden als 'af te stoten' vallen buiten de scope van de duurzaamheidsopgave.

- De normale beheer- en onderhoudscyclus is nu (nog) leidend bij de aanpak en energetische verbetering van onze eigen gebouwen. Onder het motto 'werk met werk maken' combineren we het groot onderhoud met de energetische aanpak van het betreffende gebouw. Het is de bedoeling in 2021 deze aanpak uit te testen via de aanpak van één of twee gebouwen.
- De consequenties qua extra financiële investering en financiële baten (door lagere energierekening), en extra comfort, verbetering ventilatie enzovoorts wordt per gebouw in kaart gebracht voordat er groot onderhoud gepland is. Op basis van de uitkomsten beslissen we per gebouw over de aanpak.
- Wanneer hier geen financiële ruimte voor gemaakt wordt, vervallen we tot de conventionele aanpak van gebouwen. Dit betekent, weinig tot geen verbetering van isolatie en het plaatsen van reguliere cv-installaties (bij gas) bij vervanging.

Duurzaamheidsfonds

Wat willen we bereiken?

We zetten in op groei van lokale (bewoners)initiatieven om wijken en dorpen te verduurzamen. Bewoners hebben vaak ideeën om hun wijk of dorp te vergroenen. Daarmee dragen ze bij aan een mooiere, gezondere en duurzame omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

We starten met het duurzaamheidsfonds dat is bedoeld om initiatieven van onderop te stimuleren die betrekking hebben op energietransitie, maar ook biodiversiteit, klimaatadaptatie en circulaire initiatieven.

Transitievisie warmte en wijkuitvoeringsplannen

Wat willen we bereiken?

In 2050 moeten de meer dan 23.500 woningen in Heerenveen en de 2.500 andere gebouwen goed geïsoleerd zijn en gebruik maken van duurzame warmte en schone elektriciteit. In 2030 moet 20% daarvan zijn gerealiseerd. Elke gemeente moet eind 2021 een visie voor 2030 hebben: de transitievisie warmte (TVW). Daarin moet staan hoe 20% van de gebouwen afgekoppeld wordt van het aardgas, en welke duurzame warmteoplossing er ontwikkeld wordt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan verder met de uitvoering van het in mei 2020 vastgestelde plan 'Aardgasvrij Heerenveen'. Dit loopt door in 2021. De uitvoering van deze aanpak vindt plaats in 2020 en 2021. We verkennen voor alle wijken en buurten welke duurzame opties daar zijn voor verwarmen van woningen, en welke gevolgen voor de infrastructuur dat zou hebben. We beschrijven, in samenspraak met stakeholders, hoe 20% van de gebouwen afgekoppeld wordt van het aardgas, en welke duurzame warmteoplossing daar ontwikkeld wordt.
- Per wijk en dorp werken we de duurzame warmteoplossing in detail uit in wijkuitvoeringsplannen (WUP). Hiermee starten we in 2021. Dit doen we samen met bewoners, eigenaren, woningcorporaties, Liander en de bouwkolom. De gebiedsindeling ligt nog niet vast, en daarmee kan het aantal WUP's ook variëren.

Lokale productie duurzame energie

Wat willen we bereiken?

Ons lange termijn doel is: in 2050 energieneutraal. Om dit te bereiken zetten we onder andere in op de lokale opwek van duurzame energie waarbij we het lokale karakter, het draagvlak en participatie willen behouden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan actief om met lokale initiatieven van derden. We denken mee, kijken naar mogelijkheden en kansen en wijzen op (on)mogelijkheden.
- We bereiden de ontwikkeling van zonneparken op eigen grond voor, bijvoorbeeld op de zandwinput Oudehaske en Klaverblad Noordoost.
- We onderzoeken de mogelijkheden om inkomsten uit onder andere zonneparken terug te laten vloeien naar de samenleving om zo aansluiting te vinden bij de uitgangspunten van het klimaatakkoord. Dit doen we door de ontwikkelaar specifiek te wijzen op de invulling van de omgevingsparticipatie.
- We herijken ons zonneparkenbeleid.

Lokaal Energie Experimenten Fonds (thematisch raadsakkoord)

Wat willen we bereiken?

In het thematisch raadsakkoord heeft u aangegeven transparant en volgbaar experimenten met de energietransitie te willen faciliteren. Het gaat dan concreet om experimenten van onderop, op initiatief van inwoners, lokale bedrijven, scholen of andere (maatschappelijke) organisaties. Het onderliggende doel is toewerken naar gasloze dorpen, wijken, straten en bedrijven(terreinen).

Een van de concrete uitwerkingen is het opstarten van een Lokaal Energie Experimenten Fonds (LEEF). Het LEEF-experimentenfonds levert een essentiële bijdrage aan de doelstellingen van het programma duurzaamheid en geeft inzicht hoe lokale initiatieven vanuit de gemeente zo goed mogelijk geholpen kunnen worden. Deze inzichten kunnen ook weer gebruikt worden bij het opstellen van de Transitievisie Warmte (TVW).

Wat gaan we daarvoor doen?

In juni 2020 heeft u besloten LEEF uit te gaan voeren. In 2021 starten, volgens planning, de experimenten van de dan geselecteerde initiatieven.

Energieloket (thematisch raadsakkoord)

Wat willen we bereiken?

In het thematisch raadsakkoord heeft u aangegeven transparant en volgbaar experimenten met de energietransitie te willen faciliteren. Een van de concrete uitwerkingen is het plan voor het ontwikkelen van een Energie informatiepunt (website), eventueel aangevuld met een backoffice.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We starten begin 2021 met een energieloket.
- Het energieloket wordt zoveel mogelijk geïntegreerd in de website Eén voor Eén Groener. Op deze plek kunnen inwoners alle informatie vinden over de

energietransitie voor hun eigen of gehuurde woning. Daarnaast is dit het platform voor nieuws en ontwikkelingen.

- De voorlichter duurzaam wonen gaat advies geven aan diverse doelgroepen over duurzaamheid en energemaatregelen op de manier die bij hen past.

Verledden openbare verlichting

Wat willen we bereiken?

We zorgen er voor dat onze openbare verlichting minder energie verbruikt. We gaan de openbare verlichting verledden en besparen daardoor minimaal 46.000 kWh/jr.

Het doel is om het energieverbruik van de openbare verlichting, dat op het ogenblik 1.440.000 kWh/jr bedraagt, uiteindelijk terug wordt gebracht naar 900.000 kWh/jr.

Dit bereiken we voor / uiterlijk in 2029.

Verder geven wij uitvoering aan de vastgestelde visie uit het lichtbeleidsplan:

'Binnen de gemeente Heerenveen bestaat een gezonde balans tussen kunstlicht en donkerte. Deze balans houdt rekening met sociale- en verkeersveiligheid, met sfeer en beleving van de ruimtelijke kwaliteit, maar ook met het verstorende effect dat kunstlicht in de nacht heeft op mens en dier. Ook bedrijven, particulieren en verenigingen zijn zich bewust van de lichthinder van de eigen bedrijfs-, tuin- of woningverlichting en hebben deze waar mogelijk aangepast of uitgeschakeld. Het hele areaal openbare verlichting is voorzien van energiezuinige verlichting. Kunstlicht schijnt zo min mogelijk direct of indirect naar de hemel.'

Wat gaan we daarvoor doen?

De bestaande openbare verlichting krijgt versneld energiezuinige (led)verlichting.

Normaal worden armaturen van de openbare verlichting na (minimaal) 20 jaar vervangen. We vervangen normaliter jaarlijks maximaal 5% van ons areaal. Om de doelstelling te halen gaan we bestaande verlichting verledden en zal in de eerste jaren elk jaar 10% van de openbare verlichting moeten worden vervangen door LED verlichting.

Circulaire economie

Toepassing en verwerking circulaire grondstoffen

Wat willen we bereiken?

Bij de grond,- weg en waterbouw en de woningbouw worden tot op heden meestal nieuwe grondstoffen ingezet en bij sloop het oude materiaal vernietigd. We willen meer circulair gaan (laten) bouwen/aanleggen om zoveel mogelijk kringlopen te sluiten en 'afval' als grondstof in te zetten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We gaan bij bouw/ aanleg het bij sloop vrijkomende materiaal na opwerking zoveel mogelijk weer toe passen om zo circulariteit te realiseren.
- Om op termijn ook circulariteit op grotere schaal te kunnen realiseren, is aanvullend budget nodig. Dit budget wordt ingezet voor de toepassing van circulaire bouwstoffen bij civiele- en bouwgerelateerde projecten.

De hoeveelheid te verbranden huishoudelijk restafval is afgenomen tot 100 kg in 2020 en 30 kg in 2025 (per inwoner per jaar, programma VANG).

Wat willen we bereiken?

We willen dat in 2021 maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar wordt geproduceerd, overeenkomstig de landelijke VANG-doelstelling. In 2025 is de VANG-doelstelling 30 kilogram per inwoner per jaar.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De systematiek diftar+ continueren.
- Een vervolgplan ontwikkelen om de VANG-doelstelling van 2025 te realiseren met onder andere de volgende onderzoeksvragen:
 - Welke investeringen zijn gemoeid met het wegen van restafval afkomstig van hoogbouw en welke milieuwinst kan hiermee gerealiseerd worden?
 - Welke instrumenten kan de gemeente inzetten om preventie van afval verder te stimuleren?
 - Welke mogelijkheden heeft Omrin om een hoger rendement uit de bestaande PMD-nascheiding te halen?
 - Welke mogelijkheden heeft Omrin om nieuwe grondstoffen na te scheiden?
 - Welke efficiencylagen zijn nog te maken? Bijvoorbeeld op gebied van logistiek of wijkgericht werken.

Deze maatregelen zijn vooral gericht op het verder verbeteren van (na)scheiding van afval. Daarnaast zijn maatregelen nodig voor het verder reduceren van niet-recyclebaar afval.

Circular Valley krijgt vorm; de eerste kansrijke projecten zijn gestart

Wat willen we bereiken?

Circulaire economie is één van de speerpunten in zowel het duurzaamheidsprogramma als het economisch beleid. In ons economisch beleid hebben we als visie dat we in 2030 in een economie leven die duurzaam en vitaal is, waar ondernemers zich kunnen aanpassen aan de eisen van de tijd en werkgelegenheid aansluit bij de kracht van de samenleving. Eén van de krachtige stuwende sectoren in Heerenveen is de verdere ontwikkeling van de circulaire economie. We spreken hierbij van Circular Valley.

In 2021 gaan we aan de slag met de eerste kansrijke projecten in of rond onze gemeente die aansluiten op onze visie op Circular Valley waar we in 2020 aan hebben gewerkt

Door deze visie hebben we:

- Inzicht gekregen in de huidige stand van zaken van de circulaire economie in Heerenveen.
- Verkend op welke kansrijke ontwikkelingen we als gemeente (of regio) samen met bedrijfsleven, kennisinstellingen en andere organisaties kunnen inspelen.
- Inzicht gekregen in de belangrijkste grond- en reststromen in onze gemeente/regio om daarmee kansen zo concreet mogelijk te maken. Dit sluit aan bij het provinciale proces rond de ontwikkeling van een 'grondstoffenbank'.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Kansen en kansrijke projecten maken we concreet, bijvoorbeeld op het gebied van circulaire plastics. Daarvoor bouwen we de lobby in Brussel verder uit en halen we de contacten met de provincie en andere Noordelijke gemeenten verder aan. Dit doen we samen met ondernemers, kennisinstellingen, VCF en het IPF.
- We zijn en blijven aangesloten bij de werkgroep Circulaire economie van de Ondernemerskring Heerenveen. Deze richt zich op concrete en haalbare projecten voor het bedrijfsleven.
- We bepalen welke rol we hebben bij de diverse projecten en processen. Die zal vooral stimulerend en/of faciliterend zijn. Voor deze ambitie is nog geen (stimulering)budget beschikbaar.

Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Uitvoeringsagenda klimaatadaptatie en biodiversiteit

Wat willen we bereiken?

In het duurzaamheidsprogramma zijn speerpunten benoemd voor Klimaatadaptatie en Biodiversiteit. Deze zijn vertaald naar een uitvoeringsagenda 2020-2022 waarvoor éénmalige middelen beschikbaar zijn. In deze uitvoeringsagenda zijn 10 projecten uitgewerkt, waarin we samen met inwoners, bedrijven en organisaties werken aan het bereiken van een klimaatbestendige en biodiverse buitenruimte. Het gaat hierbij om oplossingen voor hitte en water, pilots met natuurinclusieve landbouw en bermbeheer, vergroening bedrijventerreinen en stedelijk gebied, en schakels voor het natuurnetwerk. Communicatie en kennisvergroting maakt een belangrijk onderdeel uit van de projecten. Voor de uitvoering van projecten zijn eenmalige middelen beschikbaar tot en met 2021.

Wat gaan we daarvoor doen?

We geven uitvoering aan verschillende projecten uit de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Prioriteiten voor 2021:

- We starten met een subsidieregeling voor groene daken, waterbesparende maatregelen en vergroeningsmaatregelen.
- We brengen de vergroenings- en klimaatopgave in kaart voor beheer, communicatie en acties.
- We starten met een pilot natuurinclusieve landbouw Klaverblad Noordoost.
- We integreren waar mogelijk klimaatadaptie- en biodiversiteit in de groen-, water- en duurzaamheidsopgaven.

Overkoepelende activiteiten

Inwoners, organisaties en gemeente hebben meer kennis over de duurzaamheidsthema's

Wat willen we bereiken?

Samen met onze inwoners, bedrijven en organisaties werken we aan duurzaamheid. Vanuit de gemeente werken we aan veel projecten en ook in de samenleving worden grote en kleine initiatieven opgepakt. We krijgen vanuit de lokale samenleving feedback: wat doet de gemeente eigenlijk? Waar kan ik terecht met vragen over isolatie, een groen dak, recycling, een bijentuin? We willen graag dichtbij de samenleving staan, antwoord op vragen kunnen geven, herkenbaar zijn, een platform bieden en we willen graag dat

het voor onze inwoners helder is wat projecten en processen bijdragen aan de verduurzaming van onze gemeente. We zorgen voor helderheid en betrokkenheid via een doeltreffende boodschap met een duidelijke afzender. Voor ons staat hierbij de mens centraal; iedereen kan meedoen, hoe groot of klein je ook begint. Iedereen kan er één zijn die meehelpt aan een groener Heerenveen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We laten inwoners, ondernemers, scholen en andere organisaties aan het woord over goede voorbeelden. Dit doen we via de nieuwe website www.eenvooreengroener.nl, de social media kanalen (Facebook, Instagram) en regelmatig artikelen in de krant (bijvoorbeeld Heerenveense Courant, Groot Heerenveen en SA!). Op deze wijze bereiken we een zo groot mogelijke doelgroep.
- Mensen informeren over wat ze zelf kunnen doen. Met expliciete aandacht voor de persoonlijke voordelen die dat oplevert. Bijvoorbeeld meer groen bij biodiversiteit, comfort bij huisisolatie en minder afval bij hergebruik.
- Iedereen kan meedoen, dit is ondertussen al in gang gezet in onze communicatie-aanpak. We belichten grote en kleine initiatieven. Dit sociale component willen we ook doorvoeren op projectniveau. Hoe we dit gaan doen weten we nog niet bij alle projecten, dus ontwikkelen we dit stap voor stap.
- We organiseren een externe klankbordgroep waarmee we op regelmatige basis van gedachten wisselen. De eerste stappen hierin zijn al gezet bij de ontwikkeling van het strategisch communicatieplan.
- We communiceren regelmatig over gemeentelijke projecten rond energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulaire economie.
- We waarderen ambassadeurs, door het uitreiken van een onderscheiding aan bedrijven, organisaties en inwoners. We haken zoveel mogelijk aan bij bestaande events, zoals de Dag van de Ondernemer.
- Het ontwikkelen en vermarkten van het eigen Energieloket.
- Verbinding leggen tussen projecten onderling; alles draagt bij aan hetzelfde doel.
- Voor mensen die (samen) aan de slag willen: gezamenlijke inkoopacties van isolatie of zonnepanelen, communicatie over beschikbare regelingen en leningen en de medewerking aan acties, zoals de buurttuin en Actie Steenbreek.

Financiële mutaties

Afval en riolering

Advies

1. Het nadeel van de compensabele btw op de producten afval en riolering verwerken in deze begroting.
2. De te hoge kosten van de Buitengewoon Opsporingsambtenaar (BOA) aan het product afval ten laste brengen van de algemene dienst.
3. De lagere (rijks) afvalstoffenbelasting verwerken in de begroting.

Argumenten

- 1.1 Door de lagere lasten op de producten afval en riolering ontstaat er een lagere compensatie van de BTW.
- 2.1 In verband met het zuiver toerekenen van kosten vindt er een verschuiving plaats van de afvalstoffenheffing naar de algemene dienst.

3.1 De geprognosticeerde verhoging van de afvalstoffenbelasting door de rijksoverheid is lager dan waar in de berekeningen vanuit was gegaan. Het percentage is naar beneden bijgesteld.

Kanttekeningen

1.1 Er vindt een verschuiving plaats van de compensabele BTW tussen de producten afval en riolering. Dit wordt veroorzaakt door de component 'straatvegen'. De toerekening aan het product afval wordt verlaagd en de toerekening aan het product riolering wordt verhoogd.

1.2 Door deze schuif wordt in de tariefberekening invulling gegeven aan het uitgangspunt van 100% kostendekkende tarieven.

2.1 In de toerekening van de kosten van de BOA aan het product afval, was er sprake van een te hoge dekking in het tarief afvalstoffenheffing.

3.1 de lagere toerekening van de rijksbelasting aan het product afval, heeft een dempend effect op de tarieven.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Afval en riolering	-44	-73	-122	-211

Verduurzamen gemeentelijke huisvesting

Advies

1. Uitstellen van het beschikbaar stellen van het benodigde budget van structureel € 348.000 vanaf 2022 voor het verduurzamen van het gemeentehuis en Crackstate om te voldoen aan de wettelijke minimum vereisten.

2. Bij de Perspectiefnota 2021 opnieuw afwegen wanneer dit budget beschikbaar wordt gesteld.

Argumenten

1.1 Bij de Perspectiefnota 2020 is dit bedrag beschikbaar gesteld vanuit de gedachte dat de aanpassing van de gemeentelijke huisvesting in samenhang wordt opgepakt met de wettelijk verplichte verduurzaming.

1.2 Vanaf 2019 zijn we gestart met een visie op de gemeentelijke huisvesting. Momenteel wordt scenario-onderzoek gedaan.

1.3 Dit onderzoek wordt gedaan vanwege knelpunten in de huisvesting in het aantal werkplekken, de aard van deze werkplekken en knelpunten in het binnenklimaat (geluid, ventilatie). Er is ook een knelpunt ten aanzien van de raadszaal. Eventuele aanpassing is het meest efficiënt als dit in samenhang gebeurt.

1.4 De wettelijk minimumeisen voor verduurzaming van de gemeentelijke huisvesting gelden per 2050. De gemeente heeft als ambitie energiezuinig te zijn in 2030. Als aanpassing van de gemeentelijke huisvesting eerder gebeurt, kan dit budget voor verduurzaming niet langer worden uitgesteld als dit in samenhang moet gebeuren.

Kanttekeningen

1.1 Dit betreft een wettelijke eis. Het beschikbaar stellen van middelen voor verduurzaming is onvermijdelijk, maar kan uitgesteld worden.

1.2 Als deze middelen niet beschikbaar komen op het moment van het aanpassen van de gemeentelijke huisvesting, zijn deze later alsnog nodig. De kosten zullen dan hoger zijn door het ontbreken van de samenhang in de aanpak.

1.3 In de investeringsagenda is nog een extra bedrag inzichtelijk gemaakt voor de verduurzaming. Dit is het benodigde bedrag om te verduurzamen op het vastgestelde ambitieniveau van de gemeente. Dit bedrag is (nog) niet beschikbaar gesteld maar is nodig om te verduurzamen. Niet alleen energiezuinig maar ook energieneutraal. Als de raad deze ambitie wil realiseren, moet ook dit bedrag beschikbaar worden gesteld.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Verduurzamen gemeentelijke huisvesting		348	348	348

Mutaties onderhoud gebouwen

Jaarlijks worden de budgetten voor dagelijks onderhoud gebouwen en de storting in de voorziening onderhoud gebouwen beschouwd en geactualiseerd. Dit leidt jaarlijks tot een mutatie in de begroting. Deze mutatie is een som van deze beide componenten en wordt opgebouwd vanuit het vastgoedonderhoudssysteem. Dit 'onderhoud-/beheersysteem' genereert een (meerjaren)planning van het onderhoud voor 40 jaar, alsmede de bijbehorende kosten.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Voorziening onderhoud	-14	15	16	-10

Financiën thema

Omschrijving		Rekening	Begroting				
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Afvalinzameling	Lasten	-6.090	-6.261	-6.364	-6.419	-6.483	-6.539
	Baten	6.785	7.201	7.405	7.468	7.476	7.541
	Saldo	695	940	1.042	1.049	992	1.002
Milieubeleid	Lasten	-764	-2.327	-1.703	-1.383	-860	-869
	Baten	234	495	-	-	-	-
	Saldo	-530	-1.832	-1.703	-1.383	-860	-869
Riolering	Lasten	-5.359	-5.454	-5.699	-5.959	-6.269	-6.588
	Baten	5.650	5.854	6.131	6.420	6.723	7.040
	Saldo	291	400	432	462	453	452
Vastgoed	Lasten	-2.663	-2.810	-2.552	-2.943	-2.547	-2.547
	Baten	1.676	1.939	1.942	1.960	1.979	1.997
	Saldo	-988	-871	-610	-982	-569	-550
Geraamd saldo van baten en lasten		-532	-1.364	-839	-855	17	37
Toevoegingen reserve		-234		-477	-77	-29	-29
Onttrekking reserve		343	560	539	3.334		
Geraamd resultaat		-424	-804	-777	2.402	-12	8

Incidentele baten en lasten

Omschrijving	Rekening	Begroting				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten	604	50	1.286	3.340	-	-
Baten	526	-	539	3.334	-	-
Saldo incidenteel	78	50	747	6	-	-

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2018	153	172	CBS- statistiek huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	%	2018	7,5	18,5	Rijkswaterstaat klimaatmonitor

Indicatoren	Omschrijving
Hernieuwbare elektriciteit	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Nadere toelichting indicatoren

Indicator hernieuwbare elektriciteit

Bron: Rijkswaterstaat Klimaatmonitor, cijfers van 2018.

Het relatief lage percentage is het gevolg van de volgende lokale situatie:

- In onze gemeente hebben we vrijwel geen windmolens (1 in Akkrum, 1 in Heerenveen Noord, 1 kleintje in Heerenveen-Zuid).
- Tot 2020 is nog geen zonneparken gerealiseerd.
- Er is geen afvalverbrandingsinstallatie gevestigd in de gemeente.
- Er is één biomassa-installatie in werking die elektriciteit produceert (Omrin).

Binnen het duurzaamheidsprogramma hebben we een aantal acties benoemd die een positieve invloed op het percentage hernieuwbare elektriciteit zal hebben:

- Openstellen duurzaamheidsfonds
- Uitvoeren LEEF experimentenfonds
- Realisatie opwek duurzame elektriciteit (o.a. zonneparken, inmiddels 3 in aanleg, plus een aantal in vergunningsproces).

Daarbij moeten we er wel rekening mee houden dat de positieve gevolgen van bovenstaande acties pas vrij laat terug te vinden zijn in de landelijke cijfers: hier zit gemiddeld 2-3 jaar tijd tussen (de cijfers van de indicator zijn van 2018, nieuwere cijfers zijn niet beschikbaar).

Toelichting 'Omvang huishoudelijk afval'

De indicator heeft betrekking op het jaar 2018. Voor 2019 is het aantal kilogram per inwoner gedaald naar 121,4 kg. Dit is het laagste gemiddelde in Friesland (191,4). De landelijke cijfers zijn nog niet bekend.

Thema Financiën en organisatie

Er is financiële ruimte om samen invulling te geven aan dat wat wij belangrijk vinden.

De vijf eerste thema's geven de belangrijkste speerpunten voor de komende vier jaar aan. In het thema Financiën en organisatie vertalen we onze keuzes in cijfers. Dit doen we op hoofdlijnen en met de kennis die we nu hebben. Er is financiële ruimte om samen met de gemeenteraad en inwoners invulling te geven aan wat zij belangrijk vinden.

We gaan aan de slag met:

- Lastendruk.
- De organisatie is klaar voor de toekomst.

Organisatieontwikkeling

Toekomstbestendig leiderschap

Wat willen we bereiken?

We willen werken vanuit de bedoeling. Dit betekent dat we een gemeente zijn, die inspeelt op de behoeften en verwachtingen van de omgeving in plaats van uit regels en procedures. We willen doen wat helpt en niet wat moet. Dit geldt bij alles, zowel bij maatschappelijke opgaven als individuele klantvragen. Dat is onze missie en die stelt andere eisen aan onze organisatie. Zowel aan leidinggevers als aan medewerkers.

Van onze leidinggevers verwachten wij een stijl van leidinggeven die nodig is om invulling te geven aan deze missie. Daarom zetten wij in op het versterken van het leiderschap. Het uitgangspunt is dat wij gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het totaal.

Onze leidinggevende:

- Richt zich op de bedoeling.
- Werkt samen.
- Is transparant.
- Stelt zich kwetsbaar op.
- Is betrouwbaar en geeft vertrouwen.
- Toont eigenaarschap.
- Draagt de missie uit en vertaalt deze naar de afdeling en naar medewerkers.
- Geeft ruimte aan medewerkers om te ontwikkelen en faciliteert dit.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We ronden in 2021 het leiderschapsprogramma af. Alle leidinggevers zijn dan getraind. En nieuwe leidinggevers worden hierop toegerust.
- We werken planmatig én flexibel aan het doorontwikkelen van het werken vanuit de bedoeling in afdelingen en teams. Leidinggevers zijn de motor van deze verandering.
- Leidinggevers faciliteren hun medewerkers om zich te ontwikkelen.
- We versterken de samenwerking tussen leidinggevers en de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het geheel.

Toekomstbestendige medewerkers

Wat willen we bereiken?

De maatschappelijke ontwikkelingen en veranderende behoeften vragen andere kwaliteiten van onze medewerkers. Zowel op inhoud als in manier van werken, kennis en vaardigheden. De medewerker van de toekomst speelt in op de verwachtingen. De toekomstbestendige medewerker is vitaal en wendbaar. Wij faciliteren en stimuleren onze medewerkers om bijvoorbeeld eigenaarschap te nemen, samen te werken en zich te richten op de bedoeling. Dit staat beschreven in onze HR-visie. Onze aanpak is gericht op het versterken van (persoonlijk) leiderschap, het beter richten en versterken van betrokkenheid en het nemen van verantwoordelijkheid. Hierbij maken we optimaal gebruik van kwaliteiten van onze medewerkers door hen breed te ontwikkelen en breed in te zetten.

Wat gaan we daarvoor doen?

De ontwikkeling van medewerkers is van groot belang. Daar richten wij ons de komende periode op. Met extra aandacht voor vitaliteit en duurzame inzetbaarheid. Maar ook op het werken vanuit de bedoeling. Het stakeholdersonderzoek geeft richting aan vervolgstappen.

We zetten in op vijf onderdelen. Die lichten we hieronder toe.

1. Werken vanuit de bedoeling

De komende periode zoeken we verdieping in de vertaling van de organisatiekoers naar het eigen werk van medewerkers, teams en afdelingen. We sluiten aan bij ontwikkelingen en casuïstiek die binnen de afdelingen en teams leven. We bespreken inhoudelijk hoe we beter van buiten naar binnen én naar vragen en behoeften kunnen kijken. Ook kijken we naar hoe we ons werk organiseren en inrichten én welke vaardigheden nodig zijn om zo te werken. De uitkomsten van het stakeholdersonderzoek geven handvatten. Door aan te sluiten op actuele ontwikkelingen en casussen creëren we een klimaat waarin medewerkers zich ontplooiën, de samenwerking versterkt en het eigenaarschap groeit. Dat is positief voor de duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

2. Versterken samenwerking binnen afdelingen en ketens

Om de samenwerking van medewerkers meer houvast te geven, zijn er trajecten die zich richten op het verbeteren van de samenwerking binnen afdelingen en in ketens. Ketensturing en integraal werken zijn hier voorbeelden van en ook in de toekomst gaan wij hier verder vorm aan geven. Dit is een verbijzondering van het werken vanuit de (gezamenlijke) bedoeling. Ook hier werken we vanuit opgaven en concrete casuïstiek aan het doorontwikkelen van ketensturing en integraal werken. Voorbeelden van casuïstiek zijn de implementatie omgevingsvisie (en daarbinnen de klantreis omgevingswet), integraal werken in het sociaal domein, maar ook de integrale aanpak van bijvoorbeeld een strategische agenda en maatschappelijke initiatieven.

3. Digitaal volwassen en vaardige medewerkers

Digitale volwassenheid en vaardigheid van medewerkers is een belangrijk onderdeel voor de duurzame inzetbaarheid van medewerkers. Hier gaan we actief mee aan de slag. Er is een begin gemaakt met het vergroten van de digitale volwassenheid. In 2021 breiden wij dat verder uit. Voor de digitale vaardigheden beginnen wij met een nulmeting. Vanuit deze meting zorgen wij voor de digitale vaardigheden die minimaal nodig zijn om de werkzaamheden uit te kunnen blijven voeren.

4. Duurzame inzetbaarheid

In 2019 is er beleid geformuleerd om de duurzame inzetbaarheid van medewerkers te vergroten. In de begroting van 2020 zijn middelen beschikbaar gesteld voor een driejaarlijkse Fit@workscan: preventief medisch onderzoek, en voor jaarlijkse communicatiemiddelen. De uitkomsten van de eerste Fit@workscan waren in de zomerperiode beschikbaar. De uitkomsten zijn aanleiding om het preventieve aanbod van de gemeente Heerenveen voor medewerkers op het gebied van leefstijl en preventie van verzuim te herijken. Concreet gaan we:

- het integriteitsbeleid waar nodig actualiseren en door middel van jaarlijkse bijeenkomsten bij de medewerkers onder de aandacht brengen.
- het ziekteverzuim nader analyseren om te komen tot maatregelen om het ziekteverzuim (specifiek langer dan 10 dagen) te beperken.

- op afdelingsniveau bekijken welke acties nodig zijn om de gesignaleerde afdelings specifieke knelpunten te verbeteren.

Daarnaast is er in de nieuwe werkwijze van voortgangs- en ontwikkelgesprekken tussen medewerkers en leidinggevendenden, expliciete aandacht voor de duurzame inzetbaarheid van medewerkers.

5. Wet gedeeltelijk arbeidsongeschikten (Wga)

Als medewerkers, ondanks de preventieve aanpak en de inzet op duurzame inzetbaarheid, langdurig ziek worden, kunnen zij in een WGA-uitkeringssituatie terecht komen. De gemeente is eigen risicodragers voor deze kosten. We zijn hiervoor verzekerd. In de perspectiefnota gaven wij aan dat in 2020, op basis van een risico- en impactanalyse, wordt besloten of we de verzekering voortzetten of dat er andere, betere opties zijn. Door corona is dit verschoven naar 2021. De verzekering blijft in 2021 dus nog gehandhaafd. Eventuele financiële effecten naar aanleiding van de evaluatie worden, als dat nodig is, via de geëigende route aan uw raad voorgelegd.

6. Pensioenen

De verwachting is dat de pensioenpremie met ingang van 1 januari 2021 met 1,7% zal stijgen. In de begroting is al rekening gehouden met een stijging van 2% voor loonontwikkelingen. De eventuele stijging van de pensioenpremie kan hiermee worden opgevangen. Met ingang van 1 januari 2021 verwachten wij een nieuwe Cao gemeenten. Op dit moment is nog niet bekend wat dit betekent voor de loonontwikkelingen. Mocht blijken dat de eerder genoemde 2% wordt overschreden, dan komen wij hier bij u op terug.

7. Arbeidsomstandigheden

Door COVID-19 werken we meer thuis, overleggen we meer digitaal. Dit stelt eisen aan de thuiswerkplek en aan de ICT-ondersteuning. We doen aanpassingen om veilig te kunnen werken en overleggen op kantoor én thuis en met de juiste ondersteuning. De financiële effecten hiervan zijn momenteel incidenteel en worden opgevangen binnen bestaande budgetten. We verwachten dat dit een structureel effect zal hebben waarbij we ook in de toekomst meer thuiswerken en meer digitaal overleggen. Dit effect betrekken we bij het concreet maken van de visie op huisvesting. Hierover meer verderop in dit thema.

In het laatste kwartaal van 2021 vindt een Risico Inventarisatie en evaluatie van de arbeidsomstandigheden (RI&E) plaats. De RI&E is een wettelijke verplichting (Arbowet) waarin nu ook nieuwe risico's als COVID-19 opgenomen moeten worden. Het is mogelijk dat we nieuwe maatregelen in de arbeidsomstandigheden moeten nemen. Stel, dat we dit niet binnen de bestaande budgetten kunnen aanpassen, dan doen wij u separate voorstellen.

In verband met de richtlijnen RIVM gaan we specifiek onderzoek doen naar de ventilatie in gemeentelijke gebouwen waar groepen mensen samenkomen. We onderzoeken de vraag of de ventilatie voldoet aan de richtlijnen RIVM. Deze richtlijnen zijn in feite de richtlijnen uit het Bouwbesluit. Deze worden alleen bij de aanvang gecontroleerd, wanneer we een gebouw in gebruik nemen. Daarna niet meer.

Toekomstbestendige sturing en organisatie opgaven

Wat willen we bereiken?

We werken in een sterk veranderende samenleving. Dit vraagt wendbaarheid van de organisatie. We willen meebewegen met ontwikkelingen en inspelen op veranderende behoeften en verwachtingen van de samenleving.

Strategisch niveau

We kijken als organisatie steeds meer vooruit en in samenhang naar ontwikkelingen in de samenleving. Op korte termijn worden keuzes gevraagd van gemeenten die impact hebben op de lange termijn. Om die reden zijn we gestart met het ontwikkelen van een strategische agenda. Een agenda met opgaven op de langere termijn die ook richting geeft aan keuzes op de korte termijn. Een agenda waarbij we samen met de omgeving aan opgaven werken.

Tactisch niveau

Naast de strategische opgaven kennen we veel kleinere opgaven die impact hebben op de samenleving. Opgaven die bijvoorbeeld op basis van een maatschappelijk initiatief starten en waarin wij als overheid participeren. Maar het kunnen ook opgaven zijn waar wij als overheid regie over voeren en in partnerschap met de samenleving zorg dragen voor realisatie. Dat kan op veel manieren. Via samenwerkingsverbanden maar ook via inkoop en subsidies. We willen als overheid een betrouwbare partner zijn.

Uitvoerend niveau: dienstverlening

Ook op het niveau van de individuele dienstverlening bewegen we mee met de vraag en verwachtingen van de omgeving. We vragen de omgeving om feedback om onze dienstverlening nog beter aan te passen op de vraag.

Dit inspelen op de verwachtingen van buiten vatten wij onder de noemer werken vanuit de bedoeling. Onze inzet hangt af van onze rol, de eigen kracht van de samenleving én het soort vraagstuk. Via de ontwikkeling van opgavesturing proberen wij op alle niveaus onze inzet te verbeteren. Op de inhoud, op organisatie en sturing, en waar nodig ook op houding, gedrag en vaardigheden. Daar hebben we een visie voor ontwikkeld.

Wat gaan we daarvoor doen?

We hebben de volgende aanpak:

- We vragen de omgeving (stakeholders) hoe ze vinden dat wij werken en waar het beter kan.
- We zetten nieuwe inzichten om in de praktijk. Zo gaan we concreet aan de slag met het beter organiseren van strategische opgaven en maatschappelijke initiatieven. Transparant en volgbaar.
- De input van stakeholders geeft richting aan onze ontwikkeling. Aan de verbetering van onze werkwijzen en sturing, maar ook van bijvoorbeeld onze HR visie en daarbinnen werving en selectiebeleid.
- We sluiten aan bij wat er al is aan ontwikkelingen en casuïstiek en proberen daar de nieuwe inzichten in te verwerken.
- We werken planmatig en flexibel aan verbeteringen.
- We doen dit samen met raad, college, inwoners en maatschappelijke partners.

Toekomstbestendige bedrijfsvoering

Wat willen we bereiken?

We willen meer toekomstgericht, samenhangend en flexibel inspelen op veranderingen, behoeften en verwachtingen. Dit stelt andere eisen aan onze bedrijfsvoering. Wij werken continue aan het verbeteren van een toekomstbestendige en flexibele bedrijfsvoering die de opgaven voor de omgeving ondersteunt.

Strategische bedrijfsvoering

De bedrijfsvoering ondersteunt de opgaven van de gemeente en de dienstverlening aan de samenleving. Daarnaast is bedrijfsvoering ook noodzakelijk om bestuur en medewerkers zo goed mogelijk te faciliteren hun werk te doen. Voor een effectieve bedrijfsvoering werken we aan gezamenlijke ambities. Zowel risico- als kansengestuurd. Hieronder lichten we actuele onderwerpen toe.

Rechtmatigheidsverantwoording

In 2021 voeren wij de verplichte rechtmatigheidsverantwoording in. Het college legt vanaf het verslagjaar 2021 in de jaarrekening verantwoording af over de rechtmatigheid. In deze rechtmatigheidsverantwoording geeft het college aan in hoeverre de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, en de balansmutaties, rechtmatig tot stand zijn gekomen. Dit houdt in dat deze in overeenstemming zijn met door u vastgestelde kaders zoals de begroting, gemeentelijke verordeningen en relevante wet- en regelgeving. Deze werkwijze sluit aan bij een maatschappelijke trend waarbij het bestuur verantwoording aflegt over de rechtmatigheid. Op deze manier kunt u uw controlerende rol beter invullen en is de accountant alleen verantwoordelijk voor de getrouwheidstoetsing. Op termijn willen wij deze verklaring doorontwikkelen met de verantwoording op gebied van doelmatigheid en doeltreffendheid.

Doorontwikkeling digitalisering

We blijven inzetten op de doorontwikkeling van digitalisering met behulp van het programma Samen Digitaal. Dit programma spant zich in voor:

- een moderne digitale dienstverlening aangesloten bij de huidige tijd.
- een moderne digitale ondersteuning van de bedrijfsvoering.
- een gezamenlijke doelmatige en doeltreffende digitale informatievoorziening.

We digitaliseren alle processen, waarbij dat mogelijk is, en maken een Heerenveense digitale snelweg. In 2020 is hier een begin mee gemaakt. Vanaf 2021 kunnen wij digitale oplossingen in onze frontoffice en backoffice, maar ook in ons informatiemanagement steeds meer met elkaar verbinden. Voor dit programma zijn financiële middelen beschikbaar gesteld.

Borging ICT

We borgen dat onze ICT:

- Aansluit bij de vragen vanuit de uitvoering van de gemeentelijke opgaven door medewerkers van de gemeentelijke organisatie en haar partners.
- Ook bijdraagt aan andere opgaven, bijvoorbeeld het in veilige handen houden van de gegevens van onze inwoners en ondernemers.

Huren computer- en datacentrum

We gaan een computer- en datacentrum huren. De bestaande computer- en dataruimtes op het gemeentehuis en de gemeentewerf zijn niet meer houdbaar.

Een extern computer- en datacentrum is duurzamer en goedkoper dan eigen computer- en dataruimtes. De eenmalige kosten van € 20.000 en de per saldo hogere structurele kosten van € 20.000 dekken wij uit de beschikbaar gestelde middelen voor het programma Samen Digitaal.

Telefonische dienstverlening

Bij de Begroting 2020 heeft u eenmalig een bedrag van € 65.000 beschikbaar gesteld om de wachttijden bij het Klantcontactcentrum niet verder op te laten lopen. Wij zijn op dit moment bezig met het analyseren van beschikbare (management)gegevens, zodat wij een voorstel kunnen doen voor een goed afgewogen bezetting voor de gewenste telefonische dienstverlening. We hopen de cijfers eind 2020/begin 2021 inzichtelijk te hebben. Tegelijkertijd voert de organisatie een stakeholdersonderzoek uit en de rekenkamercommissie een onderzoek naar onze dienstverlening. We willen deze uitkomsten betrekken bij een voorstel voor het gewenste niveau van de telefonische dienstverlening.

Informatiemanagement

De komende jaren zal ons informatiemanagement een belangrijke ontwikkeling doormaken van analoog naar digitaal. Processen worden steeds meer digitaal afgehandeld. Op ieder moment moeten mensen over de juiste informatie kunnen beschikken. De rechtmatigheid en doelmatigheid moet zoveel mogelijk geborgd zijn. Dit vraagt een andere manier van werken. Niet alleen van de teams waarvoor informatiemanagement een kerntaak is, maar ook voor alle andere afdelingen.

De verwachting is dat per 2021 twee nieuwe wetten ingaan die directe en vergaande consequenties hebben. De nieuwe Archiefwet gaat mogelijk regelen dat we onze informatie eerder beschikbaar moeten stellen voor de samenleving. Is dit nu nog na 20 jaar, de verwachting wordt dat deze periode 10 jaar wordt. Ook wordt voor overheden verplicht om een archivaris in dienst te hebben. De Wet open overheid heeft als uitgangspunt dat alle relevante informatie actief en digitaal openbaar wordt. Dit vraagt dat de digitale informatiehuishouding op orde is en dat bij de start van processen rekening wordt gehouden met het, op het eind, openbaar maken van informatie. Voor beide wetten maken we op dit moment een impactanalyse. Als duidelijk is wanneer de wetten definitief ingaan, komen we met de eventuele gevolgen bij u terug.

Huisvesting

Wij ontwikkelen scenario's voor een toekomstbestendige huisvesting van raad, college en organisatie. Die sluiten aan bij de ambities op het gebied van duurzaamheid en passen binnen de kaders. Binnen die scenario's geven wij ook aan welke digitalisering en ICT voor die scenario's beschikbaar en/of nodig is.

Met de komst van corona is er in korte tijd veel veranderd. Thuiswerken is in een stroomversnelling geraakt én online vergaderen is op dit moment de norm. Ook ontdekken we met elkaar nieuwe (digitale) vormen van participatie. We kunnen stellen dat de huisvestingsbehoefte sinds maart 2020 gewijzigd is én waarschijnlijk niet terugkeert naar de situatie van daarvoor. We zitten in een transitieperiode waarin we met elkaar zoeken naar het nieuwe werken. We hebben waarborgen ingebouwd in het proces toekomstbestendige huisvesting, om te toetsen of we in deze transitiefase goed in staat zijn om onze behoefte aan werkplekken en ontmoeting en overleg goed te definiëren.

Financiële duurzaamheid

We zetten in op financiële duurzaamheid. Met als doel een financieel solide basis voor nu en de toekomst én ruimte voor ambities

Wat willen we bereiken?

Wij willen een stabiele financieel duurzame basis voor de gemeentelijke financiën. Maar ook een basis met flexibiliteit, met ruimte voor nieuwe ambities, investeringen en om tegenvallers op te kunnen vangen.

Monitoring en beheersing van kosten

Wij vinden het van belang om reëel te ramen, niet te weinig maar ook niet te veel. Op onderdelen, zoals bijvoorbeeld het sociaal domein, is sprake van een scherp risicoprofiel mede door het open einde van de regelingen in het sociaal domein. Het is noodzakelijk om deze uitgaven scherp te monitoren en continu in te zetten op de beheersing van de kosten. In het thema Zorg en Welzijn is beschreven hoe wij dit doen.

In de voorbereiding van de begroting 2021 is een voorstel aan u gedaan om tot een sluitende begroting 2021 te komen en het meerjarenperspectief terug te brengen naar de uitkomsten zoals deze in perspectiefnota 2020 zijn vastgesteld. In de aanloop naar de perspectiefnota 2021 gaan we met u in gesprek over een proces om te komen tot een integrale afweging van ambities en ombuigingen.

Ook willen we de betrouwbaarheid van de planning en control systematiek borgen zodat uw raad kan vertrouwen op de systematiek en op de (toekomstgerichte) financiële informatie.

Stabiele financiële duurzaamheid en flexibiliteit

Voorspelbaarheid in de gemeentelijke financiën is een belangrijk element voor stabiele financiële duurzaamheid én voor de gewenste flexibiliteit. Deze is niet alleen nodig voor onze ambities maar ook voor het omgaan met onzekerheden. De financiële middelen vanuit het rijk zijn steeds minder gekoppeld aan de taken en opgaven waar wij als gemeente voor staan. De hoogte van de algemene uitkering kent schommelingen. En er zijn veel risico's waar we als gemeente mee te maken krijgen en waar we maar beperkt invloed op uit kunnen oefenen. Al deze gevolgen op de gemeentelijke financiën zijn nog ongewis. Binnen al deze onzekerheden willen wij toch een stabiel financieel beleid voeren en betrouwbare toekomstgerichte informatie aan u voorleggen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Om administratieve fouten in de toekomst te voorkomen en betrouwbare toekomstgerichte informatie aan u te kunnen presenteren wordt in opdracht van uw raad een onderzoek gestart in 2020.

Onderzoek naar de planning en control cyclus

Dit onderzoek geeft u inzicht in de werkwijze van het opstellen van de P&C documenten. Wat gaat goed en wat kan beter. Zodat u erop kunt vertrouwen dat de informatievoorziening van de cijfers in deze documenten betrouwbaar is. De conclusies en aanbevelingen implementeren we in de organisatie.

Na de implementatie van de verbeteringen in het de P&C cyclus neemt uw raad zich voor een mogelijk validatie te laten uitvoeren door de accountant. Met als doel een (beperkte) verklaring van getrouwheid over toekomstgerichte cijfers.

Audits

Afgelopen jaar hebben we audits uitgevoerd op het sociaal domein en het fysiek domein. Deze gaan we nu uitbreiden naar de middelenafdeling (specifiek de afdeling BFJ'z) en naar de afdeling Realisatie (fysiek domein). Doel is om goed inzicht te krijgen in de beschikbare en benodigde budgetten beter te kunnen sturen op deze budgetten. Ook gaan we in 2021 een gedragslijn opstellen voor waardering materiële activa. In samenhang met de ontwikkeling van een strategische accommodatiebeleid.

Audits

Afgelopen jaar hebben we audits uitgevoerd op het sociaal domein en het fysiek domein. Deze gaan we nu uitbreiden naar de middelenafdeling (specifiek afdeling BFJz) en naar de Grexen van het grondbedrijf. Hiermee zijn nog niet alle afdelingen geaudit maar wel 80 tot 90% van de inzet van de gemeentelijke middelen. Planning is om in drie jaar in alle afdelingen een audit te hebben uitgevoerd. Dit vraagt namelijk veel capaciteit van de organisatie.

Doel is om goed inzicht te krijgen in de beschikbare en benodigde budgetten en beter te kunnen sturen op deze budgetten. Ook gaan we in 2021 een gedragslijn opstellen voor waardering materiële activa. In samenhang met de ontwikkeling van een strategische accommodatiebeleid.

Personele mutaties

Personeelsuitbreidingen

Wat willen we bereiken?

Wij willen dat onze formatie en capaciteit aansluiten bij de ambities. Als dit uit de pas loopt, moeten we afwegen of de ambitie moet worden verlaagd, of er efficiënter kan worden gewerkt of dat de capaciteit moet worden verhoogd. Bij formatie uitbreiding rekenen wij 20% voor overhead en een bijdrage van 5% van de gemiddelde loonsom voor de kosten van de basis ICT.

Wat gaan we daarvoor doen?

De gevraagde formatie uitbreiding richt zich op de nieuwe Archiefwet. In totaal is er voor de archivaris 0,6 fte opgenomen. De totale personeelsuitbreiding in de begroting 2021 (ten opzichte van de perspectiefnota 2020) blijft beperkt tot deze 0,6 fte.

Financiële mutaties

Algemene uitkering gemeentefonds

De algemene uitkering gemeentefonds is de uitkering waarin rijksmiddelen worden overgedragen aan de gemeenten. De gemeenten zijn voor het grootste deel zelf bevoegd om te bepalen hoe ze deze inkomsten besteden. Specifieke uitkeringen die via de algemene uitkering beschikbaar worden gesteld, moeten aan het desbetreffende doel worden besteed.

Advies

1. De uitkomsten van de meicirculaire van de algemene uitkering gemeentefonds te verwerken in de begroting 2021.
2. De uitkomsten van de septembercirculaire 2020 van de algemene uitkering gemeentefonds te verwerken in de begroting 2021.

Argumenten

- 1.1/2.1 De algemene uitkering voor zowel de meicirculaire als de septembercirculaire is hoger dan de raming in de begroting 2020, voor de jaren 2021 tot en met 2024.
- 1.2/2.2 Vanaf 2023 worden er geen incidentele middelen beschikbaar gesteld door het rijk voor de uitvoering van de jeugdzorg.
- 1.3/2.3 De algemene uitkering is exclusief de compensatie met betrekking tot de hogere lasten en het verlies van inkomsten die verband houden met corona. Deze incidentele middelen zijn (vooralsnog) alleen beschikbaar gesteld in de jaarschijf 2020.

Kanttekeningen

- 1.1/2.1 De hoogte van de algemene uitkering is afhankelijk van de rijksuitgaven. Hogere rijksuitgaven leiden tot een hogere algemene uitkering. Lagere overheidsuitgaven leiden tot een lagere algemene uitkering.
- 1.2/2.2 Het besluit met betrekking tot de compensatie voor de uitvoering van de jeugdzorg door de rijksoverheid wordt verwacht na de verkiezingen in 2022.
- 1.3/2.3 De extra overheidsuitgaven met betrekking tot de corona compensatie valt buiten deze afspraken en leidt dus niet tot een hogere algemene uitkering.
- 2.4 De uitkomsten van de septembercirculaire is voor de jaren 2021 en 2022 positief. Het positieve resultaat komt door het bevriezen van het accres en de opschorting van de opschalingskorting in deze jaren. Omdat dit geen structurele doorwerking heeft, loopt de algemene uitkering voor de jaren 2023 en 2024 terug. Daarom zijn er voor deze jaren geen mutaties opgenomen in de septembercirculaire.

Wat mag het kosten?

	2021	2022	2023	2024
Algemene uitkering meicirculaire	562	1.396	608	1.585
Algemene uitkering septembercirculaire	785	-50		
Incidentele bijdrage jeugd		850		
Totaal	1.347	2.196	608	1.585

Archivaris archiefwet

Advies

1. Per 1 januari 2021 structureel budget beschikbaar te stellen voor het aannemen van een archivaris.

Argumenten

- 1.1 De nieuwe Archiefwet schrijft voor dat gemeenten een eigen archivaris moeten aanstellen.
- 1.2 De gemeente Heerenveen behoort tot de 25% van gemeenten zonder eigen archivaris. In 2020 huren we een tijdelijke archivaris in. Deze helpt ons met het op orde brengen (en houden) van onze analoge en digitale informatiehuishouding.

1.3 Het aangevraagde bedrag is inclusief € 14.000 voor overhead en basis ICT.

Kanttelingen

1.1 Het huidige voorstel gaat uit van 0,6fte. De VNG heeft ingeschat dat een gemeente van onze omvang dit gemiddeld nodig heeft. Voor het uitsluitend uitvoeren van wettelijke taken. Vanaf volgend jaar hebben we meer zicht op de breedte en diepgang van het takenpakket.

1.2 De besluitvorming over de nieuwe Archiefwet staat nu voor het voorjaar van 2021 gepland. De wet gaat in de loop van 2021 in. Er is vanaf begin 2021 geen budget beschikbaar om een archivaris in te huren. Hebben we geen archivaris, dan gaan deze taken naar de gemeentesecretaris. De wettelijke taken zijn dan wel geborgd, maar er is onvoldoende inhoudelijke kennis aanwezig over informatiemanagement.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Archivaris archiefwet	-70	-70	-70	-70

Loon- en prijscompensatie

Jaarlijks worden de budgetten voor lonen en prijzen geïndexeerd. Voor lonen wordt de uitkomst van de cao gevolgd. Voor de prijzen worden de kengetallen uit de algemene uitkering als uitgangspunt gebruikt.

Advies

1. Bestaande budgetten corrigeren met inflatie.

Argumenten

1.1 De markt corrigeert haar kosten met inflatie. Zonder het doorvoeren van een inflatiecorrectie kunnen dezelfde werkzaamheden niet voor de beschikbare budgetten worden uitgevoerd.

1.2 De lonen worden gemuteerd aan de hand van de cao. Als er voor een jaar nog geen nieuwe cao is afgesloten, wordt er een verwacht percentage in de begroting opgenomen.

Kanttelingen

1.1 In de algemene uitkering is rekening gehouden met deze inflatiecorrectie. De uitkomsten van de algemene uitkering is inclusief deze compensatie voor lonen en prijzen.

1.2 Voor de jaren 2021-2023 zijn de budgetten in de begroting 2020 verhoogd met de inflatiecorrectie en de afgesloten cao. De jaarschijf 2024 is nieuw in dit meerjarenperspectief.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Loon en prijscompensatie				-684

Kapitaallasten

Advies

1. De kapitaallasten worden jaarlijks begroot op basis van de beschikbare investeringskredieten en de voorgenomen investeringen.

Argumenten

1.1 De rente wordt jaarlijks herrekend tot een concernbrede omslagrente. Voor alle investeringskredieten wordt eenzelfde rentepercentage gehanteerd (2,5%).

1.2 De afschrijvingen worden jaarlijks berekend op basis van de werkelijke bestedingen.

Kanttekeningen

1.1 Het rentepercentage voor het grondbedrijf wordt jaarlijks geëvalueerd bij het opmaken van de jaarrekening en zo nodig bijgesteld.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Mutatie kapitaallasten	-160	45	205	117

Resterende investeringsruimte

Advies

1. In te stemmen met het inzetten van de resterende investeringsruimte om het nieuw ontstane tekort na correctie begroting 2021 op te lossen. Dit betreft in de periode van 2021 tot en met 2024 een bedrag van respectievelijk € 739.000, € 727.000 en € 677.000 structureel vanaf 2023.

Argumenten

1. Dit betreft de financiële vertaling van uw amendement bij de besluitvorming over de Perspectiefnota 2020.

2. Deze middelen zijn niet nodig voor investeringen waar u bij de Perspectiefnota 2020 heeft besloten.

3. Voor een realistisch toekomstbeeld is het van belang een financieel meerjarenperspectief bij begroting 2021 te kunnen presenteren dat gelijk is aan het meerjarenperspectief bij de Perspectiefnota 2020.

Kanttekeningen

1. Hiermee kunnen de bij de Perspectiefnota 2020 voorgestelde investeringen over Thialf, fietsplan en economisch beleid niet bij de begroting 2021 worden afgewogen. Wel kan uw raad gewenste investeringen opnieuw afwegen bij de Perspectiefnota 2021; hierbij hoort ook om dekking te zoeken voor de benodigde investeringsruimte door het ombuigen van beleid en budgetten.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Resterende investeringsruimte	739	727	677	677

Structurele Exploitatieruimte (SER)

Advies

1. In te stemmen met de inzet van de Structurele Exploitatie Ruimte (SER) van € 800.000 per jaar voor een realistisch meerjarenperspectief.

Argumenten

1.1 Deze structurele exploitatieruimte is in de begroting opgenomen in een financieel meer rooskleurige tijd en is bedoeld om onverwachte tegenvallers op te vangen.

1.2 In de Financiële Verordening is vanaf 2018 vastgelegd dat de structurele exploitatieruimte kan worden ingezet voor bezuinigingen.

Kanttekeningen

1.1 Met de inzet van deze structurele exploitatieruimte is de ruimte om niet voorziene tegenvallers op te vangen verbruikt. Indien uw raad opnieuw een structurele exploitatieruimte wil opnemen kan de raad dit als ambitie betrekken bij de Perspectiefnota 2021. Deze Perspectiefnota 2021 zal in het teken staan van gewenste ambities en investeringen door uw raad én van ombuigingen in beleid en budgetten om de hiervoor benodigde financiële ruimte te creëren.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Structurele Exploitatieruimte (SER)	800	800	800	800

Tegemoetkoming ziektekosten

Advies

1. Een structureel bedrag van € 70.000 voor de tegemoetkoming ziektekostenverzekering beschikbaar te stellen.

Argumenten

1.1. Met ingang van 1 januari 2019 is in de cao gemeenten geregeld dat iedere medewerker recht heeft op een tegemoetkoming in de ziektekosten. Dit recht geldt ongeacht de zorgverzekeraar. Vóór 2019 gold dit recht uitsluitend voor medewerkers met een aanvullende verzekering bij één van de collectieve zorgverzekeraars (IZA, CZ en Menzis).

1.2. De tegemoetkoming is vastgesteld op € 168,00 of € 296,00 per medewerker, per jaar. Afhankelijk van de salarisschaal van de medewerker. Voor 2019 (€ 64.000) en 2020 zijn aanvullende incidentele bedragen beschikbaar gesteld (€ 68.000). De verwachte kosten voor 2021 en verder zijn € 100.000 per jaar. Hiervoor is al jaarlijks een bedrag van € 30.000 beschikbaar gesteld.

Kanttekeningen

1.1. Op basis van de cao gemeenten hebben wij als werkgever de plicht om de tegemoetkoming aan onze medewerkers toe te kennen.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Tegemoetkoming ziektekosten	-70	-70	-70	-70

Verlengen picturae- Allefriezen.nl

Ongeveer 10 jaar geleden hebben wij, net als alle andere Friese gemeenten, een overeenkomst afgesloten met Picturae om gezamenlijk informatie uit onze burgerlijke stand online te ontsluiten.

De Friese gemeenten, provincie Fryslân, Picturae en Tresoar hebben in het verleden ook een convenant ondertekend, waarmee ze hun onderlinge samenwerking bekrachtigden. Niet verlengen betekent ook dat wij onze informatie niet meer online aanbieden via de

website www.allefriezen.nl. Wij stellen voor om een nieuwe overeenkomst met Picturae af te sluiten en hiervoor structureel € 5.000 beschikbaar te stellen.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Verlengen Picturae- AlleFriezen.nl	-5	-5	-5	-5

Vervroegde afwaardering gebouwen

Advies

1. Het vervroegd afschrijven van de boekwaarde van diverse onderwijsinvesteringen en gemeentehuis/Crackstate 1 jaar uit te stellen.
2. Hiervoor eenmalig € 351.000 beschikbaar te stellen voor rente en kapitaalslasten in 2021. De met de afboeking gemoeide eenmalige last van € 3.486 miljoen ten laste van de algemene reserve niet af te boeken bij de begroting 2021.
3. Een bestendige gedragslijn voor waardering materiële activa te ontwikkelen.

Argumenten

- 1.1 Bij de Perspectiefnota 2020 is dit besluit voorgelegd. In overleg met de accountant wordt voorgesteld om een gedragslijn waardering materiële activa te ontwikkelen waaraan deze vervroegde afschrijvingen getoetst kunnen worden.
- 1.2 Een dergelijke gedragslijn ontbreekt nu en wordt ontwikkeld in samenhang met het strategisch accommodatiebeleid.
- 1.3 Door eerst dit beleid te ontwikkelen is het beter nu geen besluiten te nemen die mogelijk een ongewenst effect kunnen hebben op de toekomstige gedragslijn.
- 1.4 De argumenten om deze materiële activa vervroegd af te schrijven zoals genoemd in de Perspectiefnota 2020 blijven onverminderd aanwezig, maar moeten onderdeel zijn van een bredere gedragslijn.

Kanttekeningen

- 1.1 Hiermee komt de vrijval van kapitaalslasten het eerste jaar te vervallen van € 350.000. Anderzijds vindt ook geen afboeking plaats van de eenmalige last voor de boekwaarde van € 3.486 miljoen.
- 1.2 Vanaf 2022 is de vrijval van kapitaalslasten wel structureel verwerkt in de begroting. Dit is een risico. Maar de verwachting is dat er goede argumenten zijn voor vervroegde afwaardering die past binnen de op te stellen gedragslijn.
- 1.3 De vervroegde afwaardering gemeentehuis heeft een relatie met de verwachte investeringen voor verduurzaming gemeentehuis. Dit budget wordt nu ingezet om het tekort bij de begroting bij te sturen. Dit zou kunnen betekenen dat ook de vervroegde afwaardering moet worden uitgesteld.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Vervroegde afwaardering gebouwen	-351			

Invoering archiefwet

De huidige Archiefwet is verouderd en minder goed toepasbaar op digitale informatie. Er ligt een wetsvoorstel om de huidige Archiefwet 1995 te vervangen door de Archiefwet 2021. De nieuwe Archiefwet verplicht onder andere het terugbrengen van de

overbrengingstermijn van 20 naar 10 jaar. Omdat we nog niet goed kunnen inschatten wat dit gaat doen voor onze informatiehuishouding willen we volgend jaar een pilot doen met het vervroegd overbrengen en duurzaam bewaren van (digitale) informatie. Bijvoorbeeld met de eeuwig te bewaren informatie, zoals uw videotulen. We vragen u om voor deze pilot eenmalig € 50.000 beschikbaar te stellen.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Invoering archiefwet	-50			

Mutatie reserve weerstandsvermogen

Advies

1. De reserve weerstandsvermogen in 2021 aanvullen met een bedrag van € 3,3 miljoen en deze middelen te onttrekken uit de algemene reserve.
2. Uit de reserve Weerstandsvermogen voor de jaren 2023 en 2024 een bedrag onttrekken van respectievelijk € 636.000 en € 117.000.

Argumenten

- 1.1 Het risicoprofiel van de gemeente bedraagt € 24,6 miljoen. Dit bedrag is opgebouwd uit de berekening van de risico's die zijn verwerkt in het risicobeheersysteem (NARIS) en het risico met betrekking tot het grondbedrijf.
- 1.2 In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing is de toelichting opgenomen van de hoogte van het risicoprofiel.
- 2.1 Door de onttrekking in 2023 en 2024 wordt het tekort in de begroting voor deze jaren uitgelijnd op het niveau van de perspectiefnota 2020. Het tekort in deze jaarschijven is dan ongeveer even groot als de incidentele bijdrage voor de jeugdzorg.

Kanttekeningen

- 1.1 Zowel bij de jaarrekening als de begroting vindt er een update plaats van het risicoprofiel.
- 1.2 Door het updaten van het risicoprofiel en de verwerking in de reserve weerstandsvermogen heeft de gemeente voldoende 'buffer' wanneer voorziene en onvoorziene risico's optreden.
- 2.1 Wanneer de incidentele bijdrage voor de jeugdzorg niet structureel wordt, moet het tekort in deze jaren alsnog uit eigen middelen worden gedekt.

Wat mag het kosten?

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Onttrekking algemene reserve	3.303			
Mutatie Weerstandsvermogen	-3.303		636	117
Totaal			636	117

Financiën thema

		Rekening	Begroting				
Omschrijving		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Algemene uitkering gemeentefonds	Lasten	-146	-150	-153	-155	-156	-158
	Baten	85.610	88.318	91.226	92.218	92.466	93.473
	Saldo	85.464	88.168	91.072	92.063	92.309	93.315
Algemene uitgaven en inkomsten	Lasten	364	493	545	237	244	230
	Baten	2.427	580	618	1.050	971	1.030
	Saldo	2.791	1.073	1.163	1.288	1.216	1.260
Bedrijfsvoering	Lasten	-2.988	-2.565	-869	-1.444	-453	-794
	Baten	334	657	480	492	497	503
	Saldo	-2.654	-1.908	-389	-953	43	-291
Belastingen	Lasten	-707	-626	-699	-700	-701	-702
	Baten	17.967	17.303	17.924	14.748	14.889	15.032
	Saldo	17.260	16.677	17.224	14.048	14.188	14.330
Beleggingen	Lasten	-822	-850	-852	-853	-856	-856
	Baten	958	954	954	954	954	954
	Saldo	136	104	102	101	99	98
Personeel & Detachering	Lasten	-10	-11	-11	-11	-11	-11
	Baten	14	106	12	12	12	12
	Saldo	4	95	1	1	1	1
Geraamd saldo van baten en lasten		103.000	104.208	109.174	106.549	107.856	108.714
Toevoegingen reserve		-13.044	-4.020	-5.387	-35	-35	-35
Onttrekking reserve		12.907	5.022	4.844	579	-30	190
Geraamd resultaat		102.863	105.211	108.631	107.093	107.792	108.869

Incidentele baten en lasten

		Rekening	Begroting				
Omschrijving		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Lasten		1.795	3.595	7.017	1.480	773	-505
Baten		5.045	5.917	8.942	520	-89	131
Saldo incidenteel		3.281	2.322	-1.924	961	862	-636

Indicatoren

Indicatoren	Eenheid	Jaar	Heerenveen	Nederland	Bron
Gemiddelde woonlasten éénpersoons huishoudens	€	2020	706	700	COELO
Gemiddelde Woonlasten meerpersoons huishoudens	€	2020	831	773	COELO
Gemiddelde WOZ waarde woningen	x €1.000	2019	209	248	Statistiek wet onroerende zaken

Paragrafen

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt de financiële positie van de gemeente beschreven. Ook moeten gemeenten hier enkele verplichte financiële kengetallen opnemen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft u geregeld in de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen.

Het weerstandsvermogen is voldoende

Het weerstandsvermogen is toereikend om de financiële gevolgen van risico's op te kunnen vangen. Op basis van het risicoprofiel van de gemeente Heerenveen bedraagt het benodigd weerstandsvermogen € 24,6 miljoen. In het hiervoor gepresenteerde weerstandsvermogen zijn ook de risico's als gevolg van corona meegenomen. Deze omvang is gebaseerd op een inventarisatie van eind juni/begin juli.

De gevolgen van corona zijn lastig in te schatten. We hielden daarom een extra inventarisatieronde bij u. Op deze manier verwachten wij u bij de behandeling van de begroting een zo actueel mogelijke stand van het weerstandsvermogen te presenteren. Wij informeren u hierover in een brief, vóór de behandeling van deze begroting. Als deze nieuwe inventarisatie leidt tot een aanpassing van het benodigde weerstandsvermogen leggen wij deze aan u voor in het eerste verzamelbesluit van 2021. Als gevolg hiervan hebben wij er voor gekozen in deze begroting geen top 10 grootste risico's op te nemen. In de brief die u ontvangt doen we dat wel.

De reguliere risico's van de grondexploitaties worden buiten Naris om berekend. Dit betekent dat het totale benodigde weerstandsvermogen bestaat uit het benodigd weerstandsvermogen grondexploitaties én het overige benodigd weerstandsvermogen uit Naris. In tegenstelling tot voorgaande jaren is er in Naris nu een specifiek risico grondbedrijf opgenomen als gevolg van corona.

Het beschikbare weerstandsvermogen gedeeld door het benodigde weerstandsvermogen op basis van het risicoprofiel vormt de ratio van het weerstandsvermogen.

Deze ratio wordt aan de hand van de onderstaande tabel 1 beoordeeld.

Ratio	Waardering	Betekenis
> 2	A	Uitstekend
1,4 – 2,0	B	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	C	Voldoende
0,8 – 1,0	D	Matig
0,6 – 0,8	E	Onvoldoende
< 0,6	F	Ruim onvoldoende

Voldoende weerstandsvermogen

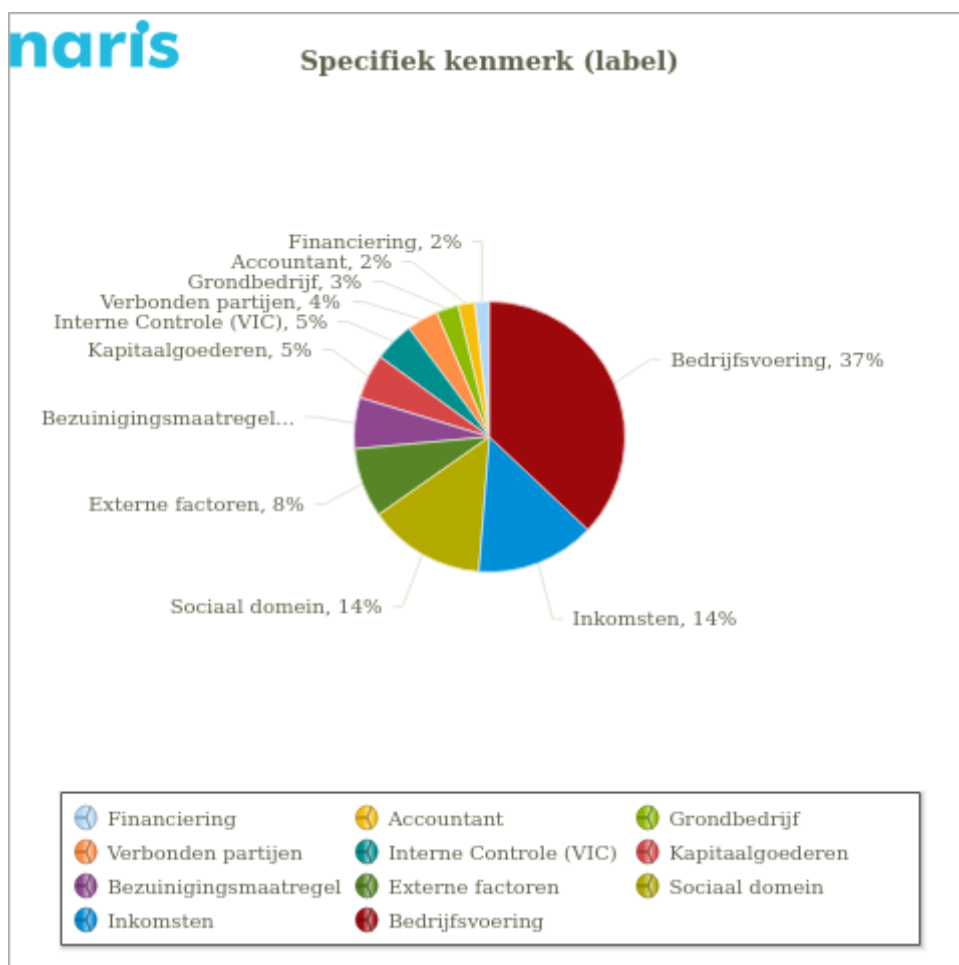
De gemeente streeft naar een voldoende weerstandsvermogen (waarderingcijfer C). Dit omdat bij de berekening van het benodigd weerstandsvermogen rekening wordt gehouden met een verhogende factor. De ratio en de waardering van de gemeente zijn weergegeven in de afbeelding hieronder. Deze ratio is exclusief de algemene reserve.

Ratio =	Beschikbare weerstandsvermogen € 24.600.000	= 1
	Benodigd weerstandsvermogen € 24.600.000	
Waardering en betekenis : C		

Risicoprofiel

Het risicoprofiel (per augustus 2020) van de gemeente Heerenveen, exclusief de risico's van de grondexploitaties, kan over verschillende categorieën, oftewel labels, worden verdeeld.

Dit is weergegeven in de afbeelding hieronder: risicoprofiel verdeeld over labels

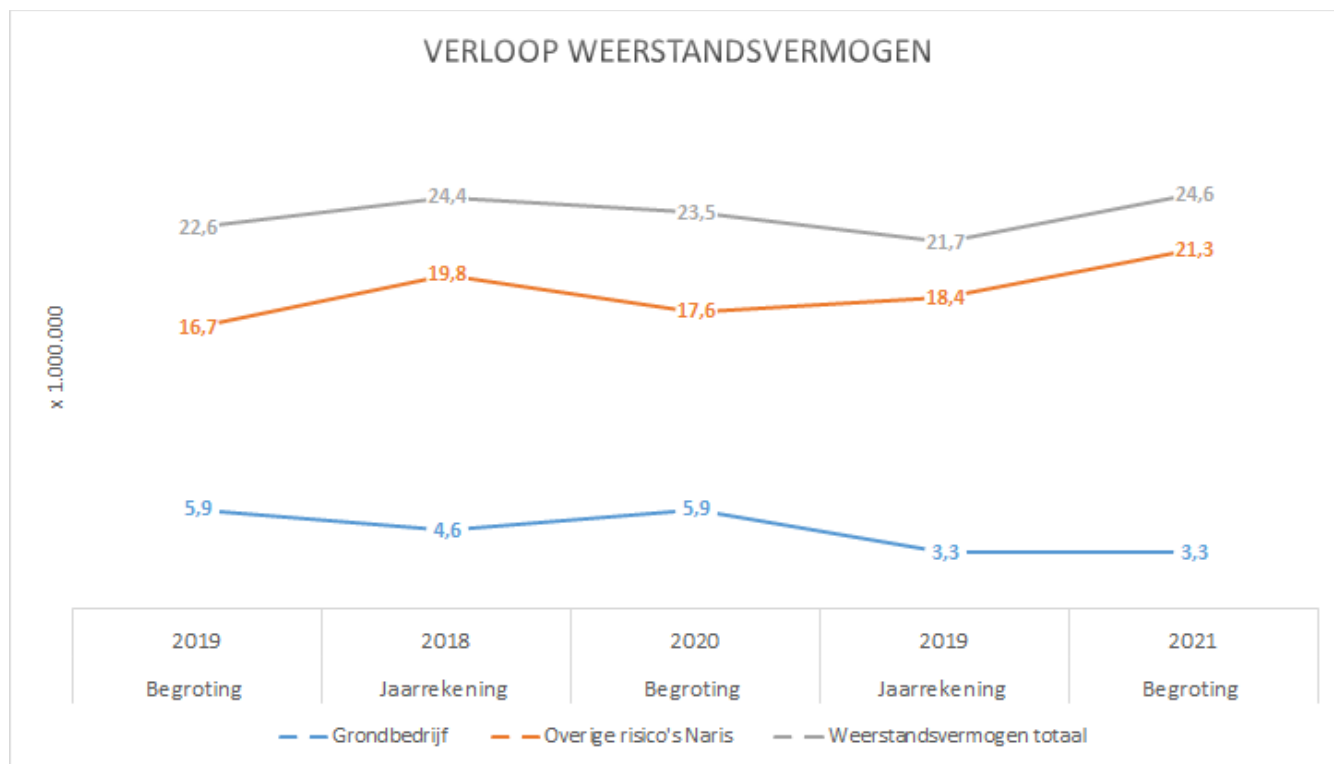
Risicosimulatie

Op basis van het risicoprofiel wordt een risicosimulatie (een berekening van het benodigd weerstandsvermogen) uitgevoerd.

Het weerstandsvermogen bij 90% zekerheid (en factor 1,4) komt op:

1. Weerstandsvermogen grondexploitaties	€ 3,3 miljoen
2. Weerstandsvermogen Naris	<u>€ 21,3 miljoen</u>
Totaal	€ 24,6 miljoen

In onderstaande grafiek is het verloop van het weerstandsvermogen over de afgelopen drie jaar zichtbaar. We zien dat het benodigde weerstandsvermogen grondbedrijf de afgelopen jaren is afgenomen. Het weerstandsvermogen voor de overige risico's neemt de laatste jaren juist toe.

Financiële kengetallen

Kengetallen	BEGR 2021	BEGR 2022	BEGR 2023	BEGR 2024
Netto schuldquote	62,5%	60,4%	56,3%	56,9%
Netto schuldquote (gecorrigeerd)	62,3%	60,3%	56,3%	56,8%
Solvabiliteit	20,9%	19,7%	20,0%	20,2%
Grondexploitatie	9,5%	8,1%	5,5%	5,0%
Structurele exploitatieruimte	0,5%	-1,4%	1,8%	-0,6%
Belastingcapaciteit	109,4%	111,6%	113,9%	116,3%

Netto schuldquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Indien de netto schuldquote boven de 100% ligt spreekt men van een hoge gemeenteschuld. Hoger dan 130% betekent dat gemeenten wordt geadviseerd direct maatregelen te treffen om de schulden te verminderen. De netto schuldquote laat voor het komende meerjarenperspectief een dalende trend zien.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. Het aandeel verstrekte leningen is stabiel en zeer gering. De uitkomsten hiervan zijn in lijn met de netto schuldquote zonder dat deze gecorrigeerd is voor verstrekte leningen.

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen op lange termijn te voldoen. Bij een ratio kleiner dan 20% heeft een gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld. Het licht staat dan op rood. Normaal bevindt de ratio van een gemeente zich tussen de 20% en 70%. De ontwikkeling van de solvabiliteit is stabiel.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. Grondexploitaties kunnen een forse impact hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn. In de jaarschijf 2022 en 2024 is er een tekort.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de lokale lastendruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De uitkomsten laten zien dat wij boven het landelijk gemiddelde uitkomen. De stijging van de lasten wordt grotendeels veroorzaakt door een stijging van de rioolheffing. Het is onduidelijk of wij voor de komende jaren inderdaad boven het landelijk gemiddelde uitkomen. Aangezien de vergelijkende cijfers voor het landelijk gemiddelde op hetzelfde niveau zijn gebleven als de begroting 2021.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Kapitaalgoederen zijn grote zaken die vaak veel waarde hebben en meerdere jaren meegaan. De gemeente heeft die nodig voor de dienstverlening. In deze paragraaf moeten ten minste de volgende kapitaalgoederen staan: infrastructuur, riolering, water, groen en gebouwen. Van deze kapitaalgoederen moeten het beleidskader, de financiële consequenties die uit het beleidskader voortvloeien en een vertaling van de financiële consequenties in de begroting zijn opgenomen. We geven ook nog een toelichting op een aantal andere kapitaalgoederen: huisvesting onderwijs, sportvelden en bijbehorende gebouwen en informatie en communicatietechnologie.

Infrastructuur

Infrastructuur omvat wegen, fiets- en voetpaden, civieltechnische kunstwerken (bruggen en tunnels) en oever- en kadebescherming. Het onderhoud hiervan gebeurt volgens het beleidskader, genaamd, 'Kwaliteitsplan Kapitaalgoederen en Beheer 2016 - 2020'. Hiermee borgen we een veilige en functionele leefomgeving en voorkomen we kapitaalvernietiging. In 2021 bieden we u een geactualiseerd 'Kwaliteitsplan kapitaalgoederen' aan.

Kwaliteitsplan Kapitaalgoederen en Beheer 2021 – 2025

In het 'Kwaliteitsplan Kapitaalgoederen en Beheer 2021 - 2025' vragen wij u, net als bij het huidige beheer- en onderhoudsniveau, een keuze te maken op welk niveau "de kapitaalgoederen" beheerd moeten worden. Dat betekent: bewust op sommige plaatsen wat meer en op andere plaatsen wat minder. Uitgangspunt is dat we moeten voldoen aan onze wettelijke verplichtingen qua veiligheid voor gebruikers en dat we kapitaalvernietiging voorkomen. Natuurlijk is het uitgangspunt om te zorgen voor een prettige woonomgeving en een goede bereikbaarheid. De keuzes en ambities, met een financieel effect, moeten betrokken worden bij de Perspectiefnota 2021.

Beleid Wegen

Het Wegenbeleidsplan wordt in 2021 geactualiseerd en aan u aangeboden. Met 'Kwaliteitsplan Kapitaalgoederen' is de basis gelegd voor het structurele beheer en onderhoud. Maar daarnaast spelen er meer onderwerpen die een verdiepingsslag vragen. In het wegenbeleidsplan komen de volgende aspecten aan bod:

- Comfort voor fietsers.
- Toename (zwaar) landbouw/ vrachtverkeer.
- Omgaan met teerhoudend asfalt.

Civil Technische Kunstwerken

- Het beleid Civiltechnische Kunstwerken wordt in 2021 geactualiseerd en aan u aangeboden.
- Aandacht gaat uit naar de constructieve veiligheid. We onderzoeken of al onze bruggen, met de huidige verkeersintensiteit, nog wel voldoen aan de vastgestelde normen volgens de nieuwe Europese richtlijn. Dit onderzoek is al door u geborgd in de investeringsagenda die u op 2 juli jaarlijks vaststelt. Daarnaast besteden we aandacht aan duurzame materialen.

Kade- en oeverbescherming

In 2021 is er ook, in navolging op het 'Kwaliteitsplan Kapitaalgoederen' een herijking van het beleid voor kade- en oeverbescherming. Een speerpunt is om bestaande "harde"

oeverbeschermingen om te vormen naar natuurvriendelijke oevers. Hierbij wordt ook gekeken naar mogelijkheden in biodiversiteit. Dit kan leiden tot een andere, natuurvriendelijke / duurzame inrichting. Mogelijk ook lagere investerings- en beheerlasten.

Riolering

Het onderhoud van de gemeentelijke voorzieningen voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater (regen-, grond- en afvalwater) draagt bij aan de volksgezondheid en een goede woon- en werkomgeving. In toenemende mate is er aandacht voor het regenwater en de afvoer en opvang hiervan. Klimaatdoelstellingen en klimaatverandering spelen bij deze toenemende aandacht een grote rol. Wateroverlast door extreme neerslag, tijden van (meer) droogte en/of hitte vragen om zorgvuldig omgaan met een teveel en soms een tekort aan water. Klimaatadaptatie is dan ook een belangrijk speerpunt. Ook het hergebruik van relatief schoon regenwater en het beperken van deze afvoer naar de zuivering zijn van belang.

Gemeentelijke Watertakenplan

Het beleidskader voor het onderhoud van de riolering is het [Gemeentelijk Watertakenplan](#). Actueel is het anticiperen op klimaatontwikkeling. Daarvoor moeten we inspelen op hevigere regenval in korte tijd, droogte en hogere temperaturen. De kosten voor beheer, onderhoud en investeringen worden gedekt uit de rioolheffing. Het huidige Watertakenplan loopt in 2020 ten einde. Eind 2020 bieden we u een geactualiseerd Watertakenplan 2021-2024 aan. Ook het Wetterskip Fryslân is, als belangrijke partner voor de wateropgaven, actief bij de totstandkoming van dit nieuwe watertakenplan betrokken.

Water

Water omvat het geheel aan watergangen, inclusief de daarbij behorende kade- en oeverbescherming. Het beleidskader voor onderhoud van water is het Kwaliteitsplan Kapitaalgoederen en Beheer 2016 – 2020. Deze wordt begin 2021 geactualiseerd en aan u voorgelegd. Daarnaast is er een overeenkomst voor het onderhoud van stedelijk water tussen het Wetterskip Fryslân en de gemeente Heerenveen. Voor het onderhoud van het stedelijk water ontvangen wij een vergoeding van het Wetterskip Fryslân.

Groen

De gewenste technische en verzorgende kwaliteit van het openbaar groen is vastgelegd in het Kwaliteitsplan Kapitaalgoederen en Beheer 2016 - 2020. Gekozen is voor het scenario 'bewust beheer'. Dit betekent dat we bewuste keuzes hebben gemaakt over waar het beheerniveau hoger moet zijn en waar het lager kan. De kwaliteit van het onderhoud meten we jaarlijks. Dit noemen we schouwen. Waar nodig passen we het beheer en onderhoud aan, zodat het beoogde kwaliteitsniveau wordt gehaald. We informeren u jaarlijks over de stand van zaken ten opzichte van het vastgestelde kwaliteitsniveau.

Zorgplicht

In het kader van onze zorgplicht leggen we de visuele kwaliteit en veiligheid van bomen jaarlijks vast. Op basis daarvan voeren we het bomenonderhoud gebiedsgericht uit, om te zorgen voor een veilig bomenbestand in Heerenveen.

Biodiversiteit

Hiervoor wordt verwezen naar de Doelen en Speerpunten:
Uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie en Biodiversiteit

Invasieve exoten

Naar aanleiding van Europese wetgeving hebben we een Plan van Aanpak opgesteld voor de bestrijding van invasieve exoten op land en in water (onder andere Japanse duizendknoop, Reuzenberenklauw, Waterwaaier). De bestrijding is een langdurig proces, dat onderdeel moet worden van het reguliere beheer en onderhoud. De aanpak vraagt om maatwerk, het kiezen voor de meest effectieve methode per locatie en samenwerking met andere beheerders en bewoners. In 2020 is gestart met intensieve bestrijding. De komende jaren gaan we over op communicatie, monitoring en beheersing. We volgen de ontwikkelingen in de markt en het beleid vanuit de rijksoverheid. Dit is nodig, gelet op de voortdurende innovaties en ontwikkelingen ten aanzien van een probleem waar nog geen afdoende oplossing voor is. Tot en met 2022 heeft u éénmalig en jaarlijks budget beschikbaar gesteld voor de bestrijding. Eind 2021 wordt de aanpak geëvalueerd en komen de structureel benodigde beheerkosten vanaf 2023 in beeld.

Dierplagen

Bij de bestrijding van de eikenprocessierups volgen we de landelijke leidraad van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. Op basis hiervan is ons uitvoeringsprogramma bepaald, dat we jaarlijks evalueren en zo nodig bijstellen. We informeren u jaarlijks over het uitvoeringsprogramma en de resultaten. Onderling wisselen gemeenten en de noordelijke provincies informatie met elkaar uit en delen ervaringen. In gezamenlijkheid volgen we de ontwikkelingen over landelijk beleid.

Ter ondersteuning van de aanpak van de eikenprocessierups wordt de natuurlijke bestrijding gestimuleerd. Dit doen we door vergroting van biodiversiteit rond locaties met eiken, waardoor een geschikte leefomgeving voor natuurlijke vijanden ontstaat. In 2020 is gestart met een nestkastenproject. In 2021 gaan we de natuurlijke bestrijding verder uitwerken en uitvoeren via de uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie en Biodiversiteit. Tevens zorgen we geleidelijk voor een gevarieerder bomenbestand.

De kosten en inspanning om de eikenprocessierups te bestrijden nemen jaarlijks toe. Deze toename zal naar verwachting de komende jaren doorzetten, gezien de landelijke trend. Aan de hand van de evaluatie van 2020 informeren we u over het structureel benodigde budget voor de komende jaren.

Gebouwen

Het beheer en (systematische) onderhoud van gebouwen gebeurt op basis van het gebouwenbeheersysteem. Het gebouwenbeheersysteem ondersteunt ook het planmatig onderhoud aan de gemeentelijke gymnastieklokalen en sporthallen. Huidige ontwikkeling is het optimaliseren van het beheer en onderhoud, zoals de verduurzaming van gebouwen om aan de eisen van nu en in de toekomst te voldoen.

Overheidsgebouwen

Overheidsgebouwen moeten vanaf 2023 minimaal energielabel C hebben. Vanaf 2030 moet 50% van de gemeentelijke gebouwen energie neutraal zijn. In 2050 moeten alle gemeentelijke gebouwen energie neutraal zijn. Bij toekomstig beheer en onderhoud en de vervanging van technische installaties houden we hier rekening mee. De toekomstige budgetten moeten hierop worden aangepast. Daar anticiperen wij op.

We zijn al gestart met de opgave "duurzaamheid gebouwen". Per gebouw inventariseren we de maatregelen en bijbehorende kosten om aan de rijksverplichting en gemeentelijke ambitie te voldoen. Op basis van deze inventarisatie maken we een voorstel voor gefaseerde uitvoering.

Tevens ontwikkelen we een strategisch accommodatiebeleid; op basis hiervan wegen we af welke gebouwen we nodig hebben en welke we kunnen afstoten.

Huisvesting onderwijs

De gemeente is verantwoordelijk voor voldoende huisvestingscapaciteit en voor een adequate huisvestingssituatie van het onderwijs in de gemeente. Dit geldt voor het basis-, speciaal- en voortgezet onderwijs. Er is geen gemeentelijke zorgplicht voor de onderwijshuisvesting van het middelbaar beroepsonderwijs.

Budget

In de begroting is jaarlijks budget geregeld voor calamiteiten en voor een eerste inrichting van onderwijsleerpakketten en/of meubilair bij uitbreidingen door autonome ontwikkelingen.

Huisvesting basisonderwijs

Op 23 juni 2016 heeft u de 'Herijking toekomstperspectief huisvesting basisonderwijs gemeente Heerenveen' vastgesteld. Dit plan geeft tot en met 2030 inzicht in het huisvestingsperspectief voor de basisscholen in de gemeente. Voor de bekostiging van de onderwijsvoorzieningen is de 'Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Heerenveen' (vastgesteld op 18 december 2017) het uitgangspunt. De bijbehorende dekking is geregeld in de begroting. We monitoren en evalueren het plan jaarlijks met de schoolbesturen.

De afgelopen 4 jaar zijn er veel ontwikkelingen geweest die invloed hebben op de huisvesting van het basisonderwijs (bijv. krimp, samenvoegen van basisscholen). Om die reden wordt in 2021 het huisvestingsplan weer herijkt.

Huisvesting voortgezet onderwijs

Voor het voortgezet onderwijs (VO) ontbreekt nog een dergelijk inzicht. Samen met alle relevante partners verkennen we op dit moment de vastgoedopgave. Binnen dit proces moeten nog andere keuzes worden gemaakt om een zo compleet mogelijk beeld te krijgen van de toekomstige huisvesting van het VO (inclusief het bewegingsonderwijs) in de gemeente. In de dekking van de benodigde investeringsbehoefte is nog niet voorzien. De verwachting is dat we eind 2020 of begin 2021 met een voorstel bij u komen over het toekomstperspectief huisvesting VO.

Sportvelden en bijbehorende gebouwen

De gemeente onderhoudt de gemeentelijke sportvelden. Bij sommige sportvelden zijn de dagelijkse onderhoudswerkzaamheden overgedragen aan de verenigingen. Hiervoor ontvangen zij jaarlijks een vergoeding van de gemeente.

Sportvelden

Voor de sportvelden is de meerjarenonderhoudsplanning 'Actualisatie nulmeting sportvelden Heerenveen' van 6 januari 2016 het uitgangspunt. De financiële dekking van de benodigde onderhoudsmaatregelen is geregeld in het product Sportaccommodaties in de begroting en in de Voorziening Sportvelden. In dit budget zijn ook de periodieke renovatiekosten van de natuur- en kunstgrasvelden en van de kunststofatletiekbaan opgenomen. Bij de vaststelling van het 'Actualisatie Accommodatieplan Sport' op 23 juni

2016 heeft u besloten dat beheer en onderhoud van de sportvelden bij de gemeente blijft.

Onderhoud was- en kleedgebouwen

Het beleid ('Actualisatie Accommodatieplan Sport' d.d. 23 juni 2016) is er opgericht de was- en kleedgebouwen in eigendom over te dragen aan de hoofdgebruikers van het betreffende sportcomplex. In 2018 zijn de laatste was- en kleedgebouwen overgedragen aan v.v. Mildam en v.v. Nieuweschoot. Wij zijn daarmee formeel geen eigenaar meer van een was- en kleedgebouw binnen onze gemeente.

Uitbreiding en/of vernieuwing

Voor specifieke uitbreiding en/of vernieuwing van sportvoorzieningen (anders dan renoveren) wordt niet gereserveerd. Dit betekent dat hiervoor van geval tot geval een investeringskrediet nodig is, waarvan de lasten in de begroting worden verwerkt. Bij de vaststelling van eerder genoemde 'Actualisatie Accommodatieplan Sport' heeft u besloten dat, bij verzoeken voor dergelijke investeringen in sportaccommodaties, een vereniging in principe 1/3e van de werkelijke kosten (mee)betaalt.

Bij de 'Actualisatie Accommodatieplan Sport' heeft u besloten dat er op Sportpark de Akkers een tweede kunstgrasveld aangelegd mag worden om het capaciteitsprobleem op te lossen. Dit tweede kunstgrasveld is in de zomer van 2020 gerealiseerd.

Informatiemanagement en ICT

De basis-ICT met daaronder de onderhoudscontracten en een investeringsplan laten we onder kapitaalgoederen vallen. We hebben er bewust voor gekozen om de vervanging van software voor primaire, bedrijfsvoering-, mid- en frontoffice processen niet onder kapitaalgoederen op te nemen. Vervanging van deze software is namelijk afhankelijk van het functioneren daarvan, het aanbod van leveranciers, de wijzigingen in wet- en regelgeving en andere invloeden. Daar zit geen ritme van vervanging in. De kosten van deze softwarevervanging kunnen omvangrijk zijn. Dit hebben we als risico opgenomen in het weerstandsvermogen.

Investerings 2021-2025 (x € 1.000)

Omschrijving	2021	2022	2023	2024	2025
Software - kantoorautomatisering en systeemsoftware		562	47		382
Hardware & Infra - ICT werkplekken	26		220	211	
Hardware & Infra - randapparaten		15	21	9	97
Hardware & Infra - netwerk & data					160
Hardware & Infra - servers & storage	200	34	55		250
Hardware & Infra - serverruimte	10	14	20		10
Hardware & Infra - spraak & beeld				165	
Totaal	€ 236	€ 625	€ 363	€ 385	€ 899

In het bovenstaande investeringsoverzicht is het besluit van de raad over het 3e verzamelbesluit nog niet verwerkt.

Het in de financiële verordening opgenomen afschrijvingsbeleid is in overeenstemming gebracht met het bovenstaande investeringsplan. Deze wijziging gaat over de naamgeving van investeringen en de termijn waarbinnen investeringen worden afgeschreven. Voor verschillende investeringen was deze termijn groter of kleiner dan de technische en/of economische levensduur. Daarmee was die niet voldoende in overeenstemming met de oude financiële verordening.

Op langere termijn (4 tot 8 jaar) voorzien wij een kanteling van investeren naar huren door ontwikkelingen in de technologie. Wij verwachten dat investeringen in rekenkracht (servers), opslag (storage), netwerk, back-up, recovery en systeempogrammatuur in de toekomst vervangen worden door het huren van digitale werkplekken. Dit is beter beheersbaar, betaalbaar en informatieveilig.

Financiering

Algemeen

In de financieringsparagraaf legt de gemeente de verwachtingen en het beleid voor de financieringsrisico's vast. De paragraaf geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

Net als de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, bevat ook de paragraaf Financiering informatie over de financiële risico's die een gemeente loopt. De risico's in deze paragraaf zijn goed kwantificeerbaar. Het gaat hier bijvoorbeeld om krediet-, rente- en liquiditeitsrisico's.

Kaders

Voor de uitvoering van de treasuryfunctie heeft de gemeente te maken met verschillende wettelijke kaders. De belangrijkste lichten we toe:

Wet HOF

In de wet HOF (houdbare overheidsfinanciën) is vastgelegd dat het Rijk en de decentrale overheden (gemeenten, provincies en waterschappen) een gelijkwaardige inspanning leveren om het begrotingstekort (EMU-tekort) de komende jaren verder weg te werken. Gemeenten worden hierdoor beperkt in het aantrekken van leningen.

Wet Fido

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de wettelijke kaders van de Wet Fido (financiering decentrale overheden). In de wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt onder andere tot uitdrukking in een financieringsparagraaf in de begroting en jaarrekening. Eind 2013 is de Wet Fido gewijzigd door de invoering van het verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden. Reden voor de invoering van het verplicht schatkistbankieren is het beheersen van de overheidsschuld en het reduceren van het financiële risico voor decentrale overheden.

Ruddo

In de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) staan de regels waar uitzettingen aan moeten voldoen. Dit voor zover die niet in de schatkist worden aangehouden. De Ruddo beperkt zich tot regelgeving over het uitzetten van gelden in de vorm van een belegging in waardepapieren en het aangaan van transacties in financiële derivaten.

Treasurystatuut, financiële verordening.

In het treasurystatuut zijn binnen de mogelijkheden van de wet Fido en de Ruddo de kaders vastgelegd voor de uitvoering van de treasuryfunctie. In 2017 is een onderzoek uitgevoerd naar hoe wij op dit moment deze functie invullen.

Aan de hand van het uitgevoerde onderzoek zijn een aantal concrete maatregelen getroffen:

- We stellen per kwartaal een actuele liquiditeitsprognose op;
- We evalueren jaarlijks onze werkwijze en passen deze zo nodig aan.

De aanpaste financiële verordening is op 16 december 2019 door de raad vastgesteld. Het treasurystatuut wordt binnenkort aangepast.

Treasury

Financieringsbehoefte

In de afgelopen jaren is onze financieringsbehoefte voornamelijk 'lang' gefinancierd. Gezien de gunstige rentepercentages en de financiële positie van de gemeente werd hiermee het risico op renteschommelingen zoveel mogelijk opgevangen. De herfinanciering in 2015 is hier een goed voorbeeld van.

Volgens het schatkistbankieren moeten overtollige middelen in de schatkist van het Rijk worden aangehouden. Doordat hier enkele uitzonderingen op zijn kan de gemeente profiteren van haar financieringsoverschot.

Overtollige middelen kunnen bijvoorbeeld uitgezet worden in de vorm van een lening aan een andere gemeente of er kan voor worden gekozen bestaande leningen vervroegd af te lossen. De leningen aan de bank kunnen alleen niet zonder boetes vervroegd worden afgelost.

Garantstellingen

Door garantstellingen en financiële deelnemingen worden middelen ingezet voor derden die geheel of gedeeltelijk publieke taken uitvoeren. De financiering van instellingen in de sectoren zorg en woningbouw is in het verleden veelvuldig gepaard gegaan met garantiestelling door de gemeente. Sinds 2001 worden geen nieuwe directe garantiestellingen meer verleend aan instellingen op het gebied van zorg en woningbouw, omdat deze instellingen de mogelijkheid hebben leningen aan te trekken via het Waarborgfonds sociale woningbouw of het Waarborgfonds Zorgsector. Vanuit het verleden is er nog een aantal directe garantiestellingen verleend aan instellingen in de sectoren zorg en woningbouw. In het in 2014 vastgesteld beleidskader Garanties is opgenomen onder welke voorwaarden de gemeente bereid is alsnog een borg- of garantstelling af te geven. De gemeente staat bijvoorbeeld garant voor een lening ten behoeve van MFA Aengwirden en Sportstad Heerenveen BV.

Relatiebeheer

De (kort geld) financiering van de gemeente komt grotendeels tot stand via de BNG via rekening-courant en kasgeldleningen. Daarbij vindt saldo regulatie plaats. Daarnaast wordt ook bij de ABN-AMRO bank een rekening-courant aangehouden.

Herijken treasury statuut

In 2021 wordt gestart met het updaten van het treasurystatuut. Hierin wordt ook het onderdeel Strategisch vastgoed/accommodatiebeleid meegenomen.

Visie en beheer

Rentevisie

De gemiddelde rente op de leningen van de huidige vaste schuld bedraagt circa 2,5%. De verwachting is dat zowel de rente op de geld- als kapitaalmarkt voorlopig op een laag niveau blijft.

Kredietrisico

Kredietrisicobeheer kunnen we omschrijven als het beheersen van risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid van een waardedaling van onze vorderingen als gevolg van insolventie of deficit van tegenpartijen.

<i>Financiële vaste activa</i>	Geprognosticeerde boekwaarde 31-12-2021
Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	13.781.058
Voorziening 'kapitaalverstrekking deelnemingen'	-1.500.000
Overige langlopende leningen	322.308
Overige uitzettingen > 1 jaar	101.774
	12.705.140

Renterisicobeheer

Kasgeldlimiet

De gemiddelde netto vlottende schuld per kalenderkwartaal wordt getoetst aan de kasgeldlimiet. Bij een begrotingsomvang van € 166.791.000 bedraagt de toegestane kasgeldlimiet 8,5% van dit bedrag ofwel € 13.343.280. Dit is het maximale bedrag dat met kort geld mag worden gefinancierd. Aan de hand van de liquiditeitsprognose wordt dit gemonitord.

Renterisiconorm

De hoogte van de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen van opgenomen leningen wordt getoetst aan de renterisiconorm. In de Wet FIDO is het renterisico bepaald op 20% van het begrotingsvolume. In onderstaande tabel wordt de renterisiconorm voor de komende jaren weergegeven. Hieruit blijkt dat de norm niet wordt overschreden.

<i>omschrijving</i>	<i>stap</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>	<i>2024</i>
		<i>x 1.000</i>	<i>x 1.000</i>	<i>x 1.000</i>	<i>x 1.000</i>	<i>x 1.000</i>
Renterisico						
renteherzieningen	1	-	-	-		
aflossingen	2	5.103	5.103	5.103	5.103	5.103
renterisico (1+2)	3	5.103	5.103	5.103	5.103	5.103
renterisiconorm						
begrotingstotaal	4a	157.360	166.791	164.822	162.428	160.849
vastgesteld percentage	4b	20%	20%	20%	20%	20%
renterisiconorm (4a x 4b)	4	31.472	33.358	32.964	32.486	32.170
Ruimte onder renterisiconorm	5	26.369	28.255	27.861	27.383	27.067

Rentetoerekening 2021

Vanaf het begrotingsjaar 2019 moet de rekenrente volgens een vaste formule worden berekend en kan u deze niet meer vrij bepalen. Uw invloed op het renteresultaat is vanaf dat moment beperkt tot de keuze om wel of geen rente over het eigen vermogen te berekenen. De omvang van de rente die over het eigen vermogen mag worden berekend, is met ingang van de begroting 2017 gemaximeerd op het gemiddelde rentepercentage dat de gemeente over haar extern aangetrokken leningen betaalt.

Renteschema

De externe rentelasten over de korte en lange financiering	€	3.007.306
De externe rentebaten	-/- €	<u>2.161</u>
Totaal door te rekenen externe rente	€	3.005.145
De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/- €	520.000
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/- €	<u>0</u>
Saldo door te rekenen externe rente	€	2.485.145
Rente over eigen vermogen	€	750.000
Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	€	<u>0</u>
De aan taakvelden (progr. incl. Overhead) toe te rekenen rente	€	3.235.145
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	€	<u>4.000.438</u>
Renteresultaat op het taakveld treasury	€	<u><u>765.293</u></u>

Bedrijfsvoering

Algemeen

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens rond de gemeentelijke bedrijfsvoering. Met bedrijfsvoering worden de bedrijfsprocessen bedoeld die nodig zijn om de beleidsdoelstellingen uit de thema's te realiseren. Het betreft de beleidsmatige (primaire) processen, de ondersteunende (secundaire) processen en de sturing en beheersing ervan.

Verbetering getrouwheid en/of rechtmatigheid

Op basis van de bevindingen die de accountant heeft gedaan tijdens de interim controle is het format en de inhoud van de managementletter verder doorontwikkeld.

Hieronder is per onderdeel de actie op de bevindingen van de accountant opgenomen.

1. Verbetering getrouwheid en/ of rechtmatigheid

Op basis van de bevindingen van de accountant, hebben we het format en de inhoud van de managementletter verder doorontwikkeld. Hieronder treft u per proces aan welke actie(s) we hebben ingezet (evaluatie, controle). Een belangrijke bevinding houdt in dat dit óf leidt tot een frauderisico óf tot een verhoogde kans op een materiële fout in de jaarrekening. Alle bevindingen hieronder zijn niet significant.

Proces Jeugdzorg/WMO & Uitkeringen (Participatiewet)

Uitkeringen (Participatiewet): Er is geen zichtbare toetsing op toewijzing van uitkeringen.

Opvolging: Bij toekenning toetsen we op dit moment op rechtmatigheid en juistheid met de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). We zijn bezig met het ontwikkelen van lijncontroles (IC) op dit gebied om daarmee op tijd (systematische) fouten te ontdekken en te kunnen bijsturen.

Jeugdzorg/WMO: Er is geen zichtbare inhoudelijke toetsing op de toekenning van de zorg.

Opvolging: Bij toekenning toetsen we op dit moment op rechtmatigheid en juistheid met de Verbijzonderde Interne Controle (VIC). We zijn bezig met het ontwikkelen van lijncontroles (IC) om daarmee op tijd (systematische) fouten te ontdekken en bij te sturen.

Bij Jeugdzorg krijgt de gedragswetenschapper, van de jeugdigen die door de gemeente aangewezen worden, de ondersteuningsplannen, die gevolgd worden door een beschikking, ter beoordeling en ondertekening onder ogen. En bij elk ondersteuningsplan wordt door de administratie gecontroleerd of de ingezette zorg wel op de goede manier is vastgelegd in de Sociaal Domein Fryslân profielen.

Bij WMO maken de meitinkers het gespreksverslag/ondersteuningsplan en wordt dit plan in de backoffice WMO geaccordeerd en de beschikking afgegeven. Er vindt dus wel degelijk een controle plaats op de toekenning van zorg. Dit is het vier-ogen principe. De facturatie wordt grotendeels gecontroleerd door het berichtenverkeer. Het systeem koppelt de beschikkingsdata aan de factuur. Op dat onderdeel is geen fraude mogelijk. Ook is een overschrijding van de aangewezen ondersteuning niet mogelijk.

Proces Investeringskredieten

Geen monitoring/toekenningscontrole op investeringskredieten.

Opvolging: Periodiek (4x per jaar) wordt een steekproefsgewijze 'zichtbare' controle en analyse uitgevoerd op de toereikendheid van de investeringskredieten. De monitoring en bijsturing van de budgetten maakt op deze wijze onderdeel uit van de verzamelbesluiten.

Proces Subsidies

Geen zichtbare controle op de toetsing van de structurele subsidieaanvragen.

Opvolging: Zowel de eenmalige subsidies als de jaarlijkse subsidie zijn aan een steekproef onderworpen. In 2021 wordt een geautomatiseerd subsidieproces ingericht.

Indicatoren

Indicatoren	Kosten	Jaar	Heerenveen	Eenheid	Bron
Formatie	per 1000 inwoners	2021	9,95	fte	Gemeente Heerenveen
Bezetting	per 1000 inwoners	2021	10.06	fte	Gemeente Heerenveen
Organisatiekosten	per inwoner	2021	873	€	Gemeente Heerenveen
Externe inhuur	inhuur van totale loonsom	2021	10,25	%	Gemeente Heerenveen

Indicatoren	Omschrijving
Formatie	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van uw organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.
Bezetting	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan. Let op: ook boventallige medewerkers moeten hier meegeteld worden.
Organisatiekosten	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten en dergelijke voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
Externe inhuur	Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt.

Samenwerking

Algemeen

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisaties waarin de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft. Is er alleen sprake van een financieel belang dan gaat het niet om een verbonden partij.

In deze paragraaf worden nieuwe verbonden partijen en ontwikkelingen op het gebied van samenwerken toegelicht. Dat geldt ook voor de beleidsontwikkelingen op het gebied van samenwerken.

De maatschappelijke doelen, het beleid, (financiële) belangen en risico's, vermogenspositie en omvang financieel resultaat staan ook weergegeven per hoofdfunctie in deel 2 van deze begroting. Dit is een gevolg van het vernieuwde BBV (Besluit begroting en verantwoording).

Inleiding

Nota samenwerken

Sinds 2019 werkt de gemeente Heerenveen volgens de Nota Samenwerken (door u vastgesteld op 16 september 2019).

Deze nota bestaat uit drie pijlers:

1. De reikwijdte van samenwerking gaat verder dan de definitie verbonden partijen conform BBV

De vorige nota verbonden partijen uit 2006 zag uitsluitend toe op die samenwerkingsverbanden die voldoen aan de criteria van het BBV. De nieuwe nota samenwerken rekt dit op naar de verbonden partijen cf. BBV en andere samenwerkingspartners die een grote impact hebben op het realiseren van onze doelen.

In de praktijk zien we dat we op verschillende manieren samenwerken. Dit gebeurt niet altijd in de vorm van een gemeenschappelijke regeling of een privaatrechtelijk orgaan (BV, NV) waarin wij zowel een bestuurlijk als een financieel belang hebben. Dit laatste is nodig om een samenwerking te kwalificeren als een verbonden partij. Wij zijn van mening dat het ook belangrijk is om aandacht te hebben voor de samenwerkingspartner die door middel van een subsidie of bijvoorbeeld een garantstelling een bijdrage levert aan het realiseren van de doelen van de gemeente en haar inwoners.

2. Geen kaders vooraf maar maatwerk

Het beleggen van een publieke taak bij een andere organisatie heeft als gevolg dat geen directe controle is door de gemeenteraad. Politiek-bestuurlijke invloed kan worden uitgeoefend door bijvoorbeeld een zienswijze in te dienen bij de begroting en jaarrekening. Bovendien heeft de gemeente niet altijd een meerderheidsstem in de andere organisatie. De afweging om een taak zelf te doen of hierin samen te werken kan daarom voor u een grote impact hebben. Dit geldt niet voor iedere taak. Afhankelijk van het belang en de sturing die u hier zelf op wilt houden kan samenwerken een prima oplossing zijn. Ondanks dat uw directe beïnvloedbaarheid zal afnemen.

Het is op voorhand erg lastig de situaties te benoemen waarvan duidelijk is dat samenwerken of zelf doen de juiste keuze is. Ook de vorm waarop, is situatieafhankelijk en dus maatwerk. Dit betekent dat wij u op voorhand in positie brengen en samen kijken of samenwerken gewenst is en zo ja, in welke vorm.

3. Meer grip op onze samenwerkingspartners

Als we eenmaal samenwerken wordt de afstand tussen de raad en de taakuitvoerder over het algemeen groter. De invloed op keuzes wordt anders en vaak indirecter. Om grip te houden op deze samenwerkingspartners biedt een risicoanalyse zicht op de risico's van een samenwerkingspartner. De uitkomsten van het risicokompas bepalen uiteindelijk ook welke beheersmaatregelen we inzetten. Afhankelijk van het zwaartepunt van de risico's bepalen we het toezichtsarrangement. Voor overzicht van de beheersmaatregelen die worden ingezet. Dat kunnen zowel 'harde' controls zijn (frequenter oplevering van rapportages tot het ingrijpen in de organisatiestructuur) als 'soft' controls (op de menskant, een gesprek om te helpen op transparantie, betrokkenheid en voorbeeldgedrag). Welke controls waar nodig zijn, is maatwerk.

Risicobeheersing samenwerkingspartners

In de nota Risicomanagement en weerstandsvermogen is opgenomen dat ook de financiële risico's bij verbonden partijen meegenomen worden in de periodieke risico-inventarisaties. Behoort dit risico tot de top tien risico's van de gemeente Heerenveen, dan lichten we dat verder toe in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement. Daarnaast besteden we in de nieuwe nota Samenwerken ook aandacht aan de beheersing van de risico's en de manier waarop we doelen monitoren.

Categorieën

In onderstaand overzicht ziet u de vormen van samenwerking die voldoen aan de definitie zoals opgenomen in het BBV en waarin de gemeente Heerenveen participeert. In de toekomst zal deze lijst worden uitgebreid met de samenwerkingspartners conform de nieuwe nota samenwerken.

Gemeenschappelijke regelingen

- Bedrijvenpark A7
- Veiligheidsregio Fryslân
- Sociale werkvoorziening Fryslân
- De Marrekrite
- Welstandszorg Hûs en Hiem
- Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing
- Centrumregeling samenwerking Sociaal domein

Vennootschappen en coöperaties

- Afvalsturing Friesland N.V.
- NV Fryslân Miljeu
- Fryslân Miljeu Zuidoost B.V.
- Caparis N.V.
- Dataland BV
- Sportstad Heerenveen BV
- Gemeentelijk Sportcentrum BV
- Thialf OG B.V.
- IJshockeyhal Thialf Heerenveen B.V.

- BNG Bank N.V.
- Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.

Stichtingen en verenigingen

- Vereniging Nederlandse Gemeenten
- Vereniging van Friese Gemeenten
- Stichting Ambion
- Vereniging van eigenaars Sportcentrum Heerenveen
- MFA De Akkers

Overige verbonden partijen

- Geen

In de notitie Verbonden partijen van de commissie BBV adviseren zij gemeenten om ook andere organisaties op te nemen. Bij deze organisaties is geen sprake van een financieel belang zoals beschreven in het BBV. Maar er is wel van een structurele bekostiging en grote mate van afhankelijkheid van de gemeente. Gezien de invulling van de nota samenwerken wordt hier door u gehoor aan gegeven.

Uitvoering

De implementatie van de Nota Samenwerken is gestart in 2020 en wordt voortgezet in 2021. We houden het overzicht actueel van partijen die vallen binnen de reikwijdte van de Nota Samenwerken en geven inzicht in het risicoprofiel van deze partijen. Dit doen we bij een deel van de partijen in samenwerking met andere gemeenten. Samenwerken is gebaat is bij samen toezicht houden. Wij leren van elkaar en we kunnen een gezamenlijk signaal afgeven.

Gemeenschappelijke regelingen

Bedrijvenpark A7	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen en De Fryske Marren.
Zeggenschap	Ieder 50%.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Vertegenwoordiging in: Dagelijks bestuur: T.J. van der Zwan en H. Rinkes Algemeen Bestuur: Alle collegeleden
Doel	Het stimuleren van de ontwikkeling en verzorgen van een optimale afstemming van de in het werkingsgebied gelegen bedrijventerreinen.
Realisatie doelstelling	Doelstellingen zijn qua opbrengsten gerealiseerd. Een deel van de uit te voeren werkzaamheden en bijbehorende lasten zijn doorgeschoven naar 2020. De planning is begin 2020 aangepast en ten behoeve van de Jaarstukken 2019 geactualiseerd.
Beleid	Het beleidskader voor de ontwikkeling van de bedrijvenparken A7 is de integrale visie Heerenveen- Skarsterlân. Het doel is een optimale benutting van de kansen op economische groei door de aanwezigheid van de rijksweg A-7, zonder afbreuk te doen aan het positieve woon- en leefklimaat. De samenwerking richt zich onder meer op het ontwikkelen, realiseren en uitgeven van bedrijventerreinen.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen.
Publiek belang	Stimulering economische ontwikkelingen en werkgelegenheid.
Ontwikkelingen	In 2019 is 0,16 hectare meer verkocht dan geraamd tegen een hogere prijs dan waarmee gerekend wordt in de exploitatie. De kosten zijn lager als geraamd. Aan het eind van de looptijd wordt een positief resultaat verwacht. Dit resultaat op netto contante waarde van € 319.000 is verrekend met de getroffen voorziening voor verlies. Deze vrijval uit de voorziening vormt tevens het jaarresultaat van de GR. Via een Monte Carlo analyse zijn de risico's van de exploitatie berekend. Het risico is dat de netto contante waarde zou kunnen dalen van € 319.000 met € 553.000 tot -/- € 249.000. Deze daling kan worden opgevangen met het weerstandsvermogen van de GR van € 728.000.
Bestaande en verwachte risico's	Bestaande risico's grondexploitatie worden jaarlijks geïnventariseerd en leiden tot een aanpassing van de grondexploitatie; het betreft de aan de exploitatie van bedrijfsterreinen inherente risico's van hoeveelheid gronduitgifte, marktprijzen en renteontwikkeling. De gehanteerde uitgangspunten liggen in lijn met de door de gemeente zelf gehanteerde punten. De geprognosticeerde verkopen zijn reëel. Daarnaast wordt een Monte Carlo analyse uitgevoerd (zie ontwikkelingen). Corona heeft tot aan het moment van samenstelling van dit document, augustus/september 2020, geen directe consequenties voor deze grondexploitatie.
Beslag op financiële middelen	Bij de afsluiting van het plangebied worden de exploitatieoverschotten uitgekeerd aan de twee deelnemende gemeenten (elk 50%), anderzijds worden verwachte tekorten evenredig tussen de deelnemers verdeeld. Per 1 januari 2014 is de kapitaalverstrekking overgegaan van de gemeente Heerenveen naar de gemeente De Fryske Marren. De kapitaalverstrekking is begin 2020 volledig afgelost.

Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de GR is € 728.000 (jaarrekening 2018: € 409.000). Beide gemeenten hebben hun aandeel in de voorziening voor verlies aangezuiverd in 2017 ten laste van de bij de gemeente gevormde voorziening. Op basis van de huidige ramingen wordt op termijn een positief resultaat verwacht. Beide deelnemers hebben voor 50% ieder recht op dit resultaat.
Ontwikkeling solvabiliteit	Solvabiliteit is toegenomen van 29 naar 67 door de gerealiseerde verkopen.
Ontwikkeling financiële resultaten	De resultaten zijn voornamelijk afhankelijk van de geplande verkopen. Op basis van de geactualiseerde exploitatieberekening begin 2020 wordt in 2035 een positief resultaat verwacht van € 439.000 (netto contant € 319.000).
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019
Mogelijkheid tot beëindiging	Bij eind grondexploitatie of tussentijds indien beide partijen hier het over eens kunnen worden.
Gevolgen beëindiging	Lasten en baten worden evenredig verdeeld over Heerenveen en De Fryske Marren.

Centrumregeling samenwerking Sociaal domein Fryslân	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De 18 Friese gemeenten. In de centrumregeling nemen alle Friese gemeenten deel. De uitvoering van de taken door de gemeente Leeuwarden betreft voornamelijk bevoegdheden van het college. Het sluiten van de overeenkomsten met de aanbieders in het sociale domein is een bevoegdheid van de burgemeester op grond van artikel 171 gemeentewet, eerste lid. De betreffende bevoegdheden worden in de praktijk uitgevoerd door de gemeente Leeuwarden als centrum gemeente.
Zeggenschap	Door het aangaan van de gemeenschappelijke regeling in de vorm van een centrumgemeente regeling is de zeggenschap over de onderwerpen die in deze regeling zijn opgenomen, feitelijk en formeel overgedragen aan de gemeente Leeuwarden. In de regeling zijn beleidsvoorbereiding, inkoop en contractmanagement en -beheer m.b.t. Maatschappelijke Opvang, Vrouwenopvang, Beschermd Wonen, Veilig Thuis Friesland en de Jeugdhulp (m.u.v. jeugd- en opvoedhulp) overgedragen. T.a.v. het Regionaal Werkbedrijf Fryslan Werkt! is de beleidsvoorbereiding en het secretariaat van de regionale overleggen overgedragen.
Vertegenwoordiging van de gemeente	In de formele regeling zijn twee overlegvormen specifiek benoemd. Dat zijn het Portefeuillehouders overleg SDF waar de gemeente Leeuwarden uit eigen beweging voorgenomen besluiten ter advisering kan voorleggen of van waaruit de portefeuillehouders over kwesties kunnen beslissen een zwaarwegend advies uit te brengen aan het college van de gemeente Leeuwarden. De wethouder (s) Jeugd en WMO zijn deelnemer aan dit PO SDF. Een tweede formele overlegvorm die in de regeling wordt genoemd is het gemeentesecretarissenoverleg (GSO SDF). Dat overleg heeft een adviserende rol als het om dienstverlening en bedrijfsvoeringzaken gaat. In het GSO SDF zijn de gemeentesecretarissen van de 18 Friese gemeenten getraptd vertegenwoordigd. Aan het GSO nemen zes secretarissen deel. Onze gemeente is niet direct deelnemer in het GSO. Naast de twee specifieke overleggen die genoemd zijn, zijn er tal van ambtelijke werkgroepen en tijdelijke projectgroepen die onder de vlag van de gemeenschappelijke regeling gezamenlijk onderwerpen bespreken, uitwerken en voorleggen aan het PO SDF c.q. GSO PDF
Doel	De Friese gemeenten streven binnen het Sociaal Domein, zowel ten aanzien van de wettelijk verplichte samenwerking als ten aanzien van de vrijwillige samenwerking, naar maximale efficiëntie en effectiviteit in de uitvoering van de aan hen opgelegde wettelijke taken. Voor de verplichte samenwerking is landelijk bepaald dat met het oog op een minimaal noodzakelijke schaal die aanwezig moet zijn om taken verantwoord uit te kunnen voeren intergemeentelijke samenwerking verplicht is. Voor de vrijwillige samenwerking is in Fries verband besloten bij de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling in 2016, dat samenwerking op de schaal van de provincie Fryslân voordelen heeft omdat zo een zorgaanbod in stand gehouden wordt (ook als het om weinig voorkomende problematiek), éénduidigheid ingevuld wordt richting cliënten en zorgaanbieders, er goed opdrachtgeverschap ingevuld kan worden en noodzakelijke competenties en kwaliteiten niet in iedere gemeente beschikbaar dienen te zijn.

Realisatie doelstelling	Alle genoemde taken worden door de gemeenschappelijke regeling uitgevoerd. Er is zorg ingekocht op de genoemde terreinen, de regionale secretariaten rondom het Werkbedrijf functioneren en voor de beleidsvoorbereiding worden aan de hand van de actualiteit voorstellen ontwikkeld en besluiten genomen. In de regeling is opgenomen dat er een periodieke evaluatie van de samenwerking plaatsvindt.
Beleid	Keuzes t.a.v. bekostigingssystematiek, leveranciersmanagement, contracten, monitoring, contractvormen en contractmanagement en – beheer. Beleid met betrekking tot Maatschappelijke Opvang, Beschermd Wonen, Vrouwenopvang, Veilig Thuis, het Regionale werkbedrijf Friesland Werkt!, gesloten Jeugdzorg, jeugdreclassering en jeugdbescherming.
Voornemens tot beleidswijzigingen	In 2020 is de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling SDF aangeboden ter besluitvorming in de afzonderlijke colleges en gemeenteraden. De implementatie van de over deze evaluatie genomen besluiten dient voor 31 december 2021 te zijn afgerond.
Publiek belang	De Regeling stroomlijnt de beleidsvoorbereiding ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van Jeugdzorg, Maatschappelijke ondersteuning en Participatie. Ook beoogt de Regeling de inkoop van de Jeugdzorg en Maatschappelijke ondersteuning doelmatig te organiseren. Beoogd worden lage administratieve lasten bij de centrumconstructie, de deelnemende gemeenten en de zorgaanbieders.
Ontwikkelingen	De huidige centrumregeling wordt – voor wat betreft de vrijwillige onderdelen van samenwerking - in het najaar van 2020 geëvalueerd. Dit gebeurt mede in het licht van het kabinetsvoornemen verdergaande samenwerking tussen gemeenten verplicht te stellen. Besluitvorming over eventuele wijziging van de regeling m.i.v. 2022 vindt plaats in 2021. Eind 2020 wordt de huidige wijze van contracteren binnen de kavels ernstige enkelvoudige dyslexie, pleegzorg en gespecialiseerde jeugdhulp geëvalueerd, zodat in 2021 het aanbestedingsproces kan worden gelopen voor de nieuwe contractperiode.
Bestaande en verwachte risico's	Risico's op terrein van aanbestedingsrecht en/of fiscaal terrein (BTW) zijn ter kennisgeving meegenomen.
Beslag op financiële middelen	De apparaatskosten worden door de 18 gemeenten gedeeld op basis van de aantallen inwoners. Beleid en programmabudgetten worden lokaal vastgesteld en lokaal wordt beslist over de inzet c.q. indicatie van zorg
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	N.v.t.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Ingevolge de Gemeenschappelijke Regeling levert SDF (gemeente Leeuwarden) geen accountantsverklaring aan. Het is de deelnemende gemeenten toegestaan om hun rekenkamercommissie een onderzoek te laten doen in de boeken van SDF. Dat is in de Gemeenschappelijke Regeling vastgelegd

Mogelijkheid tot beëindiging	De centrumconstructie wordt voor wat betreft taken waarvoor regionale samenwerking verplicht is (AMHK, Jeugdbescherming, Jeugdreclassering en Afspraken Werkbedrijf) aangegaan voor de periode dat de wettelijke verplichting geldt. Voor de vrijwillige samenwerkingstaken m.b.t. inkoop (met name Inkoop jeugdhulp en met ingang van 1 januari 2020 ook Wmo Beschermd Wonen/MOVO) geldt de samenwerking voor de duur van de inkoopcontracten. De vrijwillige samenwerking m.b.t. beleidsvoorbereiding kan alleen met goedvinding van alle betrokken partijen worden beëindigd.
Gevolgen beëindiging	Risico's, uitvoeringsproblemen en risico's in de continuïteit van de zorgverlening jegens cliënten. Bij tussentijdse beëindiging van betrokkenheid (en aanpassing van de GR) moet tussen partijen overeenstemming worden bereikt over frictiekosten.

De Marrekrite	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Provincie Fryslân en de gemeenten Dantumadiel, De Fryske Marren, Heerenveen, Noardeast-Fryslân, Leeuwarden, Opsterland, Smallingerland, Súdwest-Fryslân, Tytsjerksteradiel, Weststellingwerf, Harlingen, Achtkarspelen en de Waadhoeke.
Zeggenschap	Afvaardiging lid van College van B&W in Algemeen Bestuur.
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente is vertegenwoordigd in Algemeen Bestuur door H. Rinkes
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers om een uniforme, toeristische recreatieve infrastructuur op het water en het land te behouden, dan wel te realiseren.
Realisatie doelstelling	Met het oog op de herindeling met de waterrijke gemeente Boarnsterhim is de gemeente Heerenveen in 2011 opnieuw toegetreden. De Marrekrite richt zich naast het bevorderen van waterrecreatie ook op landrecreatie (bijvoorbeeld fiets-, wandel-, ATB- en ruiter knooppuntssystemen) ten behoeve van de gehele gemeente.
Beleid	Recreatie en toerisme heeft ontwikkelpotentie en draagt bij aan de economische ontwikkeling van de gemeente Heerenveen en haar omgeving. Daarnaast draagt recreatie en toerisme bij aan de leefbaarheid en het voorzieningenniveau van inwoners. De Marrekrite onderhoudt en beheert vrije ligplaatsen in de Friese natuur, zorgt voor afvoer van recreatieafval en onderhoudt boeien en bakens in recreatievaarten. Ook beheert en onderhoudt de Marrekrite het fietsknooppuntennetwerk en het wandelknooppuntennetwerk.
Voornemens tot beleidswijzigingen	In de Verantwoordings- en Perspectiefnota 2011, is de financiële bijdrage vanaf 2014 door de raad geaccordeerd. Op het gebied van landrecreatie kan de Marrekrite niet volledig voldoen aan de behoefte vanuit de regio Zuid Oost Friesland. Mogelijk komt op korte termijn een verzoek voor een verhoging van de bijdrage Landrecreatie om dit capaciteitsknelpunt op te lossen. Dit zou doorvertaald moeten worden in onze begroting.
Publiek belang	Bevorderen mogelijkheden tot recreatie en toerisme vanuit de doelstelling. Bevorderen economie en welzijn van de inwoners.
Ontwikkelingen	Per jaar kan het planmatig onderhoud aan voorzieningen sterk wisselen. Tot 2016 werd altijd begroot op basis van vervanging van de historische voorraad. Na zorgvuldige afweging, onderzoek en overleg, is gebleken dat de Marrekrite met een situatie van overcapaciteit aan ligplaatsen te maken heeft. Daarom wordt voorlopig gekoerst op vervanging van 70% van de bestaande capaciteit. Momenteel voert de Marrekrite een grote vervangingsoperatie uit, waarbij een groot gedeelte van de voorzieningen duurzaam wordt vervangen. Naast de reguliere taken voert de Marrekrite in opdracht van de gemeenten in Zuid Oost Friesland ook een aantal projecten uit ter bevordering van recreatie en toerisme in de gemeente Heerenveen en de regio Zuid Oost Friesland. De basis hiervoor ligt in het regionale Koepelproject "Ervaren en Turf. Projecten zijn o.a.: bebording Turfroute, realisaties Toeristische Overstappunten. Hiervoor is reeds apart budget beschikbaar gesteld.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	Voor Heerenveen bedraagt de bijdrage voor 2021 € 46.212, oplopend naar €47.289 in 2025.

Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2019 € 4,7 miljoen (2018: € 4,1 miljoen). Hiervan is het grootste deel bestemd voor groot onderhoud.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is in 2019 gestegen van 75% naar 91%. De solvabiliteit daalt de komende jaren door de inzet van het eigen vermogen voor de vervangingsoperatie. De verwachting is dat de solvabiliteit in 2024 65% bedraagt.
Ontwikkeling financiële resultaten	Meerjarig is er sprake van een sluitende begroting.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Om de vijf jaren is uittreding mogelijk, mits het besluit tenminste een jaar van tevoren aan het algemeen bestuur is toegezonden.
Gevolgen beëindiging	Zelf maatregelen nemen ter realisatie van de doelstellingen vanuit de visie van de gemeente. Verlies van eenduidigheid en gezamenlijke aanpak.

Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing	
Vestigingsplaats	J.W. de Visserwei 10 te Grou
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De Friese gemeenten, Wetterskip Fryslân en Provincie Fryslân.
Zeggenschap	Eén van de deelnemers, waarbij het aantal stemmen van de deelnemer wordt bepaald door diens financiële bijdrage. Er is voorzien in meervoudig stemrecht.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Vertegenwoordiging in dagelijks bestuur en algemeen bestuur door J. van Veen.
Doel	Het behartigen van de belangen van de deelnemers bij de uitvoering van taken en bevoegdheden op het gebied van het milieu- en omgevingsrecht.
Realisatie doelstelling	De beoogde doelen worden deels gerealiseerd. Met name op het gebied van het geplande aantal controles en de beoogde efficiencyverbetering dienen nog stappen te worden gezet.
Beleid	De FUMO voert de werkzaamheden uit het basistakenpakket conform het vth-beleid van de gemeente Heerenveen uit. Dit betekent dat de prioriteit bij de thema's Veiligheid, Gezondheid en Energie (Informatieplicht bedrijven) ligt.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Op 1 januari 2020 zijn extra Wabo-taken overgedragen aan de FUMO. Dit betreft taken op het gebied van asbest, bodem en handhaving. In het kader van de AMvB VTH zijn er 54 bedrijven als basistaak overgegaan naar de FUMO. Met de overheveling van genoemde taken is 1,25 fte aan formatie gemoeid.
Publiek belang	Behartiging van de taken binnen de doelstelling waaronder vergunningverlening, toezicht en handhaving binnen het milieu terrein.
Ontwikkelingen	In 2017 is gestart met een traject dat moet leiden tot een verbetering van de bedrijfsvoering (FUMO 2.0). Het traject is nog niet afgerond.
Bestaande en verwachte risico's	Gebleken is dat de productienorm de afgelopen jaren niet is behaald. Met name op het gebied van toezicht en handhaving kan dit risico's met zich meebrengen.
Beslag op financiële middelen	Vanaf 2019 is de begroting van de FUMO gesplitst in een regulier en een transitiedeel. In het transitiedeel zijn de kosten opgenomen die bedoeld zijn om FUMO 2.0 te realiseren. De transitiekosten worden gedurende 4 jaar in gelijke delen bij de deelnemers in rekening gebracht. Het aandeel voor Heerenveen bedraagt € 27.000 per jaar voor 2019 t/m 2022. De reguliere bijdrage bedraagt voor 2021 € 452.440. Door de komst van de Omgevingswet worden er taken overgedragen van de provincie naar de gemeenten. Hierdoor zal er ook een verschuiving in bijdragen plaatsvinden van provincie naar gemeenten. Ook zullen er meer bedrijven/activiteiten qua uitvoering wettelijk verplicht moeten worden weggezet bij de FUMO, waardoor de bijdrage na 2021 zal stijgen.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen per 31 december 2019 bedraagt € 974.000. Door besluiten van het AB is € 190.000 gereserveerd voor specifieke doelen. Uit de risico-inventarisatie blijkt dat de FUMO een weerstandsvermogen nodig heeft van € 1.015.000.
Ontwikkeling solvabiliteit	Het weerstandsvermogen moet in overeenstemming zijn met de risico's. Op basis van een risico-inventarisatie is het benodigde weerstandsvermogen vastgesteld op € 1.015.000. Het weerstandsvermogen wordt als onderdeel van de transitiebegroting verder opgebouwd.

Ontwikkeling financiële resultaten	In 2019 was het resultaat € 493.000 positief. Meerjarig is er een sluitende begroting.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja. Een registeraccountant geeft het Algemeen bestuur inzicht in de kosten die direct en indirect met de uittreding samenhangen. De uittredende deelnemer vergoedt die kosten. Wat betreft de basistaken is uittreden niet mogelijk omdat dit een wettelijke taak is.
Gevolgen beëindiging	De uittredende deelnemer neemt ook het personeel over dat met de over te nemen taken belast was. Overigens geldt hierbij een inspanningsverplichting voor zowel de FUMO als de gemeente.

Sociale werkvoorziening Fryslân	
Vestigingsplaats	Drachten
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen, Achtkarspelen, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel, Leeuwarden en Weststellingwerf.
Zeggenschap	Afhankelijk van meerderheidsbeslissing van door betrokkenen aangewezen bestuurders. De zeggenschap is georganiseerd in het Algemeen Bestuur van de GR. De deelnemende gemeenten vaardigen een bestuurder af.
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door wethouder H. Rinkes.
Doel	De uitvoering van de wet Sociale werkvoorziening en de uit deze wet voortvloeiende wettelijke voorschriften in het werkingsgebied.
Realisatie doelstelling	Voor 2021 worden 280 arbeidsplaatsen geraamd.
Beleid	Het ontwikkelen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door hen een (beschutte) werkplek te bieden met passend werk, zo regulier en duurzaam mogelijk.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Het (ongewijzigde) doel is: het ontwikkelen van mensen door hen een werkplek te bieden met passend werk, zo regulier en duurzaam mogelijk.
Publiek belang	Bevorderen van maatschappelijke participatie van inwoners met een arbeidsbeperking.
Ontwikkelingen	In 2019 hebben de acht deelnemende gemeenten ingestemd met een voorstel om de GR SW Fryslân om te vormen tot een bedrijfsvoeringsregeling met alleen nog de functie van formeel werkgeverschap. De beleidsvorming en -voorbereiding is uit de GR teruggegaan naar de gemeenten. De uitvoering van alle bedrijfsactiviteiten komt te liggen bij Caparis NV. De gemeenteraden, het Algemeen bestuur van de GR SW Fryslân, de directie en Raad van Commissarissen van Caparis NV en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de NV hebben in 2019 formeel tot de herstructurering besloten. De herstructurering wordt in 2020 verder uitgewerkt en doorgevoerd.
Bestaande en verwachte risico's	De risico-ontwikkeling is afhankelijk van de CAO-stijging en de Rijksvergoeding.
Beslag op financiële middelen	De gemeentelijke bijdrage over 2019 kwam uit op circa € 9,4 miljoen. Met ingang van 2020 worden de loonkosten van de SW'ers nog steeds door de GR SW betaald, doch declareert de GR SW deze kosten bij Caparis NV. Via de nieuwe dienstverleningsovereenkomsten brengt Caparis NV haar lasten, waaronder de loonkosten van de SW'ers, in rekening bij de gemeenten. In deze nieuwe structuur is geen sprake meer van een direct beslag op financiële middelen van de gemeenten.
Ontwikkeling eigen vermogen	Met het oog op de herstructurering werd in de Gemeenschappelijke Regeling een bestemmingsreserve aangehouden van oorspronkelijk € 625.000. In 2018 is € 25.000 besteed en in 2019 € 142.000. Als onderdeel van de Herstructurering is het restant ad € 458.000 in 2020 toegevoegd aan het Eigen vermogen van Caparis NV.
Ontwikkeling solvabiliteit	Tegenover de leningen van de BNG staan de vorderingen op Caparis N.V. De afspraak uit de Fair deal dat Caparis NV de leningen van GR SW Fryslân overneemt, wordt in 2020 uitgewerkt.
Ontwikkeling financiële resultaten	De financiële resultaten van de GR worden voornamelijk bepaald door de ontwikkeling van de loonkosten SW en het verloop (uitstroom) van het aantal SW-ers
Accountantsverklaring	Beschikbaar

Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja; mits 5 van de 8 betrokken gemeenten instemmen onder betaling van een uittrede boete van maximaal 3 x de jaarbijdrage.
Gevolgen beëindiging	Verplichting tot zelfstandige uitvoering van de doelstelling.

Veiligheidsregio Fryslân	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	De Friese gemeenten.
Zeggenschap	Via dagelijks en algemeen bestuur en de bestuurscommissies veiligheid en gezondheid.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de Friese gemeenten, met allen gelijke zeggenschap. Voorzitter is de burgemeester van Leeuwarden. Het dagelijks bestuur is uit het Algemeen Bestuur gekozen. Verder zijn er de twee bestuurs-commissies Veiligheid en Gezondheid. Vertegenwoordigers van Heerenveen zijn T.J. van der Zwan (Algemeen Bestuur en bestuurscommissie Veiligheid) en H. Rinkes (Bestuurscommissie Gezondheid).
Doel	1. Een zo doelmatig mogelijk georganiseerde en gecoördineerde repressieve en preventieve brandbestrijding en hulpverlening bij ongevallen en rampen, en het in stand houden en continu paraat hebben van een centrale post ambulancevervoer, die voor het lokale grondgebied van de deelnemende gemeenten het ambulancevervoer dirigeert. 2. Het behartigen van de preventieve taken op het gebied van de volksgezondheid, de taken op dit terrein waartoe door de deelnemende gemeenten of andere instanties specifieke opdrachten zijn verstrekt, en de geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en de voorbereiding daarop.
Realisatie doelstelling	Gemeenten zien toe op het behalen van jaarlijks opnieuw te formuleren doelstellingen (jaarverslagen, jaarrekeningen en begrotingen).
Beleid	Meerjarenbeleidsplan Veiligheidsregio gericht op brandweezorg, crisisbeheersing en gezondheidszorg. Dit vormt de basis voor de meerjarenbegroting.
Voornemens tot beleidswijzigingen	In 2018 is het meerjarenbeleidsplan Veiligheid, Gezondheid, Organisatie en het Regionaal Risicoprofiel voor de periode 2019 – 2022 vastgesteld.
Publiek belang	1. Voorkomen en bestrijden van branden; 2. Voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing; 3. Bevorderen volksgezondheid.
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2014 is de brandweer geregionaliseerd. In 2017 is het Dekkingsplan 2.0 "Samen Paraat" vastgesteld, waarin o.a. de regionale brandweerprestaties zijn vastgesteld. Uitrol en implementatie is gestart in 2018.
Bestaande en verwachte risico's	-De VRF heeft een egaliseriereserve om tussentijdse fluctuaties in het begrotingssaldo op te vangen. De egaliseriereserve dient een omvang te hebben van tussen de 2% en de 5% van het begrotingstotaal. Na onttrekking van het nadelig saldo over 2019 en de eerste begrotingswijziging 2020 bedraagt de egaliseriereserve nog € 428.000. Dit is 0,6% van de begrotingsomvang en dat is onder de ondergrens van 2%. Dit kan betekenen dat, als er sprake is van tekorten, de VRF een beroep doet op gemeenten voor een aanvullende bijdrage. -Het coronavirus heeft voor de activiteiten van de VRF een zeer grote impact. De financiële omvang is nog niet bekend.

Beslag op financiële middelen	Voor Heerenveen bedraagt de bijdrage voor 2021: - Gezondheid € 2.072.408 - Brandweer € 2.899.884 - Veiligheid & Crisisbeheersing € 196.619 Het programma brandweer wordt verdeeld op basis van cluster OOV in het gemeentefonds. De overige programma's worden verdeeld op basis van inwoneraantallen.
Ontwikkeling eigen vermogen	De beleidsnota Weerstandsvermogen 2019-2022 is op 19 december 2018 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. -Binnen de GR wordt geen eigen weerstandscapaciteit meer aangehouden. -Er wordt gebruik gemaakt van een egalisatiereserve. -De post onvoorzien in de begroting wordt geclassificeerd als regulier budget voor personele fricties.
Ontwikkeling solvabiliteit	Naar aanleiding van de analyse resultaatbestemmingen heeft het A.B. besloten tot het instellen van een egalisatiereserve met een bovengrens van 5% van het begrotingstotaal en een ondergrens van 2%. Op deze wijze kunnen mogelijke overschotten worden ingezet ter dekking van incidentele tekorten in volgende jaren. Dit draagt bij aan een stabiele ontwikkeling van de gemeentelijke bijdragen en verkleint het risico op tussentijdse verrekeringen. De omvang van de egalisatiereserve bedroeg per 31 december 2019 € 2,2 miljoen. In 2020 zijn het negatief resultaat over 2019 (€ 524.000) en de 1e begrotingswijziging van 2020 (€ 1.260.000) aan de egalisatiereserve onttrokken.
Ontwikkeling financiële resultaten	De jaarrekening presenteert het exploitatieresultaat met een voorstel tot bestemming. Tussentijds komt de Veiligheidsregio met rapportages, waarbij zo nodig de budgetten via begrotingswijzigingen kunnen worden aangepast. In 2019 bedroeg het resultaat € 524.000 negatief. Door de onzekerheid i.v.m. de coronacrisis prognosticeert De Veiligheidsregio in de eerste bestuursrapportage 2020 geen financieel resultaat voor het 2020.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Nee, wij zijn verplicht de Veiligheidsregio in stand te houden op basis van de Wet Veiligheidsregio's.
Gevolgen beëindiging	N.v.t.

Welstandzorg Hûs en Hiem	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Gemeenschappelijke regeling
Betrokkenen	Hûs en Hiem is een gemeenschappelijke regeling van de Friese gemeenten.
Zeggenschap	Afvaardiging lid van College van B&W in Algemeen Bestuur
Vertegenwoordiging van de gemeente	Vertegenwoordiging in algemeen bestuur door J. van Veen.
Doel	Het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de bouwkunstige en landschappelijke schoonheid in de provincie.
Realisatie doelstelling	De welstandcommissie draagt met haar advisering bij aan de ruimtelijke kwaliteit die de gemeente voor ogen staat.
Beleid	De Welstandsnota gemeente Heerenveen 2016 is de basis voor de werkzaamheden van Hûs en Hiem.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Onder de vlag van de Vereniging Fryske Gemeenten (VFG) is een proces in gang gezet voor de gemeentelijke samenwerking op het gebied van de herijking van welstand in de Friese gemeenten.
Publiek belang	Bevorderen van bouwkunstige en landschappelijke schoonheid.
Ontwikkelingen	De invoering van de omgevingswet en de ruimte die de wetgever biedt om met behulp van de kan-bepaling de uitvoering van het welstandsbeleid anders te organiseren, heeft invloed op de bedrijfsvoering en resultaten van Hûs en Hiem.
Bestaande en verwachte risico's	De geschetste ontwikkeling, zoals hierboven vermeld, hebben invloed op de toekomst van Hûs en Hiem. De komende tijd zal hier meer duidelijkheid over komen. Hûs en Hiem is hierbij afhankelijk van keuzes die individuele gemeenten maken. Daarnaast zijn die gemeentes samen in overleg hoe zij de toekomst van welstandsadvies zien, en daarbij of er nog een rol voor Hûs en Hiem is, en welke. De lead van dit proces zit bij de VFG.
Beslag op financiële middelen	Voor de dienstverlening van Hûs en Hiem is de gemeente een vergoeding verschuldigd, welke via de gemeentelijke leges wordt doorberekend aan de afnemers.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het weerstandsvermogen wordt gevormd door het eigen vermogen en de stille reserve bezit kantoorpand (WOZ-waarde per 1 januari 2019 € 392.000). Het eigen vermogen per 31 december 2019 bedraagt € 369.353. Gelet op de risico's die zijn verbonden aan de aard van de werkzaamheden is de gewenste hoogte van het eigen vermogen vastgesteld op € 512.000.
Ontwikkeling solvabiliteit	Verwachting voor de komende jaren stabiel.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het positieve resultaat in 2019 bedroeg € 6.542. Meerjarig is er een sluitende begroting.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja, de voorwaarden worden dan vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de GR; welke dat zijn is niet vooraf bepaald.
Gevolgen beëindiging	Zelf maatregelen nemen ter realisatie van de doelstellingen vanuit de visie van de gemeente.

Vennootschappen en coöperaties

Afvalsturing Friesland NV	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	Aandeelhouders: • De Friese gemeenten • De Noord Veluwe Gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten • De Groningse gemeenten Appingedam en Delfzijl • NV Irado (gemeenten Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albranswaard en Ridderkerk)
Zeggenschap	totaal zijn er 4.500 aandelen: 3.000 aandelen A voor de Friese gemeenten (66,7%) en 1.500 aandelen B. Alle aandelen A zijn uitgegeven. Met 155 aandelen A heeft Heerenveen 5,2% van de aandelen A. De nominale waarde is € 453,78 (€ 70.300). De aandelen B zijn in bezit van: • RNV gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten 360 • Appingedam 45 • Delfzijl 120 • NV Irado 360 De resterende 615 aandelen B zijn nog niet uitgegeven.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Uitsluitend als aandeelhouder naar rato van het aantal inwoners in Heerenveen t.o.v. het totaal in de provincie Friesland (AvA). De gemeente is vertegenwoordigd door J. van Veen. Door de toetreding van de Regio Noord Veluwe gemeenten, de gemeenten Appingedam en Delfzijl de GR Irado is dit beperkt gewijzigd.
Doel	• Omrin gaat voor tevreden klanten; • Het Omrin inzamel- en verwerkingsconcept behoort qua kosten tot de laagste in Nederland in 2020; • Omrin gaat voor vollast van haar installaties; • Omrin zet in op het maximaal terugwinnen van grondstoffen; • Omrin is een belangrijke producent van duurzame energie; • Omrin heeft vakkundig en betrokken personeel om de organisatiedoelstellingen te realiseren en • Omrin is een betrouwbaar, integer, transparant, sociaal, veilig en ondernemend bedrijf en wil zo gezien worden.
Realisatie doelstelling	Deze zijn vastgelegd in de strategische beleidsnotitie 2017-2020 en liggen hierbij op schema.
Beleid	Omrin blijft volop inzetten op het realiseren van een circulaire economie waarin afval zoveel mogelijk waarde houdt. Uitdaging hierbij is om steeds een optimale balans te vinden tussen het duurzaamheidsbelang, een kwalitatief hoog niveau van dienstverlening aan klantgemeenten en een verantwoord kostenniveau. Vanuit financieel oogpunt blijft onverkort voorop staan dat Afvalsturing Friesland als publiek bedrijf van en voor haar (samenwerkende) gemeenten niet streeft naar winstmaximalisatie maar naar een verantwoorde tariefontwikkeling, zonder dat dit ten koste gaat van de continuïteit van haar onderneming. Er moet voldoende solvabiliteit zijn om tegenvallers te kunnen opvangen én om te kunnen blijven investeren in innovatieve toepassingen die bijdragen aan onze doelstellingen. Daarom blijft versterking van de solvabiliteit van Afvalsturing Friesland prioriteit houden.

Voornemens tot beleidswijzigingen	Momenteel werkt Afvalsturing Friesland samen met aandeelhouders aan de totstandkoming van een nieuw strategiedocument ingaande 2021. De nieuwe strategie zal in de AvA van december 2020 worden vastgesteld.
Publiek belang	Inzamelen, scheiden en verwerken van afvalstoffen, inclusief het sluiten van kringlopen, tegen zo laag mogelijke kosten.
Ontwikkelingen	De koers met het sluiten van de kringlopen, die uiteindelijk moet resulteren in een laag uniform verwerkingstarief, zal naar verwachting ook in de nieuwe strategische koers vanaf 2021 worden doorgezet. Daarbij is de vollast van installaties (bijvoorbeeld de REC/Harlingen) een belangrijke taak die bij de onderneming rust, dit in het belang van bijvoorbeeld het aandeelhouderstarief. Als het gaat om de prioritering van hergebruik van materialen en produceren van duurzame energie, dient het produceren van duurzame energie primair voort te vloeien uit de activiteit be- en verwerken van stromen.
Bestaande en verwachte risico's	Omrin voert een financieel solide beleid, waarbij niet wordt gestreefd naar winstmaximalisatie, maar er wordt een balans gezocht tussen tarieven die de aandeelhouders moeten betalen voor de inzameling en verwerking van hun afval en de winst die de onderneming maakt om voldoende solvabiliteit te hebben om tegenvallers te kunnen opvangen. Om dit beleid invulling te geven zijn de volgende afspraken met aandeelhouders gemaakt: 1. Het rendement op overheidsactiviteiten bedraagt minimaal 3%. 2. Het rendement op commerciële activiteiten bedraagt minimaal 5%. 3. Omrin streeft naar een minimum solvabiliteit, welke van belang is om blijvend in innovaties te kunnen investeren. 4. In 2020 heeft een statutenwijziging plaatsgevonden betreffende de uitkering van dividend. De nieuwe dividendsystematiek is nu als volgt: Solvabiliteit < 25%: -Naar algemene reserve Afvalsturing: Restant boven 7% van de winst -Dividend naar aandeelhouders: 7% van de winst Solvabiliteit >25%, <35%: -Naar algemene reserve Afvalsturing: Tenminste 50% van de winst -Dividend naar aandeelhouders: Maximaal 50% van de winst, ter besluitvorming Algemene vergadering (op voorstel bestuurder) Solvabiliteit >35%: -Naar Algemene reserve Afvalsturing: 0%-100% van de winst -Dividend naar aandeelhouders: 0%-100% van de winst, ter besluitvorming Algemene vergadering (op voorstel bestuurder).
Beslag op financiële middelen	Nihil; op basis van contractuele afspraken wordt jaarlijks door de AvA een uniform tarief vastgesteld voor de verwerking van huishoudelijke afvalstoffen.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen is in 2019 toegenomen van € 50,6 miljoen naar € 57,0 miljoen
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is in 2019 gestegen van 24,9% naar 32,7%.
Ontwikkeling financiële resultaten	De jaarrekening 2019 laat een positief resultaat zien van € 6,5 miljoen. In de begrotingen 2020 en 2021 wordt uitgegaan van een positief resultaat van respectievelijk € 3,3 en € 1,6 miljoen. Tot 2020 werd er alleen een primair dividend uitgekeerd van 7% totaal € 121.000, waarvan voor Heerenveen € 4.900. In 2020 is er aanvullend een dividend uitgekeerd van € 1 miljoen, waardoor de totale opbrengst voor Heerenveen € 45.200 bedraagt.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.
Gevolgen beëindiging	Mogelijk een afkoopsom ten gevolge van de leveringsplicht uit hoofde van de gemeenschappelijke regeling OLAF.

BNG Bank N.V	
Vestigingsplaats	Den Haag
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	De Nederlandse gemeenten.
Zeggenschap	De gemeente heeft zeggenschap in BNG Bank N.V. via stemrecht op de aandelen die zij bezit (een stem per aandeel van € 2,50).
Vertegenwoordiging van de gemeente	Via de Algemene Vergadering van aandeelhouders (AVA) (H. Rinkes). Zie bij ontwikkeling eigen vermogen de deelneming in de NV. Overigens is sprake van een verdeling van 50% Rijk en 50% gemeenten, provincies e.a.
Doel	De BNG is bankier ten dienste van overheden. Door middel van zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening biedt de bank toegevoegde waarde aan haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector
Realisatie doelstelling	Via het gebruik van kredietfaciliteiten van de BNG zijn de kosten van het gebruik van de kredietfaciliteiten zo laag mogelijk.
Beleid	De bank ondersteunt overheidsbeleid en draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Niet bekend
Publiek belang	Doelmatig beheer overheidsgelden.
Ontwikkelingen	De statutaire eis van voldoende overheidsbetrokkenheid begrenst het werkgebied van de bank. Het aankoersen op de mogelijkheid van wijziging van overheidseigendom is ook bij de bank zichtbaar en door de statutaire begrenzing zijn enkele cliënten afgevallen. De bank wordt verder geconfronteerd met nieuwe en/of gewijzigde wetgeving op financieel gebied (de bank is niet langer vrijgesteld van vennootschapsbelasting) en ten aanzien van bancaire toezicht.
Bestaande en verwachte risico's	Bancaire risico's
Beslag op financiële middelen	Heerenveen neemt met 65.267 aandelen van nominaal € 2,50 deel in de NV. Jaarlijks keert de BNG dividend uit, afhankelijk van het behaalde resultaat. In de begroting 2021 is een dividenduitkering geraamd van € 187.434. Het dividend over 2019 is in 2020 nog niet uitgekeerd. De betaling van het dividend is op aanbeveling van de ECB in elk geval uitgesteld tot eind 2020. Achtergrond hiervan is de significante schok die de corona-pandemie de economie toebrengt. De ECB verwacht van banken dat zij zich tot het uiterste inspannen om hun klanten te helpen en hun vermogen maximaal beschikbaar houden om te investeren in de kredietverlening aan hun klanten.
Ontwikkeling eigen vermogen	Stabiele, positieve ontwikkeling.
Ontwikkeling solvabiliteit	De bank beschikt over een sterke solvabiliteitspositie. Deze positie is nodig om de triple-A status te behouden. Om die reden wordt de (naar risico gewogen) vermogenspositie nauwgezet bewaakt.
Ontwikkeling financiële resultaten	In het kader van de vennootschapsbelasting worden het dividendbeleid en de rendementsnorm herijkt. Behoud van een sterke vermogenspositie vormt hierbij een essentiële randvoorwaarde.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.

Mogelijkheid tot beëindiging	Ja, de aandelen kunnen onderling (gemeenten, provincies e.a.) worden verhandeld.
Gevolgen beëindiging	Bij verkoop van aandelen wordt betrokkenheid niet beëindigd. Bij Koninklijk Besluit (1925) is vastgelegd dat rijksverrekeningen uitsluitend verlopen op een bankrekening van de BNG.

Caparis NV	
Vestigingsplaats	Drachten
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	De gemeenten Heerenveen, Leeuwarden, Opsterland en Smallingerland.
Zeggenschap	Als individuele aandeelhouder is de zeggenschap beperkt. De zeggenschap is georganiseerd in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA).
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente wordt in de AVA vertegenwoordigd door T.J. van der Zwan.
Doel	Het bieden van arbeid onder aangepaste omstandigheden aan de in de Wet sociale werkvoorziening en Participatiewet bedoelde personen. Het realiseren van dienstbetrekkingen, detacheringen en leerwerkplekken voor deze personen. Het initiëren, creëren, organiseren en uitvoeren van werk en het bevorderen van de mensen met een arbeidsbeperking.
Realisatie doelstelling	In 2021 worden circa 280 arbeidsplaatsen geraamd.
Beleid	Het ontwikkelen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt door hen een (beschutte) werkplek te bieden met passend werk, zo regulier en duurzaam mogelijk.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Het (ongewijzigde) doel is: het ontwikkelen van mensen door hen een werkplek te bieden met passend werk, zo regulier en duurzaam mogelijk
Publiek belang	Bevorderen maatschappelijke participatie van inwoners met een arbeidsbeperking.
Ontwikkelingen	Na de herstructurering van de GR SW Fryslân en Caparis NV, die eind 2019 bestuurlijk is afgerond, fungeert de GR alleen nog als werkgever voor de SW-dienstverbanden en zorgt de NV zorgt voor de uitvoering van alle werkzaamheden. Beoogd is de governance eenvoudiger te maken. De huidige acht gemeenten zullen in de GR SW Fryslân blijven deelnemen. De gemeenten West- en Ooststellingwerf, Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel hebben hun eigenaarschap in Caparis NV beëindigd, Caparis NV heeft eind 2019 hun aandelen ingekocht.. Het bestuurlijke traject is in 2019 formeel afgerond.
Bestaande en verwachte risico's	De Participatiewet vormt een risico voor de toekomst van Caparis. Het risico zit met name in het genereren van voldoende omzet (aanbestedingsplicht).
Beslag op financiële middelen	Tot en met 2019 hebben de gemeenten de subsidie direct aan de GR SW Fryslân betaald. In de nieuwe situatie per 1 januari 2020 lopen alle uitgaven en inkomsten via Caparis NV, zodat de hele exploitatie op één plek zichtbaar wordt. Caparis NV betaalt de loonkosten aan de GR. En de gemeenten betalen de kosten van Caparis, inclusief de loonkosten, aan Caparis NV.
Ontwikkeling eigen vermogen	Als gevolg van de positieve resultaten in de afgelopen jaren is een eigen vermogen opgebouwd van circa € 16,6 miljoen op 31 december 2018. In 2019 is de Fair deal tot stand gekomen. Daarin is het vertrek van de vier vertrekkende gemeenten geregeld, alsmede de vormgeving van het nieuwe bedrijf Caparis NV. De uitkoop van de vier vertrekkers, de afrekening met de vier blijvers, de voeding van het weerstandsvermogen in het nieuwe bedrijf en de reorganisatie c.q. herstructurering zullen van het Eigen vermogen worden bekostigd. Ten behoeve van de herstructurering zijn in de jaarrekening 2018 een Bestemmingsreserve en een Voorziening ingesteld, in lijn met de voorschriften in het Besluit begroting en verantwoording.
Ontwikkeling solvabiliteit	Door de daling van het Eigen vermogen, zie het vorige punt, zal de solvabiliteit afnemen.

Ontwikkeling financiële resultaten	Afhankelijk van de toekomstontwikkeling, zoals die in de loop van 2019 is uitgewerkt en in 2020 verder wordt doorontwikkeld. Daar komt bij, dat Nederland in voorjaar 2020 geconfronteerd werd met het Corona-virus. De rijksmaatregelen om het virus in te dammen treffen ook de omzetontwikkeling bij Caparis en leiden tot een nadelige resultaatontwikkeling, mogelijk ook in 2021 en verder. Tussentijds vinden verkenningen plaats en in de jaarrekening 2020 zal de werkelijke omvang naar voren komen.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2017.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja, in combinatie met uittreden uit gemeenschappelijke regeling
Gevolgen beëindiging	Verplichting tot zelfstandige uitvoering van de doelstelling.

Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân U.A.	
Vestigingsplaats	Gemeente Leeuwarden, kantoorhoudend te IJlst.
Aard rechtspersoon	Coöperatie
Betrokkenen	Leden: Friese gemeenten / Provinsje Fryslân. Afnemers: een aantal publiekrechtelijke en privaatrechtelijke (maatschappelijke) instellingen
Zeggenschap	Via algemene ledenvergadering
Vertegenwoordiging van de gemeente	Invloed uit te oefenen via algemene ledenvergadering. Afgevaardigde naar algemene ledenvergadering: J. van Veen.
Doel	Adequaat en betaalbaar beheer en onderhoud van openbare verlichting en het behalen van financiële voordelen met de gezamenlijke inkoop van energie.
Realisatie doelstelling	Overleg met betrokkenen.
Beleid	Samenwerking beheer en onderhoud openbare verlichting.
Voornemens tot beleidswijzigingen	N.v.t.
Publiek belang	Verkeersveiligheid en sociale veiligheid.
Ontwikkelingen	Uitbreiding met inkoop van energie (voor meerdere partners).
Bestaande en verwachte risico's	N.v.t.
Beslag op financiële middelen	In 2020 bedraagt de bijdrage € 48.000. De bijdrage OVL (€ 33.000) is afhankelijk van de begroting van de coöperatie (verdeling op basis van het aantal lichtmasten). De bijdrage van de energiepartijen (€ 16.000) bestaat voor een deel uit algemene kosten en daarnaast de kosten voor medewerkers belast met de werkzaamheden ten gunste van energiediensten. energiediensten.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen bedraagt per 31 december 2019 € 337.990 (2018: € 264.975).
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit bedraagt ultimo 2019 89%. De ontwikkeling van de solvabiliteit is positief.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het resultaat over 2019 bedroeg € 73.015 positief (2018: € 16.008 negatief).
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja
Gevolgen beëindiging	Bij beëindiging van het contract zal de gemeente zelf meer capaciteit beschikbaar moeten stellen en haar producten in moeten kopen.

Dataland BV	
Vestigingsplaats	Gouda
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Diverse Nederlandse Gemeenten
Zeggenschap	De aandelen van Dataland BV zijn ingebracht in de Stichting Administratiekantoor Dataland. Deze stichting geeft certificaten van aandelen uit aan participerende gemeenten. Heerenveen participeert met 22.372 certificaten van aandeel van nominaal € 0,10 in Dataland BV.
Vertegenwoordiging van de gemeente	T.J. van der Zwan vertegenwoordigt de gemeente in de Vergadering van Certificaathouders Dataland BV.
Doel	Het realiseren en in stand houden van een landelijke voorziening die leidt tot - Het breed toegankelijk maken van alle mogelijke gegevens betreffende registergoederen uit het informatiedomein van gemeenten en/of andere publiekrechtelijke lichamen voor de publieke en private markt - Het ter beschikking stellen en verstrekken van rapportages, adviezen, en - Aanverwante diensten van gemeenten.
Realisatie doelstelling	Dataland profileert zich als gemeentelijke toegangspoort van, en doorgeefluik voor gemeentelijke objectinformatie.
Beleid	Als gemeentelijk kennis- en gegevensknooppunt ondersteunt, ontzorgt en faciliteert Dataland gemeenten en gemeentelijke samenwerkingsverbanden op het gebied van geo-, WOZ- en vastgoedinformatie; oftewel objectinformatie
Voornemens tot beleidswijzigingen	Door de komst van de landelijke voorziening voor WOZ-informatie in 2017 is informatie over de WOZ-waarde van woningen vrijelijk beschikbaar gekomen. Hierdoor is de omzet van Dataland sterk gedaald. Vervolgens zijn de mogelijkheden voor compensatie van de omzetsdaling onderzocht. Uitkomst hiervan is dat Dataland de dienstverlening op het gebied van gegevensuitwisseling en datalevering gaat onderbrengen bij het Kadaster. De rol als secretaris van het Gemeentelijk Geoberaad en de diensten op het gebied van opleidingen en kennisbijeenkomsten worden ondergebracht bij de VNG. Deze transitie wordt eind 2021 afgerond.
Publiek belang	Verbetering overheidsdienstverlening aan publieke en private partijen; Kwaliteitsverbetering eigen gemeentelijk functioneren.
Ontwikkelingen	Na voltooiing van de transitie wordt de liquidatie van Dataland geregeld.
Bestaande en verwachte risico's	De verwachting is dat de transitie zonder extra bijdragen van de in de BV participerende gemeenten kan gebeuren.
Beslag op financiële middelen	Geen.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het Eigen vermogen van Dataland bedraagt per 31 december 2018 □€ 112.313. (2017: € 750.829).
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is door het negatieve resultaat in 2018 gedaald naar 20% (2017: 59%).
Ontwikkeling financiële resultaten	In 2018 bedroeg het negatieve exploitatieresultaat € 638.516 (2017: € 95.817 negatief).
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2018

Mogelijkheid tot beëindiging	Ja. Aandeelhouderschap is gekoppeld aan de overeenkomst tot levering van gegevens voor de Basisregistratie van adressen en gebouwen. Deze overeenkomst is aangegaan voor 5 jaar en wordt stilzwijgend verlengd met steeds drie jaar.
Gevolgen beëindiging	Voor de gemeente: Geen inkomsten meer uit de verkoop van gegevens aan klanten.

Fryslân Miljeu Zuidoost BV	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	De afvalinzameling wordt door de regio Zuid-Oost bv uitgevoerd in de gemeenten Heerenveen, Ooststellingwerf en Opsterland.
Zeggenschap	Middels houder van aandelen C in NV Fryslân Miljeu is de zeggenschap indirect.
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente is in de AvA vertegenwoordigd door J. van Veen
Doel	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van huishoudelijke herbruikbare grondstoffen en afvalstoffen, en de daarmee verband houdende beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van de gemeenten. Fryslân Miljeu Zuid-Oost BV is een 100%-dochteronderneming van NV Fryslân Miljeu. De gemeente heeft een raamovereenkomst, op grond waarvan Fryslân Miljeu Zuidoost BV een aantal taken (afvalinzameling, straat reinigen, riool spoelen) verricht. In de raamovereenkomst zijn de afspraken voor meerdere jaren vastgelegd. Jaarlijks is er dan ook nog een prestatieovereenkomst tussen de gemeente en de desbetreffende regio BV waarbij de prijsafspraken voor de dienstverlening worden vastgelegd.
Realisatie doelstelling	De geleverde prestaties zijn in lijn met de gemaakte afspraken.
Beleid	Het door de gemeente vastgestelde beleid is primair gericht op een duurzame circulaire economie. Daarbij past dat de gemeente de landelijk vastgestelde VanAfvalNaarGrondstof (VANG) doelstellingen tot haar uitgangspunt van beleid heeft verheven. Richting huishoudens heeft dat o.a. consequenties voor het inzamelbeleid en de daarbij behorende tarieven en uitvoeringsregels.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen.
Publiek belang	Doelmatige inzameling van afvalstoffen en aanverwante reinigingstaken.
Ontwikkelingen	Volgt de ontwikkelingen van Fryslân Miljeu.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	De gemeente Heerenveen ontvangt een primair dividend van € 8.700. Op basis van de Jaarrekening 2019 ontving Heerenveen een aandeel in de resterende winst van € 13.300. Beide dividend-delen zijn uitgekeerd via Fryslân Miljeu aan de gemeente.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen is gedaald in 2019 van € 1,21 miljoen naar € 1,19 miljoen.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is gedaald in 2019 van 26,2% naar 21,4%.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het positieve resultaat over 2018 was € 111.000 en over 2019 € 44.000.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.
Gevolgen beëindiging	Tevens beëindiging van aandeelhouderschap NV Fryslân Miljeu en noodzaak tot alternatief voor inzameling afval.

Gemeentelijk Sportcentrum BV	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Zeggenschap	Gemeente Heerenveen is voor 100 % aandeelhouder
Vertegenwoordiging van de gemeente	J. Zoetendal vertegenwoordigt de gemeente in de AvA.
Doel	Het realiseren, beheren en exploiteren van sportvoorzieningen in het multifunctioneel centrum "Sportstad Heerenveen".
Realisatie doelstelling	Medio 2006 is het multifunctioneel centrum in gebruik genomen.
Beleid	Sport en beweeglijkheid.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen.
Publiek belang	Behartiging van de sportieve belangen van de inwoners van gemeente Heerenveen.
Ontwikkelingen	De huurovereenkomst met Sportstad Heerenveen BV (SSH) loopt af in 2026. De exploitatie van Gemeentelijk Sportcentrum BV binnen het geheel van SSH laat een structureel tekort zien van circa € 6,5 ton. Dat wordt nu door de andere onderdelen van SSH gecompenseerd. Dit is op termijn niet houdbaar. In najaar 2019 is een onderzoek naar de exploitatie afgerond. In het onderzoek is een passende bijdrage van gemeente Heerenveen geformuleerd. Gemeente Heerenveen moet daarover nog een formeel standpunt innemen. Een gemeentelijke bijdrage moet voorkomen dat Sportstad Heerenveen BV in 2026 de huurrelatie niet wenst te continueren. De uitbraak van Corona in Nederland in 2020 en de rijksmaatregelen om Corona te bestrijden werken nadelig door in het resultaat, mogelijk ook in 2021 en verder. De mate waarin is op dit moment moeilijk aan te geven.
Bestaande en verwachte risico's	Risico is een passende exploitatiebijdrage van Heerenveen aan Gemeentelijk Sportcentrum BV c.q. Sportstad Heerenveen BV.
Beslag op financiële middelen	Er is € 18.000 in het Aandelenkapitaal geïnvesteerd.
Ontwikkeling eigen vermogen	Geen mutaties. Middels de huurovereenkomst worden de kosten en opbrengsten per saldo gedragen door c.q. doorberekend aan Sportstad Heerenveen Sportvoorzieningen BV.
Ontwikkeling solvabiliteit	Niet van toepassing.
Ontwikkeling financiële resultaten	De exploitatie van Gemeentelijk Sportcentrum BV laat als onderdeel van Sportstad Heerenveen BV een jaarlijks tekort zien.
Accountantsverklaring	Niet beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Niet van toepassing
Mogelijkheid tot beëindiging	Nee.
Gevolgen beëindiging	Verlies van zeggenschap over randvoorwaarden van exploitatie sportcentrum op het vlak redelijkheid van tarieven, openingstijden, en beschikbaarheid voor doelgroepen. Beëindiging betrokkenheid zou sluiting van het zwembad tot gevolg kunnen hebben.

IJshockeyhal Thialf Heerenveen BV	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen
Zeggenschap	100%
Vertegenwoordiging van de gemeente	Gemeente Heerenveen bezit 100 % van de aandelen. J. Zoetendal is de vertegenwoordiger in de AvA.
Doel	Het beheer en het (doen) exploiteren van de ijshockeyhal in het Thialf IJstadion.
Realisatie doelstelling	Behoud van een High Performance Topsportcentrum voor topsportontwikkeling, innovatie en (top)sportevenementen op Europees en wereld niveau
Beleid	Sport- en beweegbeleid
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen wijzigingen.
Publiek belang	Bevorderen actieve sportdeelname
Ontwikkelingen	In januari 2019 zijn constructieve herstelwerkzaamheden met een tijdelijke aard uitgevoerd. Een vervolg is noodzakelijk. Het leidingstelsel in de vloer heeft een hoog risico op lekkages. Mogelijkheden zijn nieuwbouw of renovatie. Gemeente Heerenveen en Provincie Fryslân verkennen de mogelijkheden om te komen tot een vernieuwde IJshockeyhal inclusief de toekomstige governance. Voorjaar 2020 heeft Thialf een herstelplan gepresenteerd hoe te komen tot een kostendekkende exploitatie. Bij de verkenning van de mogelijkheden voor de IJshockeyhal zullen wij dat herstelplan betrekken. Vergelijkbaar met Thialf zet de uitbraak van het Corona-virus in Nederland ook de exploitatie van de IJshockeyhal onder druk, met als gevolg een groter nadeel in die exploitatie.
Bestaande en verwachte risico's	Op dit moment ligt het exploitatierisico volledig bij Thialf OG B.V. De exploitatie is niet kostendekkend. In 2019 is bij Thialf een onderzoek naar de exploitatie - van Thialf - uitgevoerd. Daarbij is tevens gekeken naar verbetermogelijkheden. In 2020 vindt een vervolg op dat onderzoek plaats. Mogelijk zal in de toekomst een bijdrage van de aandeelhouders worden gevraagd.
Beslag op financiële middelen	Binnen het Herstelplan van Thialf zal gekeken worden naar de governance en investeringen van en in de IJshockeyhal. Zodra de financiële en andere consequenties in beeld zijn gebracht, leggen we u een concreet voorstel voor.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het resultaat van deze B.V. is vrijwel nihil waardoor het eigen vermogen stabiel is op € 18.000.
Ontwikkeling solvabiliteit	Neutraal
Ontwikkeling financiële resultaten	Stabiel
Accountantsverklaring	Niet beschikbaar
Aard accountantsverklaring	N.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.
Gevolgen beëindiging	Sluiting van de ijshockeyhal.

NV Fryslân Miljeu	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Naamloze vennootschap
Betrokkenen	12 Friese gemeenten en 3 Groningse gemeenten.
Zeggenschap	Gemeente Heerenveen beschikt over 19.063 aandelen C van nominaal € 4,53 (€ 86.504). Dit vertegenwoordigt 12,6% van het totale aandelen kapitaal en 46,8% van de aandelen C. De resterende aandelen C zijn in bezit van de gemeenten Ooststellingwerf en Opsterland.
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente is in de AvA vertegenwoordigd door J. van Veen.
Doel	Het bevorderen en leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het gebied van de inzameling van herbruikbare grondstoffen en van afvalstoffen en de daarmee verband houdende beleidsondersteuning. De vijf regio-B.V.'s sturen de inzameling van huishoudelijk afvalstof aan namens de deelnemende gemeenten.
Realisatie doelstelling	Samen met de aan Fryslân Miljeu verbonden gemeenten wordt volop ingezet op het realiseren van de landelijke VANG-doelstellingen (zie hiervoor & beleid), in het bijzonder het streven naar 75% scheiding van het huishoudelijk afval en maximaal 100 kg huishoudelijk restafval per inwoner per jaar in 2020. Fryslân Miljeu/Omrin staat met haar gemeenten voor de uitdaging om bij te dragen aan de totstandkoming van een circulaire economie waarin afval door zoveel mogelijk hergebruik, waarde krijgt en houdt. Naast het belang van deze duurzaamheidsdoelstelling blijft het zaak om de kosten die hiermee gemoeid zijn, zo laag mogelijk te houden
Beleid	Het door de gemeente vastgestelde beleid is primair gericht op een duurzame circulaire economie. Daarbij past dat de gemeente de landelijk vastgestelde VanAfvalNaarGrondstof (VANG) doelstellingen tot haar uitgangspunt van beleid heeft verheven. Richting huishoudens heeft dat o.a. consequenties voor het inzamelbeleid en de daarbij behorende tarieven en uitvoeringsregels
Voornemens tot beleidswijzigingen	In 2016 is de strategische koers van Omrin 2017-2020 vastgesteld, een heroriëntatie van de koers van de onderneming en haar bedrijfsonderdelen. Een nieuwe strategische koers wordt in 2020 geschreven.
Publiek belang	Doelmatige inzameling van herbruikbare grondstoffen en afvalstoffen, en aanverwante reinigingstaken.
Ontwikkelingen	Versterken van de positie als regionaal Noord-Nederlands inzamelbedrijf van afvalstoffen, ook buiten de provincie Friesland.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	Geen. Op basis van contractuele afspraken betaalt de gemeente elk jaar voor de ingezamelde hoeveelheden.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen is nagenoeg gelijk gebleven in 2019 het was € 8,4 miljoen en werd € 8,3 miljoen.
Ontwikkeling solvabiliteit	De solvabiliteit is in 2018 nagenoeg gelijk gebleven, het was 33,9% en werd 33,4%.
Ontwikkeling financiële resultaten	De omzet neemt toe en het resultaat stabiliseert.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.
Gevolgen beëindiging	Dat betekent ook het einde van het aandeelhouderschap BV Fryslân Zuidoost, en de noodzaak om een alternatief voor afvalinzameling te zoeken.

Sportstad Heerenveen BV	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen en SC Heerenveen Vastgoed BV
Zeggenschap	Gemeente Heerenveen heeft een belang van 55,9 % als aandeelhouder. Dit belang is als gevolg van de uittreding van De Friesland Zorgverzekeraar toegenomen van 50 % naar 55,9 %. De huidige omvang kan er toe leiden dat voor specifieke besluiten alleen de goedkeuring van de gemeente voldoende is. In de aandeelhoudersvergadering wordt de wenselijkheid hiervan besproken.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Wethouder Zoetendal vertegenwoordigt Heerenveen in de AvA. Heerenveen bezit 55,9 % van de aandelen.
Doel	Het realiseren, beheren en besturen van een multifunctioneel centrum voor sport, gezondheid, zorg, onderwijs en vrije tijd.
Realisatie doelstelling	Medio 2006 is het multifunctioneel centrum in gebruik genomen. De doelstelling is nu gericht op het sluitend exploiteren van de accommodaties en het stimuleren van activiteiten op sportgebied in ruime zin.
Beleid	Sport- en beweegbeleid.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen.
Publiek belang	Bevordering economische ontwikkeling en werkgelegenheid; bevordering actieve deelname aan sport.
Ontwikkelingen	Sportstad Heerenveen en Gemeente Heerenveen hebben in 2019 voorbereidingen getroffen om het toekomstperspectief van de exploitatie van het Gemeentelijk sportcentrum te laten onderzoeken. Dat onderzoek is in najaar 2019 afgerond en geeft inzicht in mogelijkheden om de exploitatie te verbeteren. Tevens formuleert het onderzoeksrapport een conclusie cq een advies in wat een passende bijdrage van gemeente Heerenveen in de exploitatie van het Gemeentelijk sportcentrum voor de komende 20 jaar zou kunnen zijn. Heerenveen moet over een passende bijdrage een formeel standpunt innemen. In 2020 is Nederland geconfronteerd met de uitbraak van het Coronavirus. Rijksmaatregelen om het virus in te dammen hebben een negatief effect op de resultaatontwikkeling in 2020 en mogelijk ook op 2021 en verder.
Bestaande en verwachte risico's	Het realiseren van een kostendekkende exploitatie overeenkomstig het Masterplan. Binnen het Masterplan liggen de risico's bij de huurders.
Beslag op financiële middelen	Het huidige geïnvesteerde aandelenkapitaal bedraagt € 11,2 miljoen. Als gevolg van negatieve resultaten daalde de waarde van het eigendom in voorgaande jaren. In die jaren is het noodzakelijk geweest een voorziening te treffen voor die waardevermindering. De Voorziening bedroeg destijds 50 % van de resultaten van de BV. De Voorziening bracht - en brengt - de waarde van het Eigen vermogen van Sportstad Heerenveen BV in overeenstemming met hetgeen Heerenveen op haar balans heeft geactiveerd. De positieve resultaten over de laatste jaren hebben geleid tot een gedeeltelijke vrijval van de Voorziening. Na afloop van 2019 is het laatste bedrag ad € 222.000 vrijgevallen, zodat de voorziening nu leeg is. Het Eigen vermogen in Sportstad Heerenveen BV bedraagt ultimo 2019 ruim 21, 4 miljoen waarin gemeente Heerenveen met 55,9 % deelneemt.
Ontwikkeling eigen vermogen	Heerenveen neemt met 119.000 aandelen van nominaal € 93,60 deel, bedrag € 11.174.100. Mogelijk komt het Eigen vermogen onder druk te staan als gevolg van de corona-crisis.
Ontwikkeling solvabiliteit	Bij voortgaande toename van het Eigen vermogen zal de Solvabiliteit (licht) verbeteren.

Ontwikkeling financiële resultaten	De meest recente exploitatieresultaten van Sportstad Heerenveen BV zijn positiever dan in het Maasterplan is opgenomen. Het gemeentelijk Sportcentrum kent binnen de exploitatie van Sportstad een onrendabele top. Binnen het huidige construct betalen de winstgevende onderdelen voor de onrendabele top en is het totaal van de exploitatie Sportstad positief. In 2019 is een onderzoek naar de exploitatie van Sportcentrum BV uitgevoerd.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2018.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja.
Gevolgen beëindiging	Bij formele beëindiging van betrokkenheid bij Sportstad blijft de betrokkenheid als eigenaar van/bij het gemeentelijk Sportcentrum BV. Gemeente Heerenveen staat garant voor een lening die Sportstad is aangegaan. Dat staat beëindiging van de betrokkenheid in de weg.

Thialf OG BV	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Besloten Vennootschap
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen, Provincie Fryslân.
Zeggenschap	
Vertegenwoordiging van de gemeente	Heerenveen bezit één derde deel van de aandelen. J. Zoetendal vertegenwoordigt de gemeente in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders.
Doel	Het deelnemen in, zich financieel interesseren in, toezicht uitoefenen op en het bestuur voeren over andere ondernemingen en vennootschappen, het verstrekken van leningen en kredieten aan die ondernemingen en vennootschappen dan wel het verstrekken van zekerheden tot voldoening van door die ondernemingen en vennootschappen van derden opgenomen leningen en kredieten, alsmede het beheren, beleggen en exploiteren van goederen, waarden en vermogensbestanddelen. Deze holding is in 2003 speciaal ten behoeve van het Thialf IJstadion opgericht. Thialf B.V. is een 100% dochteronderneming van EAH Holding B.V. Inmiddels is in 2013 de provincie als aandeelhouder toegetreden (i.p.v. Essent en Aegon). Daarnaast is de naam gewijzigd naar Thialf OG BV.
Realisatie doelstelling	Het behoud van een High Performance Topsportcentrum voor topsportontwikkeling, innovatie en (top)sportevenementen op Europees en wereldniveau.
Beleid	Sport- en beweegbeleid
Voornemens tot beleidswijzigingen	Na de verkregen situatie van stabilisering plannen ontwikkelen met mogelijkheden voor de komende jaren.
Publiek belang	Instandhouding van IJstadion Thialf als beeld- en imagobepalende voorziening voor Heerenveen en Fryslân.
Ontwikkelingen	Ontwikkelingen betreffen de komende jaren de vernieuwing van de IJshockeyhal als onderdeel van Thialf.
Bestaande en verwachte risico's	Inherent aan het publiek belang bij de instandhouding van een ijsstadion is het risico van exploitatieverliezen. De exploitatie over de boekjaren 2016/2017, 2017/2018 en 2018/2019 was verlieslatend. De tekorten van afgelopen jaren hebben een negatieve invloed op de liquiditeitspositie. In 2019 is een onderzoek uitgevoerd naar achtergronden en oorzaken van de verliessituatie en mogelijke verbeteringen daarvan. De directie van Thialf heeft als vervolg op dat onderzoek in voorjaar 2020 een herstelplan gepresenteerd. Uw raad heeft in juni 2020 ingestemd met dat herstelplan, met een bijbehorend overbruggingskrediet van € 991.000 voor de periode juli 2020 tot en met september 2022. Ingeval van blijvende verliezen zullen de aandeelhouders daarin wellicht op termijn moeten voorzien.
Beslag op financiële middelen	De gemeente heeft zich voor € 1,5 miljoen ingekocht waarbij voorzichtigheidshalve direct een voorziening met dezelfde omvang is getroffen
Ontwikkeling eigen vermogen	Heerenveen neemt ingaande februari 2005 deel met 6.000 aandelen van nominaal € 1,00 (€ 6.000) in de B.V. (1/3 deel). In de loop van 2020 beweegt het eigen vermogen zich naar een nulstand. De afname wordt veroorzaakt doordat de exploitatiekosten hoger zijn dan de inkomsten. Thialf heeft een Herstelplan opgesteld, waarin Provincie Fryslân en Gemeente Heerenveen allebei deelnemen. Gedurende het Herstelplan moet de exploitatie verbeteren. De exploitatie omvat de lopende jaarlijkse uitgaven. De verbouwing c.q. vernieuwing van Thialf is uit overheidsmiddelen betaald. Daardoor drukken geen afschrijvingen op de exploitatie.

Ontwikkeling solvabiliteit	Neemt af als gevolg van het afnemende eigen vermogen.
Ontwikkeling financiële resultaten	Tot en met boekjaar 2018/2019 is de exploitatie van Thialf verlieslatend. Het Herstelplan van de Directie beoogt te komen tot maatregelen om die situatie, in ieder geval gedeeltelijk, om te buigen. De aandeelhouders hebben tot en met september 2022 middelen beschikbaar gesteld om die periode financieel door te komen en maatregelen door te voeren. Voor Heerenveen gaat het om € 991.000. Door de uitbraak van Corona in Nederland is ook Thialf geconfronteerd met rijksmaatregelen om het Coronavirus in te dammen. Dat leidt tot een lagere omzet en ook een lager resultaat.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Oordeel met beperking over het boekjaar 2016/2017. Achtergrond van de beperking is de eis van een zware accountantscontrole, zoals die op het grootbedrijf van toepassing is. Thialf kan als kleine organisatie niet voldoen aan de vereisten van een zware, uitgebreide controle. De Jaarrekening 2018/2019 is nog niet beschikbaar.
Mogelijkheid tot beëindiging	Ja, mits nieuwe aandeelhouder de doelstelling volledig onderschrijft en qua statuut aanvaardbaar is voor de andere aandeelhouders overeenkomstig de aandeelhoudersovereenkomst.
Gevolgen beëindiging	Ultiem gevolg zou sluiting kunnen zijn.

Stichtingen en verenigingen

MFA De Akkers	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen, Stichting Ambion en CBO Meilân
Zeggenschap	Elke partij voor 1/3 deel
Vertegenwoordiging van de gemeente	Zie boven. Het hoofd afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling vertegenwoordigt de gemeente in de VvE (collegebesluit d.d.16 mei 2017).
Doel	De vereniging heeft als doel het beheer van het gebouw en de grond en het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de eigenaars. De vereniging kan geen registergoederen in eigendom verkrijgen. De vereniging kan vergunningen die betrekking hebben op het gebouw en de grond, alsmede de exploitatie daarvan, aanvragen en op naam houden. Het betreft het registergoed Veluwelaan 47 te Heerenveen. De "VvE MFC De Akkers" is opgericht bij notariële akte van 19 juni 2017. De betrokken partijen hebben het Huishoudelijk Reglement vastgesteld op 17 juli 2017.
Realisatie doelstelling	Instandhouding van het gebouw.
Beleid	Zie doelstelling.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Er is geen sprake van beleidswijzigingen.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Ontwikkelingen	Stabiel.
Bestaande en verwachte risico's	Het vertrekken van een partij zou als risico meebrengen dat de kosten onder de overgebleven partijen verdeeld moeten worden.
Beslag op financiële middelen	Kosten VvE € 12.647 (inclusief schoonmaak) Kosten onderhoud gymnastiekmaterialen € 3.036,18 Kosten onderhoud gebouw € 12.647
Ontwikkeling eigen vermogen	stabiel, minimaal.
Ontwikkeling solvabiliteit	stabiel.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden.
Accountantsverklaring	Niet beschikbaar
Aard accountantsverklaring	n.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging	Overdracht van het appartementsrecht.
Gevolgen beëindiging	Geen betrokkenheid meer bij de VVE betekent dat de gemeente een nieuwe modus voor verrekening moet vaststellen.

Stichting Ambion	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	N.v.t.
Zeggenschap	In de statuten is vastgelegd dat de gemeenteraad de begroting en jaarrekening blijft goedkeuren. Omdat ook de Raad van Toezicht van Stichting Ambion deze stukken moet goedkeuren, is er sprake van gestapeld toezicht.
Vertegenwoordiging van de gemeente	N.v.t. Toezicht door gemeenteraad.
Doel	Het in stand houden van de scholen voor openbaar primair onderwijs in de gemeente Heerenveen en de Fryske Marren. Statutair doel: het geven van openbaar onderwijs als bedoeld in de Wet op het primair onderwijs, alsmede al hetgeen daarmee verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.
Realisatie doelstelling	Ja, scholen zijn in stand gehouden.
Beleid	Beleid gericht op het in stand houden van het openbaar onderwijs in de gemeente en op het borgen van de onderwijskwaliteit.
Voornemens tot beleidswijzigingen	
Publiek belang	Zie doelstelling.
Ontwikkelingen	De Basis en Primus (Stichting openbaar primair onderwijs in de gemeente De Fryske Marren) zijn per 1 augustus 2020 in zijn geheel opgegaan in de stichting Ambion.
Bestaande en verwachte risico's	De realisatie van de begroting is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en de bekostiging vanuit het rijk. Ambion moet hier tijdig op reageren.
Beslag op financiële middelen	N.v.t.
Ontwikkeling eigen vermogen	De algemene reserve van De Basis (tot 1 augustus 2020 zelfstandig) bedraagt per 31 december 2019 € 3.842.174. De algemene reserve dient als risicobuffer. De ontwikkeling van de algemene reserve is stabiel.
Ontwikkeling solvabiliteit	De ondergrens voor de solvabiliteit bedraagt 30%. De solvabiliteitsratio's van De Basis bewegen ruim boven de 30%.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het positieve resultaat van de Basis bedroeg in 2019 € 192.281. Meerjarig zal het resultaat zich rond de nullijn bewegen.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	De gemeenteraad heeft het besluit tot oprichting van de stichting genomen en blijft verantwoordelijk voor voldoende aanbod van openbaar onderwijs in de gemeente.
Gevolgen beëindiging	N.v.t.

Stichting OSG Sevenwolden	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Stichting
Betrokkenen	N.v.t.
Zeggenschap	De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door de gemeenteraad van Heerenveen. De begroting en jaarrekening worden ter informatie voorgelegd aan de gemeenteraad.
Vertegenwoordiging van de gemeente	N.v.t. Leden van de raad van toezicht worden benoemd door de gemeenteraad
Doel	Het in stand houden van de scholen voor openbaar voortgezet onderwijs in de gemeente Heerenveen. Statutair doel: het geven van openbaar onderwijs overeenkomstig artikel 42 van de Wet op het voortgezet onderwijs.
Realisatie doelstelling	Ja, de scholen zijn in stand gehouden.
Beleid	Beleid gericht op het in stand houden van openbaar voortgezet onderwijs; tevens beleid gericht op kwaliteit van onderwijs.
Voornemens tot beleidswijzigingen	N.v.t.
Publiek belang	Zie doelstelling.
Ontwikkelingen	Intensivering samenwerking met bijzonder voortgezet onderwijs; de beide schoolbesturen hebben het voornemen uitgesproken een bestuurlijke fusie aan te gaan per 1 augustus 2021.
Bestaande en verwachte risico's	De realisatie van de begroting is sterk afhankelijk van de ontwikkeling van de leerlingenaantallen en de bekostiging vanuit het Rijk. De OSG moet hier op tijd op reageren.
Beslag op financiële middelen	Sinds 2013 ontvangt de Stichting OSG Sevenwolden geen financiële bijdrage meer van de gemeente.
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen van de OSG heeft twee functies: een financieringsfunctie en een bufferfunctie. In de meerjarenbegroting wordt jaarlijks een update gemaakt van de risico's en het benodigde buffervermogen. De eigen norm voor het weerstandsvermogen bedraagt 15% en de norm van de inspectie is 10%-40%. In de meerjarenbegroting beweegt het percentage zich boven de eigen norm. In de jaarrekening 2019 is de solvabiliteit 54%.
Ontwikkeling solvabiliteit	De norm van de inspectie bedraagt 20%. De Raad van Toezicht heeft aangegeven minimaal de norm van 35% te willen hanteren. In de meerjarenbegroting beweegt het percentage zich boven de eigen norm.
Ontwikkeling financiële resultaten	Voor 2019 bedroeg het exploitatieresultaat € 2.145.000. In 2019 is een meerjarenbegroting 2019-2022 voorgelegd met daarin een drietal scenario's. Een scenario bij ongewijzigde voortzetting, een realistisch scenario en een scenario met enkele variabelen. Bij ongewijzigde voortzetting lopen de tekorten de komende jaren fors op. In het realistisch scenario is er nog steeds sprake van een tekort voor de komende jaren. Het is voor de OSG dan ook noodzakelijk om verdergaande maatregelen te treffen om op termijn weer te komen tot een sluitende exploitatie. In het scenario met variabelen worden hiervoor al een aantal mogelijkheden genoemd, bijvoorbeeld een verdergaande samenwerking met Bornego.

Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	De gemeenteraad heeft besloten de stichting op te richten en blijft verantwoordelijk voor voldoende aanbod van openbaar onderwijs in de gemeente.
Gevolgen beëindiging	N.v.t.

Vereniging Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	De Nederlandse gemeenten
Zeggenschap	Een van de 355 leden van de vereniging
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente heeft als lid van de vereniging in de algemene ledenvergadering beperkte invloed en stemrecht. Afgevaardigde college afhankelijk van agenda: T.J. van der Zwan (ALV)
Doel	Het collectief en individueel bijstaan van de leden (gemeenten) bij de vervulling van hun bestuurstaken.
Realisatie doelstelling	Heeft een ondersteunende functie bij handreikingen en voorbeeldverordeningen e.d.
Beleid	Belangenbehartiging van de leden.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Doelstelling blijft onveranderd.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Ontwikkelingen	Stabiel
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	Voor het jaar 2021 is de verschuldigde contributie geraamd op € 74.550 (exclusief BTW).
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2019.
Mogelijkheid tot beëindiging	Door opzegging. Lidmaatschap eindigt op 31 december van het jaar na het jaar waarin de opzegging plaatsvindt.
Gevolgen beëindiging	Niet meer gebruik kunnen maken van de ondersteuning op divers gebied

Vereniging van eigenaars Sportcentrum Heerenveen	
Vestigingsplaats	Heerenveen
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	Gemeente Heerenveen en Sportstad Heerenveen B.V.
Zeggenschap	50% zeggenschap
Vertegenwoordiging van de gemeente	De gemeente Heerenveen levert de secretaris van de vereniging. Het is gebruikelijk dat de directeur van het Gemeentelijk Sportcentrum Heerenveen B.V. deze taak op zich neemt. J. van Leeuwestijn (directeur).
Doel	De Vereniging van Eigenaars Sportcentrum Heerenveen heeft als doel het behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de eigenaars. Hieronder valt uitdrukkelijk ook het verkrijgen, bezwaren, vervreemden en beheren van registergoederen. Het betreft hier het registergoed Abe Lenstra Boulevard 23-27.
Realisatie doelstelling	N.v.t.
Beleid	Sport- en beweegbeleid
Voornemens tot beleidswijzigingen	De doelstelling verandert niet
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken.
Ontwikkelingen	Stabiel
Bestaande en verwachte risico's	Geen
Beslag op financiële middelen	Geen
Ontwikkeling eigen vermogen	N.v.t.
Ontwikkeling solvabiliteit	N.v.t.
Ontwikkeling financiële resultaten	Geen bijzonderheden
Accountantsverklaring	Niet beschikbaar
Aard accountantsverklaring	N.v.t.
Mogelijkheid tot beëindiging	Verkoop van appartementsrecht
Gevolgen beëindiging	Geen gebruik meer kunnen maken van het registergoed aan de Abe Lenstra Boulevard 23-27.

Vereniging van Friese Gemeenten	
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Aard rechtspersoon	Vereniging
Betrokkenen	Alle Friese gemeenten
Zeggenschap	Een van de 18 leden van de vereniging.
Vertegenwoordiging van de gemeente	Heerenveen heeft als lid van de vereniging invloed en stemrecht in de ledenvergaderingen. Daarnaast is er invloed via werkgroepen en commissies. Afgevaardigde college afhankelijk van agenda: Burgemeester.
Doel	Het behartigen van de belangen van de leden (Friese gemeenten); het verstrekken van advies aan de leden; het uitoefenen van een platformfunctie voor afstemming met en communicatie tussen de leden; het regelen van vertegenwoordigingen voor en namens de leden.
Realisatie doelstelling	Systeem kwaliteitsverbetering voor gemeenten in samenwerking met Provincie Fryslân.
Beleid	Belangenbehartiging van de leden.
Voornemens tot beleidswijzigingen	Geen.
Publiek belang	Doelmatige en kwalitatief goede uitvoering gemeentelijke overheidstaken van Friese gemeenten.
Ontwikkelingen	Geen.
Bestaande en verwachte risico's	Geen.
Beslag op financiële middelen	Voor het jaar 2021 is de verschuldigde contributie geraamd op € 23.900 (exclusief BTW).
Ontwikkeling eigen vermogen	Het eigen vermogen per 31 december 2018 bedraagt € 246.003.
Ontwikkeling solvabiliteit	In 2012 is het niveau van het eigen vermogen bepaald op minimaal éénmaal de jaarlijkse loonsom (2018: € 232.686). Door het toevoegen van het voordelig resultaat 2018 aan het eigen vermogen wordt voor het eerst aan deze in 2012 bepaalde omvang voldaan.
Ontwikkeling financiële resultaten	Het positieve resultaat over 2018 bedroeg € 28.867.
Accountantsverklaring	Beschikbaar
Aard accountantsverklaring	Goedkeurende verklaring bij de jaarrekening 2018.
Mogelijkheid tot beëindiging	Opzeggen lidmaatschap vereniging.
Gevolgen beëindiging	Verlies van ondersteuning en netwerken. Alle Friese gemeenten zijn lid. Opzegging van het lidmaatschap plaatst Heerenveen in een uitzonderingspositie.

Overige verbonden partijen

Vestigingsplaats
Aard rechtspersoon
Betrokkenen
Zeggenschap
Vertegenwoordiging van de gemeente
Doel
Realisatie doelstelling
Beleid
Voornemens tot beleidswijzigingen
Publiek belang
Ontwikkelingen
Bestaande en verwachte risico's
Beslag op financiële middelen
Ontwikkeling eigen vermogen
Ontwikkeling solvabiliteit
Ontwikkeling financiële resultaten
Accountantsverklaring
Aard accountantsverklaring
Mogelijkheid tot beëindiging
Gevolgen beëindiging

Grondbeleid

Algemeen

Grondbeleid is een middel om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van de volkshuisvesting, lokale economie, natuur en groen, infrastructuur en maatschappelijke voorzieningen te verwezenlijken. De paragraaf Grondbeleid moet in ieder geval bestaan uit:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting.
- Een omschrijving van hoe de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming.
- De beleidsuitgangspunten voor de reserves van grondzaken in relatie tot de risico's van grondzaken.

Nota Grondbeleid

De actuele nota Grondbeleid, die u op 7 november 2013 heeft vastgesteld, geeft nieuwe kaders. Kaders in de vorm van beleidsregels. Het accent ligt op het acteren in een situatie, waarbij er sprake is van veel grond en relatief weinig programma en een hoog risicoprofiel. De nota richt zich, anders dan de vorige nota, vooral op:

- Het beheersbaar maken van risico's.
- Het verbeteren van de processen binnen het grondbedrijf.
- Het beter structureren van de informatievoorziening.
- Een sterkere focus op de projecten- en grondportefeuille.

Beleidsregels opgenomen in de nieuwe nota Grondbeleid

Onderstaand worden de kaders voor het (nieuwe) grondbeleid, zoals in deze nota beschreven en voor zover in de huidige situatie relevant, vermeld:

- De gemeente legt de nadruk op de instrumenten van het kostenverhaal. Wij willen gemaakte kosten terugverdienen tegen een zo beperkt mogelijk risicoprofiel.
- De gemeente neemt een kritische houding aan over het behoud van haar vastgoed en grondportefeuille.
- Met het grondprijnsbeleid beoogt de gemeente de bouwgrond te verkopen tegen marktconforme condities en prijzen. Daarbij houden we voortdurend rekening met wijzigingen in marktomstandigheden.
- We geven gronden tegen marktwaarde uit. We stellen deze waarde objectief en transparant vast. In eerste aanleg wordt gebruik gemaakt van de residuele grondwaardebepaling. Waar nodig huren we expertise in van makelaars, taxateurs en adviseurs om bouwkosten te toetsen.
- Voor niet-commerciële functies hanteert de gemeente in eerste aanleg de kostprijsmethode.
- Voor alle grondexploitaties maken we onderbouwde exploitatieberekeningen.
- De exploitatieberekeningen bieden we u ter vaststelling aan en worden jaarlijks herzien.
- Wij informeren u minimaal twee maal per jaar over de voortgang van de grondexploitatie. Dit doen we naast de reguliere informatie in het kader van de P&C-cyclus en het vaststellen van de grondexploitaties. Via deze monitoring betrekken wij u bij de inhoudelijke en kwalitatieve voortgang binnen de afzonderlijke projecten. Afwijkingen worden vroegtijdig gesignaleerd, zodat we kunnen bijsturen als dat gewenst is.

- Bij het opstellen van grondexploitaties stellen we ook risicoanalyses op.
- Verlies nemen we door een voorziening te treffen ter grootte van het volledige verlies. Het verlies wordt direct genomen zodra het zich voordoet.

Monitoring projecten grondbedrijf, risicoanalyse en actualisatie

De monitor grondbedrijf is inmiddels enkele jaren actief. De monitor voldoet aan de verwachtingen en geeft goede handvatten voor het beheersen van de grondexploitaties. Ook maakt de monitor de inhoudelijke voortgang van de verschillende projecten en processen inzichtelijk. Bij het monitoren richten we ons telkens op de referentiesituatie zoals die jaarlijks wordt vastgesteld bij de behandeling van de themarekening. Daarbij wordt per project de situatie per 1 januari van het betreffende jaar geschetst en vastgelegd in de vorm van:

- Boekwaarde.
- Exploitatie resultaat.
- Programmering en fasering (welke kosten en opbrengsten voor de komende jaren).
- Nog te realiseren opbrengsten en te maken kosten.

Voor de jaarrekening stellen wij een position paper op. In dit document lichten wij de waardering van de grondexploitaties. Wij komen beter in control doordat we aangeven welke werkzaamheden we verrichten, wie dit vervolgens documenteert en wie de werkzaamheden controleert. De ramingen in de grondexploitaties worden betrouwbaarder en we signaleren potentiële risico's eerder.

Techniek grondexploitaties

De grondexploitaties worden gebouwd en onderhouden in het systeem "GREX-manager". Het systeem maakt de opbouw van de verschillende projecten helderder en eenduidiger. Ook maakt het systeem snellere (management)analyses mogelijk. Daarnaast biedt het de afzonderlijke disciplines meer mogelijkheden en comfort bij het werken aan de afzonderlijke projectonderdelen binnen de verschillende grondexploitaties.

Risicomanagement grondbedrijf

Sinds vorig jaar wordt voor het grondbedrijf via de GREX-manager een risico-analyse uitgevoerd. De GREX-manager biedt de mogelijkheid om per complex en rekening houdend met de looptijd en omvang, de financiële risico's te bepalen. Op deze manier brengen we per complex de risico's in kaart. Deze risico's hebben betrekking op bijvoorbeeld de stijging van kosten, daling van verkoopprijzen, verschuiving van de doorlooptijd/ geplande afzetten en dergelijke. De zogenaamde MonteCarlo-analyse berekent het resultaat van 10.000 mogelijke resultaten. Hierbij is rekening gehouden met de ingevoerde risico's.

De uitkomsten van de MonteCarlo-analyse zijn per complex uitgevoerd en leiden tot de volgende uitkomsten:

	NCW 2020	Risicoprofiel bij 90%	Benodigde buffer
Stadiongebied	€ -1.508.000	€ -2.206.506 €	2.207.000
De Kavels	€ 226.000	€ -11.315 €	-
De Fjilden	€ -2.824.000	€ -2.970.750 €	2.971.000
Schoollocaties			
Jubbega	€ -90.000	€ -114.120 €	114.000
Skoatterwald fase 1+2	€ -1.175.000	€ -1.946.771 €	1.947.000
Skoatterwald fase 3	€ -3.960.000	€ -4.231.262 €	4.231.000
Exploitatie			
Haskerdijken	€ -157.000	€ -174.163 €	174.000
Fedde Schurerplein	€ 138.000	€ 48.096 €	-
Spikeboor Zuid	€ 389.000	€ 360.352 €	-
IBF	€ 2.627.547	€ 1.925.894 €	-
Tjalleberd de Eide	€ -1.350.000	€ -1.755.599 €	1.756.000
Tellegebied	€ 39.000	€ 7.860 €	-
Bedrijventerreinen	€ 1.734.547	€ 68.425 €	2.207.000
Woningbouwlocaties	€ -9.379.000	€ -11.136.710 €	11.193.000
	€ -7.644.453 €	-11.068.285 €	13.400.000

De benodigde buffer dekt 90% van de mogelijke scenario's af. De benodigde buffer wordt met een factor 1,4 verhoogd omdat er mogelijk risico's ontbreken ('zwarte zwanen') en er strengere regels voor winstneming zijn ingevoerd. Dit heeft als gevolg dat de buffer door potentiële winst hiermee niet langer aanwezig is. Het percentage van 90% zekerheid en de factor 1,4 is gelijk aan de uitgangspunten zoals u die voor het 'algemene weerstandsvermogen' heeft vastgesteld.

1Totaal	€ 13.400.000
2Reeds beschikbare voorziening	€ 10.220.000
3Voorziening jaarrekening 2019	€ 844.000
4Saldo (1-[2+3])	€ 2.336.000
5Factor 1,4 (Zwarte Zwanen)	€ 3.270.400

Dit resulteert in een benodigd weerstandsvermogen voor het grondbedrijf van € 3.270.400. Het weerstandsvermogen wordt hierop aangepast.

Uren toerekening

We hebben sinds 2017 een duidelijke koppeling aangebracht tussen de interne uren ten laste van het grondbedrijf én de in de grondexploitaties verwachte plankosten. De plankosten bestaan voornamelijk uit kosten die je als eigenaar maakt tot het moment dat het eigendom van de grond wordt overgedragen. Het gaat om werkzaamheden die voornamelijk door de eigen organisatie worden uitgevoerd. In 2019 hebben we ervoor gekozen om de laagste geraamde plankosten in het aankomende meerjarenperspectief (2021-2024) te hanteren en jaarlijks de begroting te actualiseren. Vanwege een

verwachte structurele daling in de jaren na 2024 kiezen wij er voorzichtigheidshalve voor om alvast 2025 in beschouwing te nemen.

Dit ziet er als volgt uit:

	Geraamde plankosten
2021	€ 635.000
2022	€ 702.000
2023	€ 651.000
2024	€ 596.000
2025	€ 582.000

Dit betekent dat in de begroting rekening is gehouden met een structurele dekking van € 582.000. Hiermee is de structurele dekking met circa € 71.000 toegenomen ten opzichte van de begroting 2020. In het geval de organisatie meer of minder uren werkt voor het grondbedrijf, leidt dit tot een incidentele verhoging dan wel verlaging van de geraamde inkomsten. In 2021 houden we de raming van de plankosten opnieuw tegen het licht om het realiteitsgehalte hiervan verder te vergroten. Voor de toekomst betekent dit ook dat het risico aanwezig is dat de structurele inkomst vanuit de grondexploitaties naar beneden wordt bijgesteld.

Rentewijziging

Vanwege aangepaste BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) wet- en regelgeving rekenen we sinds 2019 met bruto boekwaardes in de grondexploitaties. Dit betekent dat we getroffen voorzieningen niet meenemen in de renteberekening binnen de grondexploitaties.

Er is sprake van een rentevoordeel voor de algemene dienst en andersom een gelijk nadeel voor de grondexploitaties. Dit komt omdat de rente van de exploitaties wordt berekend over de bruto boekwaarde.

Woningbouw

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Totaal Lasten	3.500	3.798	2.995	2.567
Totaal baten	4.910	6.026	7.433	3.829
Saldo	1.410	2.228	4.438	1.262
Verlaging onderhanden werk	1.385	2.217	4.438	1.272

Resultaat	25	11	-	-10
------------------	-----------	-----------	----------	------------

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Boekwaarde 1-1	15.304	13.919	11.702	7.264
Mutatie onderhanden werk	-1.385	-2.217	-4.438	-1.272
Boekwaarde 31-12	13.919	11.702	7.264	5.992

Bedrijventerreinen

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Totaal Lasten	864	914	917	899
Totaal baten	1.021	1.148	853	656
Saldo	157	234	-64	-243
Verlaging onderhanden werk	-93	-25	-343	-462

Resultaat	250	259	279	219
------------------	------------	------------	------------	------------

Omschrijving	2020	2021	2022	2023
Boekwaarde 1-1	1.316	1.409	1.434	1.777
Mutatie onderhanden werk	93	25	343	462
Boekwaarde 31-12	1.409	1.434	1.777	2.239

Lokale Heffingen

Algemeen

Lokale heffingen zijn de opbrengsten uit retributies en de eigen belastingen. Retributies zijn gedwongen betalingen aan de gemeente voor verleende diensten.

In de paragraaf Lokale heffingen vindt u informatie over:

- De gerealiseerde opbrengsten.
- Het beleid voor lokale heffingen.
- De lokale lastendruk.
- Het kwijtscheldingsbeleid.
- Het invorderingsbeleid.

Onderbouwing kostendekkendheid

Vanaf de begroting 2017 moet er in het overzicht Lokale heffingen ook inzichtelijk worden gemaakt dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Voor heffingen waarbij kosten worden verhaald, geldt dat de gemeente er geen winst op mag maken en alleen de daadwerkelijke kosten in rekening mag brengen. In de financiële jaarrekening is een tabel opgenomen met de omvang van de lasten, gespecificeerd per taakveld, met daartegenover welke baten uit de heffing zijn gerealiseerd. De kostendekkendheid is vervolgens het percentage van de werkelijke lasten ten opzichte van de werkelijke baten. Ook wordt uitgelegd welke beleidsuitgangspunten aan die berekeningen ten grondslag liggen en hoe deze uitgangspunten worden gebruikt om de hoogte van de heffing te bepalen.

Beleid voor lokale heffingen

Ons beleid is er op gericht om waar mogelijk de kosten voor dienstverlening aan individuele inwoners en bedrijven door te belasten. De door te belasten begrote kosten worden jaarlijks geïndexeerd. Voor 2021 geldt een index van 1,0%.

Het dekkingspercentage van de totale legesverordening mag (wettelijk) op begrotingsbasis maximaal 100% bedragen. Individuele leges mogen wel een overdekking hebben, maar alle leges gezamenlijk mogen maximaal 100% van de kosten dekken. Waar wettelijke maximumtarieven zijn vastgesteld, hanteren we die. Voor 2021 komt de kostendekkendheid van de totale legesverordening uit op 85,9%.

Lokale lastendruk

Voor inzicht in de lokale lastendruk maken wij gebruik van de [lokale lasten meter](#). Deze meter geeft iedereen inzicht in de lokale lasten. Ook kan vergeleken worden met andere gemeenten, waaronder de omliggende gemeenten De Fryske Marren, Súdwest-Fryslân, Leeuwarden en Smallingerland. De meter geeft inzicht in:

- de OZB;
- de rioolheffing;
- de afvalstoffenheffing;
- de hondenbelasting.

[Raadsleden](#) kunnen met de meter de hoogte van belastingen en heffingen berekenen en bekijken wat dat doet voor de burgers en/of ondernemers en voor de opbrengsten voor de gemeente.

Kwijtscheldingsbeleid

De wettelijke regels gaan ervan uit dat een belastingplichtige een ontvangen aanslag moet betalen. Alleen in een beperkt aantal uitzonderlijke situaties wordt kwijtschelding verleend. Dat kan alleen als u die mogelijkheid heeft vastgesteld. Dat heeft u gedaan in de [Verordening kwijtschelding gemeentelijke belastingen](#). Hierin heeft u de belastingen bepaald waarvan kwijtschelding mogelijk is en de voorwaarden waaronder de kwijtscheldingsprocedure plaatsvindt. U bent hierbij gebonden aan landelijk voorgeschreven regels van de staatssecretaris van Financiën. Deze regels komen erop neer dat alleen burgers met een inkomen tot ongeveer bijstandsniveau en zonder vermogen voor kwijtschelding in aanmerking komen.

Invorderingsbeleid

Het grootste deel van de belastingen/ heffingen wordt op een gecombineerde aanslag opgelegd aan de belastingplichtigen. De rest wordt op andere wijze opgelegd. Als niet op tijd wordt betaald, start de invordering. Daarin worden de wettelijke regels opgenomen in de door u besloten belasting- en heffing verordeningen en de [Leidraad Invordering Gemeentelijke Belastingen](#) gevolgd.

Verordeningen

De verordeningen van de heffingen en belastingen, zijn de actuele verordeningen. In de raadsvergadering van december 2020 stelt u de nieuwe verordeningen voor 2021 vast.

Heffingen en belastingen

Opbrengsten	2021	2022	2023	2024
Afvalstoffenheffing	6.526	6.582	6.640	6.698
Forensenbelasting	36	36	36	36
Haven-, kade- en opslaggeld	29	30	30	31
Leges	2.487	2.453	2.422	2.682
Lijkbezorgingrechten	212	215	217	219
Onroerende zaakbelasting	14.457	14.597	14.738	14.881
Parkeerbelasting	2.301	2.302	2.302	2.327
Precariobelasting	41	41	42	42
Precariobelasting kabels en leidingen	3.315			
Reclamebelasting	136	136	136	136
Rioolheffing	6.083	6.372	6.674	6.991
Toeristenbelasting	115	115	115	115
Totaal	35.738	32.879	33.352	34.158

Afvalstoffenheffing

We heffen voor alle percelen, waar als gevolg van de Wet milieubeheer een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt, een afvalstoffenheffing. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en de invordering van afvalstoffenheffing](#). In Heerenveen maken we bij afvalstoffenheffing onderscheid tussen een vast deel en een variabel deel. Dit noemen we Diftar.

Forensenbelasting

Personen die langer dan de in de verordening genoemde periode een gemeubileerde woning beschikbaar houden, zonder te zijn ingeschreven in het gemeentelijke bevolkingsregister, moeten forensenbelasting betalen. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en de invordering van een forensenbelasting](#).

Haven-, kade- en opslaggeld

Haven-, kade- en opslaggeld heffen we voor:

- het innemen van ligplaatsen in de gemeentelijke industriehaven.
- het gebruik maken van gemeentelijke kaden, oevers, aanlegsteigers of meerpalen.
- het opslaan of hebben van goederen of voorwerpen op gemeentelijke kaden.

Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en de invordering van haven-, kade- en opslaggeld](#).

Leges

Voor, door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten worden (onder de naam leges) rechten geheven. Dit geldt ook voor de werkzaamheden die verband houden met het aanvragen van een Nederlandse identiteitskaart of een reisdocument. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en de invordering van leges](#).

Leges vergunningen bijzondere wetten

Een aantal legesbedragen hebben we aangepast in verband met kostendekking van de werkzaamheden. De opbrengsten blijven achter bij de begroting.

De evaluatie van het eerste jaar vindt plaats in 2020. De uitkomsten daarvan delen we met u.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

In het thema Wonen en Leven zijn we bij de doelen en speerpunten al ingegaan op de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb). Invoering van deze wet staat gepland op 1 januari 2022. De wet heeft zoals gezegd invloed op de inhoud van de werkzaamheden voor gemeenten bij de behandeling van aanvragen omgevingsvergunning activiteit bouw. Voor een deel van de aanvragen ligt de technische toetsing niet meer bij de gemeente, maar gaat dat over naar een 'kwaliteitsborger' (dit is een gecertificeerde marktpartij). In de gemeente Heerenveen volstaan we weliswaar met een geprioriteerde afgeslankte technische toets op veiligheid en gezondheid. Maar dat neemt niet weg dat ook voor Heerenveen er minder technisch toetswerk zal zijn.

De legeskosten van de behandeling van aanvragen dekken de uren/ kosten. Daarom neemt bij een afname van de werkzaamheden de hoeveelheid leges die in rekening wordt gebracht ook af. Dit geldt dus ook voor het aantal uren (fte's) dat de gemeente op de behandeling van deze aanvragen in hoeft te zetten.

Zoals we eerder al aanstipten, is het de bedoeling om proefprojecten te draaien. Met als doel om een zo exact mogelijke inschatting van het aantal uren dat bij ons vrij valt te kunnen maken. Daarnaast wordt ook inzichtelijk gemaakt wat de afname aan legesinkomsten is. De inschatting die we nu kunnen maken is dat het zeker tot een vermindering van 25% van de leges op omgevingsvergunningen leidt. Dit is terug te vinden in de meerjarenopbrengst op deze post. We vangen dit op door hier rekening mee te houden in de personeelsplanning. Vacatures binnen dit werkveld zijn en worden niet vast ingevuld.

Naast de Wkb zijn er nog andere ontwikkelingen die het benodigd aantal uren voor de behandeling van omgevingsvergunningen gaan bepalen. De belangrijkste daarvan is de invoering van de Omgevingswet. Een van de doelstellingen van de Omgevingswet is om dynamischer beleid te ontwikkelen en meer maatwerk te leveren. Maatwerk vraagt meer tijd dan een gestandaardiseerd product. De mate waarin de verhouding maatwerk en 'standaard' werk gaat veranderen, is daarom medebepalend voor de benodigde inzet op omgevingsvergunningen. Het is op dit moment nog niet duidelijk wat de effecten hiervan zullen zijn. Het instrumentarium in de vorm van Omgevingsvisie en Omgevingsplan is in de maak en we experimenteren met de klantreizen.

Onderzoek kostendekkende tarieven legesverordening en aanpassing van de legesverordening

In 2020 heeft een extern bureau de legesverordening en de tarieventabel beoordeeld. Ook de verordening precariobelasting 2020 is beoordeeld. Voor het opstellen van een berekening van kostendekking zijn voorstellen gedaan. Over de uitwerking van deze punten informeren we u binnenkort verder.

Lijkbezorgingsrechten

We heffen rechten voor het gebruik van de begraafplaats en voor door ons verleende diensten in verband met de begraafplaats. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en de invordering van lijkbezorgingsrechten](#).

In de Verordening op de lijkbezorgingsrechten en de daarbij behorende tarieventabel, hebben we de keuze voor het vastleggen van een grafrecht met meerdere mogelijkheden verfijnd.

Onroerende zaakbelasting

We heffen onroerende zaakbelasting (OZB) op onroerende zaken in de gemeente Heerenveen. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en de invordering van onroerende-zaakbelastingen](#).

Voor het bepalen van de tarieven (percentages) van de OZB is de totale heffingsgrondslag (som van alle WOZ-waarden) in de gemeente bepalend. We bepalen de tarieven op basis van een verwachte waardeontwikkeling van alle WOZ-waarden. De tarieven worden bij een daling van de heffingsgrondslag naar boven en bij een stijging naar beneden bijgesteld. Zo komen we tot de door u gewenste OZB-opbrengst.

Parkeerbelasting

We heffen parkeerbelasting voor het parkeren van een motorvoertuig en voor een parkeervergunning. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en de invordering van parkeerbelasting](#).

Precariobelasting

We heffen precariobelasting op het hebben van voorwerpen onder, op of boven gemeentegrond. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting](#).

Sinds 2011 heffen we deze belasting ook op ondergrondse kabels en leidingen (nutswerken, gas en elektriciteit). Deze belasting wordt opgelegd aan nuts- en particuliere bedrijven die daarvan eigenaar zijn. Kabels in het kader van de Communicatiewet moeten worden gedoogd en kunnen niet worden belast.

Gemeenten die op 10 februari 2016 in hun belastingverordening een tarief hadden voor nutswerken, mogen uiterlijk tot 1 januari 2022 nog precariobelasting blijven heffen. Onder deze overgangsregeling kan een gemeente maximaal het tarief in rekening brengen dat op 10 februari 2016 gold. Heerenveen valt binnen deze overgangsregeling. Dat tarief is € 0,19 per meter kabels/leidingen per maand.

Reclamebelasting

In het centrumgebied van Heerenveen heffen we reclamebelasting. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting](#). We houden de gemeentelijke perceptiekosten (kosten die te maken hebben met de heffing en invordering van belastingen) in op de opbrengsten. Wat overblijft verstrekken we als subsidie aan de stichting Centrum Promotie Heerenveen. Het grootste deel van de opbrengsten is dus bestemd voor de evenementen in het centrum.

Rioolheffing

We heffen een rioolheffing op alle percelen die direct of indirect zijn aangesloten op de riolering. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en de invordering van rioolheffing](#). Met deze rioolheffing op woningen en niet-woningen dekken we de kosten van onderhoud en vervanging van de gemeentelijke voorzieningen voor inzameling en transport van stedelijk afvalwater (hemel- grond- en afvalwater) in de gemeente. In het vastgestelde Gemeentelijk Riolering Plan met bijbehorende kostendekkingsplan van december 2015, is afgesproken dat de rioolheffing(en) elk jaar met 4,75% stijgen. Dit geldt voor woningen en niet-woningen. In het nieuwe Watertakenplan 2021-2024 wat eind 2020 aan u wordt voorgelegd, geldt ook voor 2021 dit als uitgangspunt.

Bij de vaststelling van het nieuwe Watertakenplan 2021-2024 (inclusief kostendekkingsplan) kunt u beleids- en financiële keuzes bepalen rekening houdend met een langjarige doorkijk van de kosten en dekking via de rioolheffing.

Toeristenbelasting

We heffen een toeristenbelasting op nachtverblijf. De logiesverstrekker mag deze belasting verhalen op degene die overnacht. Dat heeft u geregeld in de [Verordening op de heffing en invordering van toeristenbelasting](#).

Financiën

Overzicht van baten en lasten

Baten en lasten per thema		Rekening		Begroting			
		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Zorg en Welzijn	Baten	21.844	21.370	21.422	21.424	21.477	21.479
	Lasten	88.254	89.104	89.297	90.769	89.103	89.771
	Saldo	66.410	67.734	67.875	69.345	67.626	68.292
Wonen en Leven	Baten	19.347	14.971	12.465	13.684	14.851	11.457
	Lasten	47.686	46.797	43.065	45.245	47.081	43.910
	Saldo	28.339	31.827	30.600	31.561	32.230	32.452
Werken en Ondernemen	Baten	164	3	140	140	140	140
	Lasten	1.302	1.621	1.433	1.350	1.311	1.323
	Saldo	1.138	1.618	1.294	1.211	1.171	1.183
Toekomstbestendig en duurzaam	Baten	14.344	15.489	15.478	15.849	16.177	16.579
	Lasten	14.876	16.852	16.317	16.703	16.160	16.542
	Saldo	532	1.364	839	855	-17	-37
Samen met inwoners	Baten	1	-	-	-	-	-
	Lasten	6.099	7.039	7.244	7.411	7.269	7.296
	Saldo	6.099	7.039	7.244	7.411	7.269	7.296
Financiën	Baten	1.369	910	628	629	634	640
	Lasten	2.990	2.211	1.328	2.001	1.007	1.363
	Saldo	1.621	1.301	700	1.372	373	723
Saldo thema's		104.139	110.882	108.552	111.755	108.653	109.909
Algemene dekkingsmiddelen	Baten	105.230	107.008	110.585	108.845	109.154	110.364
	Lasten	608	531	581	794	795	797
	Saldo	-104.622	-106.476	-110.004	-108.051	-108.359	-109.567
Overhead	Baten						
	Lasten						
	Saldo						
VPB	Baten						
	Lasten						
	Saldo						
Onvoorzien	Baten	-	-	-	-	-	-
	Lasten		967	130	130	130	130
	Saldo		967	130	130	130	130
Totaal saldo van baten en lasten		-510	5.373	-1.321	3.833	424	473
Reserve mutaties	Ont.	2.935	1.862	541	263	-	-

Zorg en Welzijn	Toev.	344	-	-	-	-	-
	Saldo	-2.591	-1.862	-541	-263	-	-
Reserve mutaties	Ont.	1.294	2.278	151	74	24	-
Wonen en Leven	Toev.	2.317	316	379	316	270	432
	Saldo	1.023	-1.962	228	242	246	432
Reserve mutaties	Ont.	20	127	-	-	-	-
Werken en Ondernemen	Toev.	127	140	-	-	-	-
	Saldo	107	13	-	-	-	-
Reserve mutaties	Ont.	343	560	539	3.334	-	-
Toekomstbestendig en duurzaam	Toev.	234	-	477	77	29	29
	Saldo	-109	-560	-63	-3.257	29	29
Reserve mutaties	Ont.	-	-	-	-	-	-
Samen met inwoners	Toev.	-	-	-	-	-	-
	Saldo	-	-	-	-	-	-
Reserve mutaties	Ont.	12.907	5.022	4.844	579	-30	190
Financiën	Toev.	13.044	4.020	5.387	35	35	35
	Saldo	137	-1.002	543	-545	64	-156
Geraamd resultaat		-1.913	-	-1.153	11	763	778

De mutatie tussen de begroting 2021 en de jaarschijf 2020 wordt veroorzaakt door de mutaties die zijn opgenomen in de perspectiefnota 2020, de begroting 2021 en de inflatiecorrectie. Tussen de thema's is er sprake van een verschuiving in de interne doorbelastingen. Deze verschuivingen hebben geen effect op de uitkomsten op concernniveau.

Overzicht incidentele lasten en baten per thema

Toelichting incidentele baten en lasten

Lasten per thema	2021	2022	2023	2024
Zorg en Welzijn				
Sportaccommodaties	30	-	-	-
Sport	596	248	-	-
Participatie	15	15	-	-
Jeugd	858	8	-	-
Wonen en Leven				
Evenementen	-	5	-	-
Handhaving	24	24	24	-
WABO	-17	-17	-	-
Verkeersveiligheid	50	-	-	-
Grondexploitaties	554	168	68	-171
Planologisch beleid	100	-	-	-
Posthuis	50	50	-	-
Leges titel 1	73	15	-41	192
Werken en Ondernemen				
Sociaal economisch beleid	100	-	-	-
Toekomstbestendig en duurzaam				
Vastgoed	346	3.140	-	-
Milieubeleid	940	200	-	-
Samen met inwoners				
Bestuurszaken	-	30	-	-
Financiën				
Algemene uitgaven en inkomsten	3.460	18	27	27
Bedrijfsvoering	1.638	1.463	110	-649
Belastingen	1.919	-	-	-
Resultaat				
Resultaatboekingen	-	-	636	117
Totaal incidentele lasten	10.736	5.367	824	-484

Baten per thema	2021	2022	2023	2024
Zorg en Welzijn				
Sportaccommodaties	30	-	-	-
Sport	496	248	-	-
Minimabeleid	15	15	-	-
Wonen en Leven				
Handhaving	24	24	24	-
Verkeersveiligheid	50	-	-	-
Grondexploitaties	-272	-1.002	-1.784	-208
Posthuis	50	50	-	-
Leges titel 1	73	15	-41	192
Toekomstbestendig en duurzaam				
Vastgoed	-	3.134	-	-
Milieubeleid	539	200	-	-
Financiën				
Algemene uitgaven en inkomsten	4.784	520	-89	131
Belastingen	3.307	-	-	-
Algemene uitkering gemeentefonds	850	-	-	-
Totaal incidentele baten	9.946	3.204	-1.890	115
Saldo incidentele baten en lasten	789	2.163	2.714	-599

Toelichting:

- De incidentele lasten op de Algemene uitgaven en inkomsten is de storting in de reserve Weerstandsvermogen opgenomen (€ 3,3 miljoen).
- De incidentele lasten op het product Belastingen is de inkomst van de precariobelasting. Deze is op dit product ook als incidentele inkomst verwerkt.
- De incidentele baten op de Algemene uitkering Gemeentefonds hebben betrekking op de incidentele rijksbijdrage voor de jeugdzorg.

Overzicht reserves en voorzieningen

Staat van reserves

x € 1.000

	Omschrijving	I/S	Stand 01-01-21	Storting	Ont- trekking	Stand 31-12-21
60705	Algemene Reserve niet geblokkeerd	I	587	0	-3	590
60715	Reserve gerealiseerd resultaat	I	0	0	0	0
60750	Algemene Reserve	S	13.490	2.193	5.144	10.539
60755	Weerstandsvermogen	I	21.317	3.303	0	24.620
62470	Projecten uit eigen middelen	I	164	0	0	164
62500	Sociaal Cultureel werk Aengwirden	S	104	2	0	107
62597	Reserve leegstand Kompenije/ MFG Jubbega	I	77	0	0	77
62598	Reserve Baggeren	I	129	0	0	129
62635	Duurzaamheidsfonds	S	21	429	0	450
62636	Mobiliteitsfonds	I	50	0	0	50
62795	Frictiekosten concern	I	1.392	35	84	1.343
62810	Reserve BGT	S	265	0	130	135
			37.596	5.962	5.355	38.203

Staat van voorzieningen

x € 1.000

	Omschrijving	I/S	Stand 01-01-21	Storting	Ont- trekking	Stand 31-12-21
68520	Sportvelden	S	641	308	179	770
68573	Onderhoud kade- en oeverbewatering	S	140	51	0	192
68574	Onderhoud CT Kunstwerken	S	525	154	373	305
68577	Voorziening onderhoud gebouwen	S	1.957	1.376	1.024	2.309
68585	Voorziening Afvalstoffenheffing	I	70	37	0	108
68591	Verplichtingen B'him (RO, risicovoorziening)	I	108	0	108	0
68595	Voorziening bedrijvenpark A7	S	0	0	0	0
68597	Rioleringen	S	7.790	1.040	1.084	7.746
68710	Gevolgen wet APPA	S	4.981	0	0	4.981
68750	WGA-fonds	S	93	26	26	93
68760	Inventaris gemeentehuis	S	66	37	28	74
68770	Participatiefonds kwijtscheldingen	S	0	794	794	0
68795	Faciliteiten Raad	S	41	5	0	46
			16.413	3.829	3.617	16.625

Verloop reserves 2021 - 2024	Algemene reserve	Weerstand vermogen	Bestemmings reserves	Totaal
Begrote stand ultimo 2020	13.490	21.317	2.789	37.596
begroot onttrekking 2021	-5.404	0	49	-5.355
begroot storting 2021	2.193	3.303	466	5.962
Begrote stand ultimo 2021	10.279	24.620	3.304	38.203
begroot onttrekking 2022	-4.182	0	94	-4.088
begroot storting 2022	270	0	196	466
Begrote stand ultimo 2022	6.367	24.620	3.594	34.581
begroot onttrekking 2023	978	-636	-349	-7
begroot storting 2023	280	0	66	346
Begrote stand ultimo 2023	7.625	23.984	3.311	34.920
begroot onttrekking 2024	442	-117	-295	30
begroot storting 2024	209	0	66	275
Begrote stand ultimo 2024	8.276	23.867	3.082	35.225

Uiteenzetting financiële positie

EMU-saldo

Ontwikkeling EMU-Saldo		2020	2021	2022	2023	2024
Exploitatie voor bestemming	+	-5.364	1.321	-3.833	-473	45
Mutatie (im)materiële vaste activa	-	2.826	430	4.766	-1.494	-987
Mutatie voorzieningen	+	-2.090	212	313	1.247	1.792
Mutatie voorraden	-	206	1.292	2.192	810	-326
Verwachte boekwinst verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	-	0	0	0	0	0
Verrekend EMU-Saldo		-4.422	3.255	3.438	90	524

Geprognosticeerde balans

Balans	2019 rek.	2020 bgr.	2021 bgr.	2022 bgr.	2023 bgr.	2024 bgr.
Activa						
Immateriële activa	15.039	15.037	14.456	13.868	13.282	12.688
Materiële vaste activa	116.070	113.246	113.397	109.219	108.977	111.064
Financiële vaste activa	12.621	12.792	12.765	12.738	12.711	12.684
Vorraden	16.680	16.474	15.182	12.990	8.895	8.085
Uitzettingen < 1 jaar	35.976	26.610	24.074	22.646	23.753	19.545
Liquide middelen	918	918	918	918	918	918
Overlopende activa	3.755	3.755	3.755	3.755	3.755	3.755
Totaal activa	201.059	188.832	184.547	176.134	172.291	168.739
Passiva						
Eigen vermogen	42.629	37.596	38.203	34.581	34.920	35.225
Voorzieningen	18.503	16.413	16.625	16.938	17.860	19.107
Vaste schulden	124.280	119.176	114.072	108.968	103.864	98.760
Netto vlottende schulden	7.488	7.488	7.488	7.488	7.488	7.488
Overlopende passiva	8.159	8.159	8.159	8.159	8.159	8.159
Totaal passiva	201.059	188.832	184.547	176.134	172.291	168.739
Saldo	0	0	0	0	0	0

Uitgangspunten Themabegroting 2021-2024

loon- en prijsstijgingen

Uitgaven

Kostensoort	Accres	Toelichting
Nog in te delen lasten	2021: 0% 2022 t/m 2024: 0%	Per post nagaan of een accres moet worden toegepast over gereserveerde bedragen.
Salarissen	2021: 2% 2022: 2% 2023: 2% 2024: 2%	In de verhoging is rekening gehouden met de nieuwe CAO (looptijd 2019-2020). Vanaf 2021 is een inschatting van toekomstige loonontwikkelingen.
rente en afschrijving		Centraal wordt een overzicht verstrekt van het verloop van de kapitaallasten
Personeel van derden	2021: 1% 2022 t/m 2024: 1%	In voorkomende gevallen de percentages voor prijsstijging toepassen
Energie	2021: 1% 2022 t/m 2024: 1%	
Goederen en diensten	2021: 1% 2022 t/m 2024: 1%	
Overdrachten Rijk	0%	
Overige overdrachten (budgetsubsidies)	2021 lonen: 1% 2021 prijzen: 1% 2022 t/m 2024: 0%	Voor de welzijnsinstellingen wordt uitgegaan van een verhoging van de prijzen en de lonen t.o.v. 2020 met 1%.
Overige vermogensoverdrachten	0%	
Kredietverlening	0%	
Reserveringen	0%	
Kapitaallasten	-	De Staat van activa wordt verwerkt in de begroting. Hierin is rekening gehouden met de vervangingsinvesteringen
Kostenplaatsen	-	Op de kostenplaatsen rekening houden met hetgeen hiervoor per kostensoort is vermeld

Inkomsten

Rioolheffing		Tarieven baseren op 100% kostendekking (inclusief btw compensatiefonds). Het tarief van de rioolheffing wordt verhoogd met 4,75% op basis van het Watertakenplan
--------------	--	--

Afvalstoffenheffing		Tarieven baseren op 100% kostendekking (inclusief btw compensatiefonds)
Parkeerbelastingen		Tarief is niet gebonden aan een maximum, kostencomponent in naheffingsaanslag kostendekkend. Wel wettelijk maximum
Onroerende zaakbelastingen	2021: 2% 2022 t/m 2024: 1%	In 2021 is een inflatie correctie doorgevoerd van 2%.
Overige belastingen toeristen/baat/ woonforensen.	2021: 1% 2022 t/m 2024:0%	De hondenbelasting is m.i.v. 2020 afgeschaft.
Overige belastingen (leges en rechten)	2021: 1% 2022 t/m 2024:0%	Tarieven: maximum is 100% kostendekking
Verhuur onroerende zaken	Zie toelichting	Tarieven verhogen conform wettelijke voorschriften en overeenkomsten
Tarieven derden	2021: 1% 2022 t/m 2024:1%	Betreft tarieven verhuur gymnastieklokalen, sportvelden, en overige diensten.

Aanvullende toelichting

Prijzen

De ramingen van de lasten kunnen voor het jaar 2021 worden verhoogd met 1%.

Salarissen

Het budget voor 2020, is het uitgangspunt voor raming van de salarissen voor het jaar 2021. Rekening moet worden gehouden met een stijging van de salarissen met 2% in 2021 tot en met 2024. Voor de budgetten van externe inhuur moet worden uitgegaan van een inflatie correctie van 1%.

Gesubsidieerde instellingen

Voor de gesubsidieerde instellingen wordt voor het jaar 2021 ten opzichte van de geraamde budgetsubsidies 2020 voor prijsstijgingen en voor loonstijgingen (bij wijze van een voorschot conform de VNG richtlijn) uitgegaan 1%. Ten tijde van de afrekeningen met de instellingen worden in principe de werkelijke loonkosten vergoed.

Kapitaallasten/reserves

Rekening dient te worden gehouden met de geraamde kapitaallasten (vanuit de staat van kapitaallasten).

Meerjarenramingen

Voor de ramingen voor de jaren 2022-2024 dient op de producten te worden uitgegaan van een constant loon- en prijsniveau. Accressen, besluitvorming in de vastgestelde meerjarenperspectieven, mutaties in kapitaallasten (zowel vervangingsinvesteringen als

vrijval van kapitaallasten) dienen te worden verwerkt in de desbetreffende jaren. Op het product algemene uitgaven en inkomsten wordt rekening gehouden met prijsstijgingen voor de jaren 2022-2024.

Inwoners

Datum / Jaar	Toename	Begroting 2021- 2024	Begroting 2020-2023
1 januari 2021		50.300	50.300
2021	50		
1 januari 2022		50.350	50.350
2022	50		
1 januari 2023		50.400	50.400
2023	50		
1 januari 2024		50.450	50.450
2024	50		
1 januari 2025		50.500	

De toename is gebaseerd op de aantallen in de algemene uitkering.
Het aantal inwoners op 1 januari 2020 bedroeg 50.257.

Woningen

De raming is gebaseerd op een prognose van het meest recente woningbouwprogramma.

Datum / Jaar	Toename	Begroting 2021- 2024	Begroting 2020-2023
1 januari 2021		23.630	23.630
2021	100		
1 januari 2022		23.730	23.730
2022	100		
1 januari 2023		23.830	23.830
2023	100		
1 januari 2024		23.930	23.930
2024	100		
1 januari 2025		24.030	

De toename is gebaseerd op de aantallen in de algemene uitkering.
Het aantal woningen per 1 januari 2020 bedroeg 23.532.

Productieve uren

Op basis van een full time dienstverband heeft een werknemer 1.836 uur (formele arbeidsduur volgens CAR/UWO) beschikbaar. Aangezien de organisatie ook de ADV (Tijd voor Tijd) uren wil meten, dient het aantal uren opgehoogd te worden met 200. In totaal wordt bij de registratie van uren uitgegaan van 2.036 uren.

Omschrijving	Uren
Aantal werkdagen per jaar (gemiddeld)	1.836
Aantal uren adv (gemiddeld)	200
Totaal aantal uren	2.036
Improductieve uren (gemiddeld)	-501
Indirect productieve uren (gemiddeld)	-85
Totaal productieve uren	1.450

Investeringsplan 2021 - 2024

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
VVI: Voertuigen R&W	-	-	286	-
VVI: Materieel R&W	358	110	11	45
VVI: Verhardingen	1.760	1.777	3.594	3.611
VVI: Riolering	1.084	1.095	1.106	1.117
VVI: Riolering	187	274	180	-
VVI: Onderwijshuisvesting	289	289	289	4.059
VVI: Posthuis overig	-	-	-	-
VVI: Hardware	236	625	363	385
VVI: Posthuis	42	24	25	46
VVI: Materieel IBOR	-	-	56	-
VVI: Bruggen	761	119	578	124
VVI: Bruggen	-	-	-	-
VVI: Oevers	2.376	416	506	83
VVI: Oevers	-	-	-	-
VVI: Uren toekomstige investeringen	-	-	-	-
VVI: Huisvesting	-	-	-	-
VVI: Posthuis overig	30	10	-	13
VVI: Overig MVA maatschappelijk nut	-	-	-	-
VVI: Uren toekomstige investeringen	95	98	97	203
VVI: Openbare verlichting	874	565	565	565
VVI: Bruggen	33	34	33	34
VVI: Oevers	30	30	30	-
VVI: Uren toekomstige investeringen	-	16	55	55
Totale vervangingsinvesteringen	8.153	5.482	7.774	10.339

Investeringsplan 2021 - 2024

Op basis van de vaststelling van deze begroting worden de bovenstaande Voorgenomen en Vervangingsinvesteringen (VVI) voor de jaarschijf van deze begroting beschikbaar gesteld.

Verhardingen, bruggen en oevers:

De vervangingen en groot onderhoud van deze kapitaalgoederen is gebaseerd op het rapport van Antea uit 2016. In 2021 komt er een update van de nota kapitaalgoederen.

Verhardingen:

	2021	2022	2023	2024
Vervangingsonderhoud wegen	1.660	1.677	1.694	1.711
Bereikbaarheid A32 - Heerenveen-Midden	100	100	1.900	1.900

In de Perspectiefnota 2020 (pagina 50) is door u ingestemd met het beschikbaar stellen van een investeringskrediet van € 4 miljoen. Dit krediet wordt besteed in 4 jaren en wordt afgeschreven vanaf 2025, na afronding van de werkzaamheden.

Riolering

Vervangingsinvesteringen riolering en investeringen in uitbreidingsinvesteringen op basis van het Watertakenplan 2016-2020.

Openbare verlichting

Voor het Verledden van de openbare verlichting heeft uw Raad ingestemd met het beschikbaar stellen van een totaal krediet van € 4.912.000 gedurende een periode van 8 jaren. Voor 2021 wordt een bedrag beschikbaar gesteld van € 874.000.

Taakvelden begroting en Beleidsindicatoren

Totaal begroting op taakvelden

Omschrijving	2021	2022	2023	2024
Totaal Lasten	159.394	164.406	162.855	161.129
Totaal Baten	160.717	162.272	162.434	160.659
Totaal saldo van baten en lasten	1.320	-2.134	-420	-475
Toevoegingen aan reserves	6.242	427	334	495
Onttrekkingen aan reserves	6.074	4.250	-6	190
Saldo reserve mutaties	-168	3.822	-339	-305
Geraamd resultaat	1.153	-11	-763	-778

Conform de voorschriften van het BBV (artikel 66) en de regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden, presenteren wij in dit hoofdstuk de begroting op het niveau van de taakvelden. In deze taakvelden is te zien hoe de in de themabegroting opgenomen baten en lasten zijn verdeeld over de door het Rijk voorgeschreven taakvelden. De totalen van de themabegroting zijn gelijk aan de totalen van de begroting op taakveldniveau, echter er is geen sprake van een één op één relatie tussen de taakvelden in de thema's. Heerenveen rekent de baten en lasten op basis van de ingerichte grootboekstructuur toe aan de thema's en taakvelden, waarbij is gewaarborgd dat alle grootboekrekeningen aan een thema én een taakveld worden toegerekend. Uiteraard komen de herkenbare posten uit de taakvelden overeen met de posten zoals die in onze themabegroting staan. Onderstaand treft u het overzicht van de baten en lasten verdeeld over de voorgeschreven taakvelden aan.

Lasten					
Omschrijving		2021	2022	2023	2024
0.1	Bestuur	2.817	2.959	2.859	2.880
0.2	Burgerzaken	1.230	1.232	1.233	1.234
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.268	2.659	2.264	2.267
0.4	Overhead	20.266	20.832	19.811	20.140
0.5	Treasury	-742	-435	-442	-428
0.61	OZB woningen	255	256	256	257
0.62	OZB niet-woningen	-	-	-	-
0.63	Parkeerbelasting	-	-	-	-
0.64	Belastingen Overig	389	390	390	390
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	153	155	156	158
0.8	Overige baten en lasten	159	160	160	160
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.353	3.551	3.753	3.752
1.2	Openbare orde en veiligheid	835	844	842	847
2.1	Verkeer en vervoer	5.312	5.546	5.696	5.934
2.2	Parkeren	1.209	1.219	1.220	1.226
2.3	Recreatieve havens	28	29	29	29
2.4	Economische havens en waterwegen	1.056	1.173	1.193	1.221
3.1	Economische ontwikkeling	1.105	1.020	974	984
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	977	1.105	873	855
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	82	87	88	89
3.4	Economische promotie	168	175	171	174
4.2	Onderwijshuisvesting	4.880	6.140	4.634	4.806
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	2.145	2.176	2.187	2.210
5.1	Sportbeleid en activering	1.459	1.120	881	890
5.2	Sportaccommodaties	3.259	3.219	3.195	3.144
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.833	2.877	2.838	2.861
5.4	Musea	514	522	524	530
5.5	Cultureel erfgoed	61	62	64	65
5.6	Media	1.047	1.059	1.069	1.080
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.585	5.696	5.749	5.872
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.268	5.249	5.272	5.322
6.2	Wijkteams	1.033	1.090	1.056	1.075

6.3	Inkomensregelingen	23.272	23.402	23.355	23.413
6.4	Begeleide participatie	8.320	8.067	8.133	8.135
6.5	Arbeidsparticipatie	2.290	2.359	2.317	2.341
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.705	1.768	1.737	1.762
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	12.779	12.983	13.109	13.247
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	14.762	15.041	15.073	15.249
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	149	157	152	155
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	1.724	1.755	1.759	1.779
7.1	Volksgezondheid	1.947	1.947	1.947	1.947
7.2	Riolering	5.350	5.610	5.920	6.239
7.3	Afval	6.254	6.310	6.374	6.429
7.4	Milieubeheer	3.018	2.711	2.178	2.162
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	380	384	387	396
8.1	Ruimtelijke ordening	1.497	1.676	1.949	1.965
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	5.241	6.345	7.706	4.110
8.3	Wonen en bouwen	1.702	1.724	1.764	1.776
Totaal Lasten		159.394	164.406	162.855	161.129

Baten					
Omschrijving		2021	2022	2023	2024
0.1	Bestuur	-	-	-	-
0.2	Burgerzaken	706	656	607	849
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.818	1.835	1.853	1.870
0.4	Overhead	500	512	517	523
0.5	Treasury	1.604	2.036	1.957	2.016
0.61	OZB woningen	7.065	7.096	7.165	7.236
0.62	OZB niet-woningen	7.392	7.501	7.573	7.645
0.63	Parkeerbelasting	2.300	2.300	2.301	2.325
0.64	Belastingen Overig	3.492	178	178	179
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	91.226	92.218	92.466	93.473
0.8	Overige baten en lasten	117	1.818	119	120
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-	-	-	-
1.2	Openbare orde en veiligheid	58	58	59	59
2.1	Verkeer en vervoer	175	176	177	178
2.2	Parkeren	18	19	19	19
2.3	Recreatieve havens	22	23	23	23
2.4	Economische havens en waterwegen	294	295	297	299
3.1	Economische ontwikkeling	3	3	3	3
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.271	1.408	1.196	1.118
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	76	77	77	78
3.4	Economische promotie	154	154	154	154
4.2	Onderwijshuisvesting	60	61	61	62
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	743	743	743	743
5.1	Sportbeleid en activering	65	65	65	65
5.2	Sportaccommodaties	222	225	227	229
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	580	586	592	598
5.4	Musea	-	-	-	-
5.5	Cultureel erfgoed	-	-	-	-
5.6	Media	-	-	-	-
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	14	14	14	14
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	23	23	23	23
6.2	Wijkteams	-	-	-	-

6.3	Inkomensregelingen	19.585	19.585	19.635	19.635
6.4	Begeleide participatie	-	-	-	-
6.5	Arbeidsparticipatie	-	-	-	-
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-	-	-	-
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	780	780	780	780
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-
7.1	Volksgezondheid	-	-	-	-
7.2	Riolering	6.131	6.420	6.723	7.040
7.3	Afval	7.357	7.420	7.427	7.493
7.4	Milieubeheer	-	-	-	-
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	213	215	217	219
8.1	Ruimtelijke ordening	55	56	56	57
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.939	6.041	7.438	3.825
8.3	Wonen en bouwen	1.659	1.675	1.692	1.709
Totaal Baten		160.717	162.272	162.434	160.659

Overzicht van te verstrekken subsidies

Grootboek nummer	Kosten soort	Taak	Gesubsidieerde instellingen	Begroting dienstjaar 2020	Begroting dienstjaar 2021
<u>Evenementen</u>					
600159	4425007	1	Subsidies	25.250	25.503
600159	4421000	1	Subsidie aan marktproducenten	5.454	5.509
				30.704	31.012
<u>Cultuur</u>					
600071	4424051	1	Bibliotheek: Inzet culturele samenwerking	31.260	31.847
600071	4425007	1	Bibliotheek	982.928	992.757
600072	4425007	1	Ateliers Majeur	684.135	690.976
600072	4424051	1	Inzet culturele samenwerking	18.255	18.754
600073	4425007	1	Museum Heerenveen	406.408	410.472
600073	4425007	20023	Museum Heerenveen - huur Heerenveense School vm V.V.V.	18.872	19.061
600073	4425007	20024	Museum Heerenveen - Frontoffice toeristische activiteiten	8.518	8.603
600073	4425007	50064	Museum Heerenveen - huur Stg. De Heerenveense School	14.587	14.733
600074	4425007	1	Muziekkorpsen	13.690	13.827
600075	4425007	20031	Tomke - subsidie	2.822	2.850
600075	4425007	20032	AFUK - subsidie	4.763	4.811
600076	4425007	20038	Uur Cultuur - Stg. Keunstwurk	3.715	3.752
600076	4425007	20054	Comité Soarremoarre 8-11	204	206
600076	4425007	20055	Concert 4-5 koren CVF, TK en COV	1.020	1.030
600076	4425007	20056	Mannekoor Credo Oranjeconcert 27-4	510	515
600076	4425007	20057	Open monumentendag Oud Heerenveen	816	824
600076	4425007	20059	Subs.Cult.activiteiten kwetsbare inwoners	15.302	15.455
600076	4425007	21030	Herdenking 4-5 Akkrum	368	372
600076	4425007	21031	Herdenking 4-5 Raad van Kerken	836	844
600076	4425007	21047	Oranjewoud Festival	25.503	25.758
600076	4425007	21048	Museum belvedere	51.005	51.515
600076	4425007	21049	Stifting Akkrum Ald en Nij	684	691
600076	4425007	21050	Stifting Aldheidkeamer U. Bottema	684	691
600076	4425007	21057	Subsidie Bevorderen Amateurkunst	33.663	34.000

600168	4421002	20034	Monumentenstichting Boarnsterhim	22.993	23.223
600168	4421002	20035	Molen Welgelegen	15.857	16.016
600168	4421002	20036	Tjongermolen/De Fryske Mole	2.596	2.622
600168	4421002	20037	Molenstichting De Lege Midden Mellemolen	2.727	2.754

2.364.721 2.388.959

Jeugd

600097	4425007	20005	Scouting Van Maasdijk	1.035	1.045
600097	4425007	20007	Zomerspelweken Jubbega - Hoornsterzwaag	3.053	3.084
600097	4425007	20008	Tienerclub Aldeboarn	3.047	3.077
600097	4425007	20009	Jongerencentrum STAJ Akkrum	1.669	1.686
600097	4425007	20050	Spikerspulwike Akkrum	2.586	2.612
600097	4425007	20052	Jeugdraad De Regenboog	853	862
600097	4425007	20066	Stichting Lets Sport	3.000	3.000

600098	4424020	21055	Onderwijsachterstandsmiddelen subsidies VVE	663.132	664.952
600098	4424020	21056	Middelen Wet taaleis	50.026	50.526
600098	4424048	1	Reguliere peuteropvang	365.572	369.228
600098	4424054	1	Voorschoolse voorzieningen peuters	182.562	83.388

600099	4424047	21005	Stichting maatschappelijk werk	677.393	683.170
--------	---------	-------	--------------------------------	---------	---------

600099	4425008	21009	Ontmoetingscentrum jonge ouders	0	70
600099	4425008	21021	Website What the Fean	0	0
600099	4425008	21027	Projectleiding CJG in de School	52.024	27.544

2.005.952 1.894.244

Maatschappelijke Dienstverlening

600119	4425007	20001	Expansiehal/Kompenije Jubbega	80.902	21.111
600119	4425007	20020	Plaatselijk Belang Oudeschoot	36.203	36.565
600119	4425019	1	Subsidie Maatschappelijke organisaties	51.763	52.281

600038	4421001	1	Ondernemersfonds	306.000	321.000
600038	4421004	1	Centrummanagement	165.200	165.200
600038	4421005	1	Subsidie regiomarketing	80.851	51.360

600036	4424001	1	Wijk- en dorpsbudgetten	69.993	70.693
--------	---------	---	-------------------------	--------	--------

790.912 718.210

**Integrale veiligheid en
crisisbeheersing**

600123	4425007	20053	Bijdrage aan RIEC	5.611	5.667
				5.611	5.667

Participatie

600131	4424021	31010	Vluchtelingenwerk	134.924	136.273
600132	4423034	20043	Stichting Leergeld	146.450	147.915
600132	4423034	20044	Stichting Jeugdsportfonds	10.100	10.201
600132	4423034	20045	Stichting Jeugdcultuurfonds	3.030	3.060
600132	4423034	20046	De basis op orde	50.500	51.005
600132	4423034	20047	Bewustwording en communicatie	10.100	10.201
600132	4423034	20048	Participatiefonds voor volwassenen	111.100	112.211
600132	4424022	1	Stichting Urgente noden	7.605	7.681
600132	4425007	20014	Steunpunt De Barones	0	794
600132	4425007	20021	Voedselbank	26.900	42.169
				500.709	521.510

Sport

600070	4425001	20041	Subsidie Heerenveens Skutsje	1.525	1.540
600070	4425001	20042	Subsidie Skutsje Akkrum	1.525	1.540
600070	4425002	1	Subsidie Samen onderweg	2.167	2.189
600070	4425003	1	Subsidie Topsport Noord	43.170	43.602
600070	4425004	1	Subsidie Buurtsportcoaches (v/h Combinatiefuncties)	490.924	495.833
600070	4343206	1	(Inter)nationale evenementen	75.750	0
600069	4425006	1	Subsidie UT-Hal Akkrum	31.113	21.324
600145	4421003	1	Subsidie Sportstad/ Thialf	16.320	16.482
				662.494	582.510

**Wet Maatschappelijke
Ondersteuning**

600109	4424031	1	Stichting Caleidoscoop	1.851.345	1.657.359
600109	4424031	20067	OJO deel Friesland College	29.070	29.070
600109	4424049	1	Humanitas	3.789	3.827
600109	4424052	1	Rondje Gezondheidszorg	0	0
600109	4425007	20015	Cosbo	4.724	4.771
600109	4425007	20016	Tumba	19.529	19.724
600109	4425007	20017	Slachtofferhulp	9.793	9.891
600109	4425007	20018	Stg. Present	5.177	5.229
600109	4425007	20027	Julia Jan Wouters-hospice	23.514	23.749
600109	4425007	20039	Dorpshulp Haskerdijken - Nieuwebrug	561	567
600109	4425007	20064	LHBTIQ en emancipatiebeleid	20.200	20.402

600109	4425010	1	Mantelzorg en vrijwilligerswerk - Subsidie	151.399	204.106
600109	4425011	1	Leefbaarheid en Meedoen	69.904	70.603
600222	4425012	1	Maak het!	82.830	83.658
600113	4424050	1	Caleidoscoop coördinatie buurtbemiddeling	0	0
600113	4425007	20019	Subsidie Fier Fryslân	30.435	30.739
600113	4425017	1	GGZ Mind-up	53.199	53.731
				2.355.469	2.217.426
Totaal budgetten gesubsidieerde instellingen				8.716.572	8.359.538